

AMATÉRSKÁ — 2013

Scena

2

59. ročník dvouměsíčníku
pro otázky amatérského divadla
a uměleckého přednesu

Připojte se k Týdnu uměleckého vzdělávání
a amatérské tvorby

O Jiráskův Hronov se musíme starat všichni společně
Jaro ve znamení postupových přehlídek

37. Wintrův Rakovník 2013

8× foto Ivo Mičkal

↑↑↑↑ Luna, Stochov — Ryba ve čtyřech

↑↑↑ Divadelní spolek Jiří, Poděbrady — Uklizený dům

↑↑ Divadelní spolek Tyl, Říčany — Hotel mezi dvěma světy

↑ Malé divadlo DDM, Kolín — Mlýny aneb Vítejte v zelených časech

Foto na přední straně obálky Vojtěch Brtnický

↑↑↑↑ Šlíp a Špíny, Kladno — Příběh geekův

↑↑↑ Divadýlko na dlani, Mladá Boleslav — Candide aneb Optimismus

↑↑ Pokus, Velké Přílepy — 1+1=3

↑ Malé divadlo DDM, Kolín — Mlýny aneb Vítejte v zelených časech

Úvodník

Nevíme nic o lidech, kteří na kulturu nechodí

Měla by kultura především vzdělávat a „obdělávat“ publikum? Podle Chrisa Torcha, moderátora konference RE: PUBLIKUM, ne, protože není důležité vytváření edukativních či jiných balíčků kulturních zážitků. Důležitější je, aby lidé vnímali kulturu jako nezbytnou součást života.

Konference se konala v Divadle Archa a navazovala na konferenci Culture in Motion pořádanou Evropskou komisí v Bruselu v říjnu loňského roku. Rozvoj publika bude v období 2014–2020 jednou z priorit programu Evropské unie Kreativní Evropa zaměřeného na kreativní průmysly. Českou konferenci uspořádaly Česká kancelář programu Kultura, MEDIA Desk Česká republika a Divadlo Archa za hojné účasti posluchačů všeho věku a já se vám omlouvám, že již druhý úvodník v letošním roce věnuji konferenci, ale přijde mi, že našemu čtení je pohled z jiné strany pouze ku prospěchu. *„Publikum má tři dimenze – kulturní, sociální a ekonomickou. Kulturní dimenze zapojuje diváka do umění jak prostřednictvím participace na vzniku díla, tak i jeho spotřebou například prostřednictvím čtení knih. Sociální dimenze umožňuje publiku pochopit složitá díla, umělecké epochy či tendence na základě rozvoje dialogu či edukačních metod. Poučené a znalé publikum, schopné vnímat zákonitosti umělecké tvorby, je zdrojem i ekonomického potenciálu, jelikož vyšší návštěvnost znamená vyšší příjmy, a proto ekonomická dimenze vnímá publikum jako zdroje finančních prostředků... Organizace nesmí ustrnout ve svém rozvoji, naopak musí reflektovat nové možnosti komunikace a spolupráce s publikem, například prostřednictvím nových technologií aj. Možnosti, jak pracovat s publikem, jsou nekonečné, a proto neexistuje pevně dané řešení, na jehož základě bychom s ním mohli rozvíjet vztahy. Řešení vychází z kulturních standardů a zvyklostí dané země a regionu, v níž daná kulturní organizace působí, a tak je nelze*

lehce kopírovat... Více jak 60 % obyvatel nejde za rok ani jednou na tzv. živou kulturu a pouhých 20 % obyvatel je aktivně zapojeno do kulturního dění. Tento nelichotivý výsledek lze interpretovat i pozitivně. Neoslovené publikum je pro organizace výzvou a příležitostí, jak rozšířit svoji (diváckou, návštěvnickou, čtenářskou) základnu. Současným trendem v oslovování publika je zejména participace a spoluautorství publika na vzniku uměleckého díla a budování multifunkčních prostor, jež umožňují organizátorům, scénickým a výtvarným umělcům jejich mnohostranné využití... rozvoj publika je vize Evropské unie o aktivním občanství, kterou chce naplňovat prostřednictvím finanční podpory různorodých projektů,“ řekla na úvod konference RE: PUBLIKUM – Možnosti spolupráce s publikem 21. století Ann Branch, která se v Evropské komisi dlouhodobě věnuje programům v oblasti kultury. Moderátor konference Chris Torch v úvodní řeči upozornil na velký rozdíl mezi marketingem a rozvojem publika. *„O publiku, jež nás podporuje, víme vše, avšak netušíme nic o lidech, kteří na kulturu nechodí, a proto je důležité zaměřit pozornost i na tento segment... Nežijeme pouze lokálně, žijeme globálně, ale aktivní a participující publikum je vždy lokální, a proto role kulturních pracovníků spočívá v tom, aby s publikem vytvořili vztah.“* Torch také poznamenal, že současná společnost prochází mnohými změnami, na které je potřeba reagovat. Organizace, jež nebudou této reflexe schopny, mohou mít v budoucnu mnoho problémů například s financováním své činnosti. Příspěvek zakončil myšlenkou, že kultura se stane prioritou politiků teprve tehdy, stane-li se kultura prioritou samotných občanů.

Michal Drtina

s pomocí zprávy z konference

Prezentace z konference ke stažení na www.programculture.cz/cs/mezinarodni-konference-republikum

Z obsahu

Když mě vzali, brečela jsem štěstím	1
Michal Drtina	
Z druhého břehu	6
Jan Císař	
O festival se musíme starat všichni společně	7
Michal Drtina	
Nominovat, nebo doporučit? aneb Damoklův meč nad porotci	10
Ladislav Vrchovský	
Jaký děj, takový šat. A naopak?	11
Zuzana Pitnerová	
Scénografie odpadu	12
Kamil Bělohávek	
Zpráva z Valašského křoví ve Slavičíně	14
Petr Michálek	
Turnovský Modrý kocour 2013	16
Petra Honsová	
Louny pro přehlídku jako stvořené	18
Jan Císař	
Pohádkový mlejnek ve znamení Lokose	19
Milan Strotzer	
Stodůlecký sen o Mladé scéně se rozplynul	21
Petra Lásková	
Kvalitní a různorodý byl letošní Stodůlecký píseček ...	23
Adéla Vondráková	
Dačické kejklování 2013 — komedie i horor	25
Ladislav Vrchovský	
Děčínská brána 2013	26
Lenka Lážňovská	
Chutnaly nejvíce — suchary z Lomnice!	28
Alexandr Gregar	
Klicperovy divadelní dny	31
Lenka Lážňovská	
Estetické ambice na Třebíčském loutkářském jaru	32
Marek Lollok	
Ostravské Buchary 2013	34
Ladislav Vrchovský	
Českořebovský Zlom vaz po třinácté	35
Lenka Lážňovská	
Jaké to je, když se recituje	36
Vít Pískala	
Svátek svobodného myšlení	37
Luděk Horký	
Hvězda jménem Divadlo POINT letos opět zazářila	40
Pavlaína Schejbalová	
Je dobré vědět o Institutu Grotowského!	45
Kamila Kostřicová a Tomáš Wortner	
Zlomvaz 2013 je in progress	47
David Košťák	
Stojí za přečtení očima generace mladých divadelníků 48	
Šárka Vodičková	
Noc divadel poprvé v Česku	53
Eliška Míková, IDU	
Připojte se k Týdnu uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby	54
-red-	

Když mě vzali, brečela jsem štěstím

Vendula Burger je česká herečka, tanečnice, loutkářka, choreografka a divadelní pedagožka. Po své matce pochází ze známého hereckého a divadelnického rodu Budilů a Steimarů, její otec je známý písňový textař a muzikant Zdeněk Rytíř. Tanec i herectví vystudovala ve Francii v Paříži. S různými divadelními společnostmi posléze vystupovala v mnoha zemích světa. V Praze založila Budilovu divadelní školu, která nabízí dvouleté studium určené pro herce, tanečníky, choreografy, hudebníky, dramatiky, dramaturgy a režiséry. Její zásluhou budou letošní semináře Loutkářské Chrudimi doplněny o zcela výjimečný workshop Simon T. Ranna z Divadelní společnosti Philippa Gentyho z Francie, který se jmenovanou společností vystupuje přes sedmáct let a hrál ve více než sedmi stech představeních v třiceti různých zemích. S Vendulou Burger jsem si povídal o jejích divadelních začátcích i o přístupu k divadelní tvorbě, který není v Česku obvyklý.

Mohla byste se krátce představit?

Do mých 21 let byl mým nejlepším učitelem život. Škola mě nikdy moc nebavila. Gympl jsem nějak překonala, protože maturitu jsem prý musela mít. Rodiče ani systém si nepřáli, abych se věnovala umění, a tak byl pro mě gympl se zaměřením na elektrotechniku a informatiku španělská vesnice. Nejvíce mě bavilo, když mě hlídala moje babička Jiřina Steimarová a tajně mě učila herectví. Hráli jsme etudy. Ukázala mi první cvičení na rozhýbání, na rozmluvení, ale k ní do lidušky jsem chodit nesměla. Byla výborný pedagog a možná zrovna po ní jsem ten talent učit zdědila. Měla jsem hrůzu z matematiky, a abych tomu utekla, tajně jsem tančila. Založila jsem i taneční soubor a moje největší úspěchy do revoluce byly výstupy na plesech našeho gymnázia. Po revoluci jsem chtěla studovat choreografii na AMU. Praktické zkoušky jsem prošla, ale na teorii pohořela. V té době jsem neměla potuchy, kdo to byl například Maurice Bejart. A tak jsem měla spoustu času a jela se podívat do Paříže, nejdříve na jeden rok a nakonec z toho bylo dvanáct let. Až setkání se školou J. Lecoqa pro mě vše změnilo. Do té doby jsem se hledala. Pracovala jsem jako babysitter, uklízečka nebo umývala nádobí, prostě co se dalo. Studovala jsem francouzštinu na La Sorbonne, kurzy francouzské civilizace pro cizince. Chodila jsem do obrovských amfiteátrů této úžasné historické univerzity

poslouchat pedagogy ve výslužbě, jak vypráví nám cizincům o historii a filozofii. Dostala jsem i diplom a francouzština mě po návratu do Čech v pozdější době často živila.

V roce 1993 jste se rozhodla vystudovat Mezinárodní divadelní školu Jacques Lecoq. Jak jste se k této metodě dostala?

Na tu školu mě navedl Bolek Polívka, když přijel do Paříže a hrál tam jeden měsíc Šaška a královnu. Diskutovali jsme spolu o umění dlouhé večery. Přiznala jsem se mu, že bych chtěla něco takového jako on umět, a on mi řekl, ať jdu za panem Lecoqem, a já se šla podívat na absolventské vystoupení jeho školy a okamžitě věděla, že je to ono. A Lecoq mě vzal na zkušenou a obhájila jsem dva roky kompletního studia.

Čím a proč vám tato metoda učarovala?

No právě proto, co jsem psala výše. Tahle škola byla úplně jiná. Konečně mě bavilo studovat. Akční škola, bez lavic a židlí. Neustále hraje a nepřemýšlíte o tom. Žádná teorie, neintelektualizuje se! Hrajete a improvizujete rovnou, jako před diváky, a když je to dobré a srozumitelné, tak to dostanete potvrzené. Samozřejmě to má vše strukturu, ale tu znal jen Lecoq a jeho pedagogický tým. My v té chvíli nevěděli nic a čekali, že nám někdo něco vysvětlí, ale nikdo se s námi nebavil a nikdo nám nic nevysvětlo-

val. Museli jsme začít hledat a být zvědaví. První den nám pan Lecoq řekl pár slov na uvítanou a my měli před všemi říct svou národnost. Smál se, že zas je jen pět Francouzů mezi třiceti dalšími národnostmi jako Japonsko, Jižní Afrika, Slovinsko, Skotsko, Německo, Španělsko, a šly se dělat kotrmelce. V jeho škole se každý den cvičí, doslova zkoumáte a analyzujete každý pohyb, ale ne hlavou, fyzicky. Pak se ztotožňujete s dynamikou věci a zpětně vše polidšťujete a nakonec dramatizujete. Například hledáte, jaký pohyb má voda, hledáte, jak by se choval člověk s touto dynamikou, a nakonec to vše dáte do nějaké situace. Pracujete na tom, aby to, co dělá vaše tělo mělo nějakou úroveň. Abyste se překonali. Jste k tomu vedeni. Je to skoro vojna, ale žene vás dopředu vaše vlastní ctižádostivost. A nakonec neustále tvoříte ve skupinách se všemi těmi národnostmi a každý týden bez dozoru pedagogů musíte připravit scénku na určité téma. Prostě úžasná řemeslná škola. Pro mě jako stvořená.

Jste jednou ze dvou českých studentek školy pana Lecoqa. Kdo je tím druhým studentem?

Za života pana Lecoqa se mnou studovala Dominika Deri, které jsem školu doporučila a která odešla z konzervatoře a studovala rok po mně, taky celé dva roky. Po Lecoqovi se odstěhovala do Austrálie a stala se úspěšnou spisovatelkou. I to se stává po studiu Jacquese Lecoqa, že

.....
U Lecoqa se s námi
nikdo nebavil, nikdo
nám nic nevysvětloval.
Museli jsme začít
hledat a být zvědaví.
.....

děláte úplně něco jiného než to, co jste si mysleli, že v umění chcete dělat. Lecoq najde váš umělecký potenciál. V roce 2000, bohužel již po smrti Jacquese Lecoqa, šla do jeho školy i má sestra Anna Polívková. V současnosti tam studuje Hanka Strejčková. A jedna moje studentka, která chodila dva roky do Budilky třikrát týdně, odjela studovat metodu do Chile, do školy La Mancha, kterou založili také Lecoqovi žáci.

Spolupracujete dále na nějakých projektech?

Jsem maminka dvou dětí, ale neustále pracuji na Budilce a skrze ni realizuji mnoho projektů. Nyní připravujeme vystoupení se studenty na téma manipulace. Inspirované je myzofobií (fobie z nečistoty) nazvané *Mme Likvidátor*. Žiju v Českém ráji a spolupracuji tu s kulturním centrem. Otevřela jsem kurz pro ženy, kde vyučuji metodu lehkou formou, abych naučila ženy hrát si a odstresovat se od každodenních strastí, ale asi kdybych byla muž, otevřela bych něco obdobného pro muže. Učím na ZŠ Všeň dramatický kroužek podle Jacquese Lecoqa. Myslím, že by tahle metoda měla fungovat už od mateřských škol, a těším se, až se mi podaří otevřít velké semináře pro pedagogy, protože nemohu být všude. Jinak se musím uživit, tak jsem se živila i reklamou, což mě naučilo pracovat před kamerou, a v poslední době jsem se objevila i v seriálu *Vyprávěj*, hraju Francouzsku v díle Chorvatsko.

K filmu se ale moc nedostanu, protože nemám agenta a také nemám čas se někde doprošovat. Nejsem mediální typ a zakládám si na tom, protože zatím není důvod a nechci, aby se lidi o mě zajímali jen kvůli mým rodičům a předkům. Ale film mě moc láká. Dostala jsem malou roli ve filmu *Báthory*, jenže nakonec tu scénu celou vystříhli.

Jaká je vaše zkušenost ze soukromé divadelní školy Charles Dullin?

Byla to moje první pedagogická zkušenost po Lecoqovi. Doporučila mě tam Sandra Mladenovicz pravá ruká Jacqua Lecoqa, též úžasný pedagog. Byla Slovinka a chtěla mi po Lecoqovi pomoci něco si v Paříži najít. Zamílovala jsem se do Prahy (můj první muž, interpret nového cirkusu a také

žák Lecoqa), a chtěla jsem tudíž ve Francii zůstat.

Charles Dullin byla výborná zkušenost, byla to škola spíše založená na činohře, takže pohyb byl pro ně novinkou. Byli tam dva kluci, které jsem odhadla, že by se pro studium J. Lecoqa hodili a doporučila jsem je. Oba vystudovali dva roky a oba mají úspěšné divadelní soubory. Tam jsem objevila pedagogický talent a schopnost určit lidem směr, kterým se mají vydat. A to dělám již 18 let. Nejvíce mě naplňuje, že lidé po zkušenostech s metodou Lecoq objeví v sobě to, co jim opravdu jde a co je bude celý život bavit.

Získala jste angažmá jako herečka a tanečnice v Divadelním souboru Philippa Gentyho. Co to pro vás znamenalo?

S tím mi taky pomohla Sandra Mladenovicz. Odhadla, že by tento soubor mohl být pro mě dobrý. Genty se chodil dívat na absolventská představení k Lecoqovi, když se chystal dělat nové představení, což bylo kaž-

dkusí, plakala jsem štěstím. Dostala jsem práci na čtyři roky. Vlastně to byl zázrak, protože o těch, kteří přišli do Paříže z východu, se říkalo, že to dotáhnou nejdál na servírku v baru.

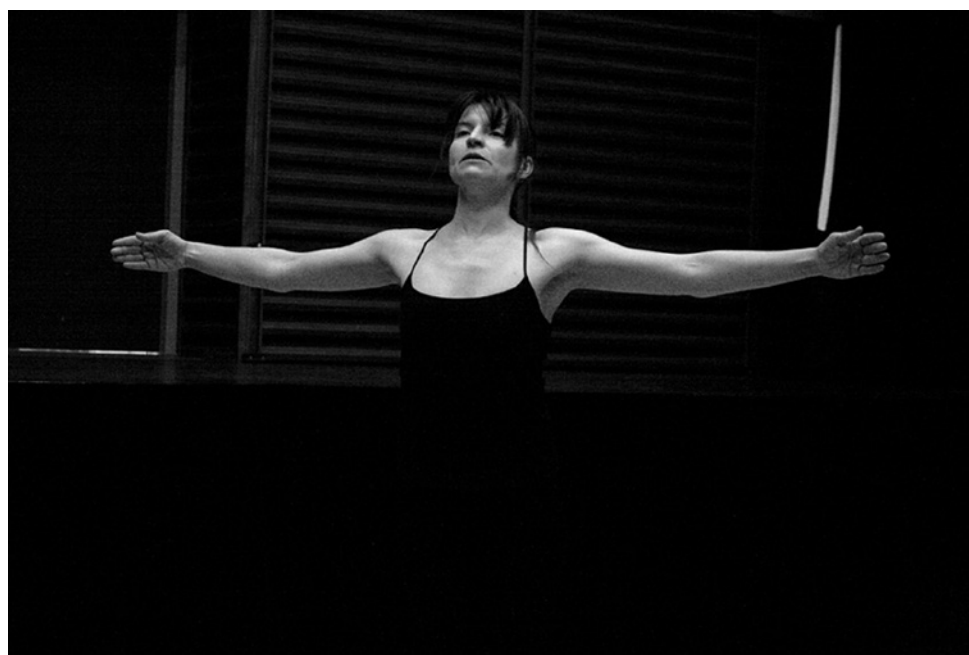
Rok se tvořilo, chodili jsme k Gentymu jako do továrny, každý den od devíti do šesti. Premiéra byla v roce 1997 v Avignonu v Paláci papežů. Představení pro dva tisíce diváků jsem otvírala sólem. Dovedete si to představit? A pak jsme tři roky objížděli celý svět.

Derniéra byla v Melbourne v Australii. Byla to po Lecoqovi další skvělá škola.

Poznala jste blíže Philippa Gentyho? Jaký je?

Skvělý člověk, Lecoqův kamarád. Začal jako loutkář s třemi pštrosy v kabaretech a se svou show objel celý svět ve dvouválcovém citrönu a tím si udělal kontakty. Pamatuji si, když byl v úzkých, hladil svoji pleš, srkal maté a chodil tajně do své skříňky na hořkou čokoládu. V roce 1996 mu

.....
Philipp Genty začal jako loutkář s třemi pštrosy v kabaretech a se svou show objel celý svět ve dvouválcovém citrönu
.....

↑ Vendula Burger foto Pavel Králík

dé tři roky. V mém roce zrovna nábor nebyl. Já nikde nehrála, aby mě mohl vidět. A tak na doporučení Sandry byl přijat můj životopis a akceptace do prvního kola konkurzu, kterého se účastnilo přes tisíc lidí, zůstala jsem mezi osmnácti vybranými na čtrnáctidenním workshopu. Bylo to kruté, ale už za ten workshop jsem byla vděčná. Když mi řekl, že to se mnou

bylo kolem 60 let a byl velmi čiperný. Vše, co si vymyslel, vždy i vyzkoušel, takže i fyzicky velmi náročné věci. Jeho pravou rukou je jeho žena Mary Underwood, která řešila taneční choreografie a kostýmy. Jsou to skvělí lidé a moji přátelé. V září je uvidím, vlastně mě ubytují. Jedu tam na týdenní workshop pro bývalé žáky, kteří jdou cestou pedagogiky J. Lecoqa.

Co je na metodě práce Gentyho zajímavé?

Francouzi dávají do programů Philipa Gentyho žánr: nezařaditelný. Nikdy nedal hercům, tanečnickům nebo loutkářům, které do projektu vzal, do ruky žádný scénář. Mlžil i jakou-

Za ten rok jsme se s materiály a s loutkami sžili a stali jsme se všichni skvělými animátory. Bavilo nás všechno, i když příprava před představením trvala tři hodiny, pak se půldruhé hodiny hrálo náročné fyzického vystoupení, kdy jsme by-

la skvělá zkušenost a Nový Zéland krásné místo na žití.

A co práce na nonverbální katedře HAMU v Praze?

Učila jsem na HAMU jeden rok a měla dvakrát týdně všechny třídy najednou, což znamenalo 20 studentů. Bylo to skvělé a studenti si to pochvalovali, bohužel se vše obrátilo proti mně. Druhý rok jsem již ke spolupráci nebyla přizvána. Nerada na tuto dobu vzpomínám. Prostě malý umělecký píseček. Každý to umí nejlíp. Já mám něco, čeho se ostatní z neznalosti bojí. Neví, jak to zařadit do pedagogického plánu, tak radši dělají, že to nepotřebují. Proto jsem otevřela soukromou školu na podporu rozvoje metody Jacques Lecoq v ČR.

Jste prý ideovou autorkou festivalu Letní Letná? Je to pravda?

Ano, jsem ideovým autorem festivalu Letní Letná a mnoho jsem pro Letní Letnou udělala. Byla jsem však naivní a netušila, že se v Česku dějí velmi nefér věci a že se dá dobře vydělávat na myšlence někoho jiného. S ředitelem festivalu Letní Letná Jiřím Turkem si potřást rukou nemohu. Nezávidím mu, protože vím, že Boží mlýny melou. Tváří se jako tvůrce, ale je pouze producentem festivalu na klíč. Ještě zdaleka se mu nepodařilo dotáhnout vizi tak, jak jsem si ji představovala. Ale jsem ráda, že festival existuje. Pro mě je to alespoň potvrzení, že mé vize fungují.

↑ Vendula Burger foto Pavel Králík

koli dramatickou nitku. Spíše nám dal do ruky materiál a my jsme se ho snažili oživit, mluvit s ním, prát se s ním a zase se usmiřovat, jako by to byla součást našeho těla. On tomu říkal nechat se vzájemně kontaminovat. Pak jsme hledali to, co bylo zajímavé, co fungovalo, a po střípkách jsme vše dávali dohromady. Proces byl dlouhý. Někdy jsme improvizovali dlouhé hodiny a pořád to nebylo ono.

Nevím, jestli je to metoda, on tak prostě tvořil. Tvořil celý rok velkou iluzi a kouzlo snů se postupně rodilo, a kdybychom to nenašli v improvizacích, nenašli způsob, jak to udělat, tak by to třeba mohla vyřešit nějaká drahá technika, ale bylo by to mnohem a mnohem dražší a stejně by to nemělo takový efekt, jaký jsme našli.

li celou dobu na scéně, nebo pod ní, a následovaly tři hodiny balení. V Japonsku to bylo trochu rychlejší, protože japonští technici a vůbec organizace byla na nejvyšší úrovni, ti po jevišti nechodili, ale běhali.

Získala jste zkušenosti v mnoha zemích celého světa. Která zkušenost pro vás byla nejzajímavější?

Těch zkušeností bylo mnoho a zajímavé byly všechny, ale jsem ráda, že jsem se podívala na Nový Zéland. Pozvali nás tam do Drama School Toi Whakari a prosili, ať jim uděláme workshop. Protože to bylo konec turné, zůstala jsem déle a učila tam i tvořila. Další rok mě studenti pozvali znovu. Udělali se mnou jejich závěrečné představení, což byl můj režisérský debut. I AM ME. To by-

V současné době vedete Budilovu hereckou školu. Můžete ji představit?

Budilku vedu od roku 2007 a teprve nyní sklízím první ovoce. Nemáme denní studium, protože v Česku zatím není klientela, která by měla na zaplacení školného. Otvírám pouze intenzivní kurzy a soustředění po celé ČR a nyní i na Slovensku a v Polsku. Seznamuji lidi hlavně s tím, že něco takového existuje a že je skvělé se tímto způsobem učit divadlu.

Od příštího roku budu otvírat mezinárodní workshopy a věřím, že do pěti let se mi podaří otevřít i očekávané denní studium. Člověk taky potřebuje načerpat mnoho zkušeností, než se do tak velké věci pustí, je to jako otevřít velkou firmu.

Šest let se učím řídit studenty, pedagogy a všechny, co s námi na ško-

.....
Byla jsem naivní
a netušila, že se
v Česku dělají velmi
nefér věci.
.....

le pracují, tedy produkci, PR, design i administrativu. A také musím najít svůj způsob a kombinovat ho s dalšími a novými technikami, protože nemohu všechno vyučovat stejně, jako to dělal Lecoq. Musel by se v hrobě obrátit, kdybych jeho metodu neposouvala dopředu.

Věřím si, protože mi pan Lecoq po absolventském představení předvedl, že jednou budu dělat velké divadlo. Asi ještě netušil, že to velké divadlo budou dělat moji žáci. Tvrdil, že na vznik dobré školy je potřeba minimálně šest let a pak to také mohu dělat až do smrti a nebát se důchodu. Takže mám na tenhle velký projekt ještě mnoho času. Na naše přehlídky, které děláme vždy února, chodí můj kamarád Honza Petružela, redaktor Divadelní Revue a pedagog z katedry kritiky z divadelní vědy. Jeho rad si moc vážím. Díky jemu vím, že se každým rokem posouvám, že jsme ve všem čím dál lepší. Francouzské pořekadlo říká „Douce, mais sûrement“. Pomalu, ale jistě.

Na jakém projektu momentálně vaše škola pracuje?

Na Mme Likvidátor a je to příběh, který se mě týká. S touto nemocí jsem se setkala v mé rodině a nesu si její následky, takže ji chci prozkoumat a udělat si nadhled. Téma manipulace, které jsme si zadali, se výborně hodí. Mme Likvidátor manipuluje a manipuluje se vším kolem sebe a nakonec je sama sebou zmanipulována. A na víc si budete muset počkat. Na projektu spolupracujeme i s UMRUM, protože jsme potřebovali do projektu filmovou animaci. Pro mne první dobrá spolupráce s vysokou uměleckou školou. Jinak spolupracujeme se Studií Citadela, kde máme po celý rok divadelní laboratoř a vždy v květnu s nimi oslavujeme naši práci. Na Divadelním Buzení 26. května bude samozřejmě Budilka, ale i Bohnická divadelní společnost s ukázkami s představení Happy, Anna Polívková a Tonda Novotný, ateliér Kathak (indický tanec) v kavárně Citadely bude po celý den Brunch a francouzské palačinky a koncert Petra Wajšara. Všechny srdečně zvú. A také máme partnery v Klubu Mlejn, který mi poskytl rezidenci pro mou školu. Děláme tam technická školení a od roku 2008 přehlídku metody Jacques Lecoq.

Letos se snažíte uspořádat v ČR seminář Simon T. Ranna z Divadelní společnosti Philippa Gentyho. Podporu jste našla až na festivalu Loutkářská Chrudim. Jak těžké je v českém, prostředí najít podporu pro takový seminář?

Téma manipulace se k tomu účelu výborně hodí. Mám v plánu v příštím roce pokračovat. Po celém světě mám mnoho známých, kteří jsou skvělými pedagogy, takže příští rok přijede někdo další se skvělou výbavou, a pak už se to nezastaví.

↑ Praktická cvičení, Budilova divadelní škola foto Pavel Králík

Velmi těžké už jen proto, že všude slyším a prožívám, že se lidé o nic nezajímají. A pak mají neuvěřitelně mnoho výmluv na všechno. A pak jsou ti, co toho dělají hodně, ale nic pořádně. A pak jsou ti, co by to chtěli, a ty já zrovna neznám. Prostě není to procházka rajskou zahradou. Myslím si, že jsme loutkářská země, a Genty se inspiroval černým divadlem a znal divadlo Drak, takže mi přišlo automatické, že by tu měl mít workshopy, když je vede na celém světě. A právě i jeho interpreti dělají workshopy. Já jsem během turné vedla workshopy v Kambodži, v Americe, v Anglii, v Austrálii. Simon hrál u Gentyho přede mnou i po mně celkem už 17 let a je mým kamarádem, takže jsme se domluvili, že se pokusíme nabídnout workshop s jednotným tématem většímu spektru zájemců.

V čem bude workshopu Simona T. Ranna unikátní?

Jde o úplně jiný přístup k divadelní tvorbě. Jde o neuvěřitelně zajímavou práci s loutkami. Simon T. Rann učí animovat, ale zároveň i s loutkou hrát, jako byste byl loutkou sám. Neuvěřitelné je jeho objevování světa materiálů a jejich ožívování. Pod rukama žáků Philippa Gentyho se materiál stává živým organismem. Zažijete proces ovlivňování materiálu a animování věcí tak hluboce, že přestanete vnímat, kdo koho vede a kdo s kým manipuluje. Tématem budou vaše sny, touhy a obsese. Půjde o první příležitost seznámit se světem a s loutkami Philippa Gentyho.

Michal Drtina

.....
Jsme loutkářská země
a Genty se inspiroval
černým divadlem a znal
divadlo Drak.
.....

Z druhého břehu

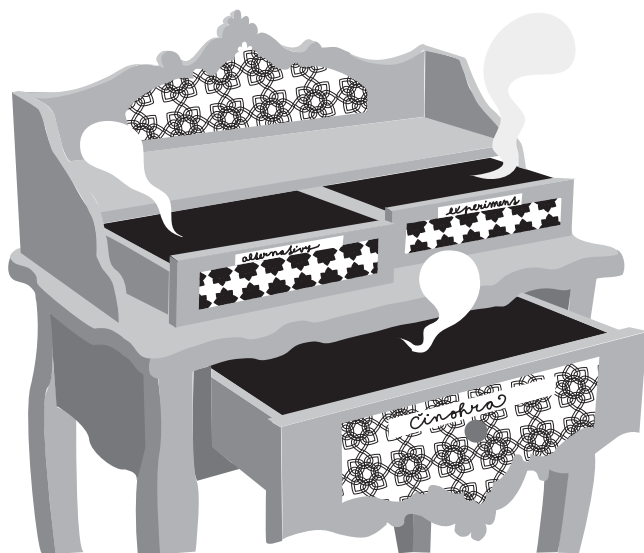
V minulém čísle AS (1/2013) mne zaujaly dva články, na něž bych se rád podíval z druhého břehu (Petr Christov: Ad Mýty a chiméry Jiráskova Hronova a Jan Šotkovský: Reakce na článek Jiráskův Hronov zralý k inovaci — nebo k resuscitaci?). Nepatřím k těm, kdo byli nespokojeni s podobou minulého JH; myslím, že jsem už jednou v tomto časopise napsal, že mne JH 2012 zajímal. Chápu ovšem také hlasy těch amatérů, kteří se proti jeho podobě vzbouřili. Od chvíle, co se stalo neoddiskutovatelným faktem, že amatérské divadlo se stále více svými projevy rozvrstňuje a rozrůžňuje, bylo jasné, že chce-li být JH jeho vrcholnou přehlídkou, bude muset na tento trend jako na základní směr vývoje nějak reagovat. Stalo se; tyto směry se postupně dostávaly do programu JH, až jsme dospěli k divadelní žatvě. Od té doby však také začaly potíže s výběrem. Ne že by předtím nebyly, ale šlo vždycky jen o nějakou nekvalitní inscenaci, kdy se všichni podívovali, kdo to vlastně na JH přivezl. Ale jakmile se druhy a poddruhy i žánry prezentované na JH začaly rozrůstat, vznikaly různé otázky a pochybnosti, které se řešily hledáním systému výběru. Žádný nebyl dokonalý, každý měl své problémy. A vždycky zřejmě měl bude. Ovšem: stejně jako se rozrůžňují podoby divadla, rozrůžňuje se i diváci. Je to dnes velké téma JH a zasloužilo by si zevrubné a zásadní úvahy. V tomto „druhém břehu“ mohu jen konstatovat, že žatva má opravdu smysl jen pro toho diváka, který ji vidí celou a chápe ji jako podnět ke srovnávání všech postupů a poetik a uvědomování si všech souvislostí a důsledků.

Znovu opakuji, že chce-li být JH vrcholovou přehlídkou českého amatérského divadla, je podle mého názoru žatva pro něj optimálním programovým určením. I s vědomím nároků, jež toto určení klade na diváka. Výběr na tento „žatevní“ JH lze zajisté dělat na základě různých kritérií a JH může být jako žatva koncipován jakkoliv. Ale v každém případě by měl být skutečnou **přehlídkou** poskytující-

cí maximálně možný přehled, jak na tom z určitých obecnějších pohledů a kontextů naše amatérské divadlo je. Čím bude tenhle záběr širší, tím více se o tom dovíme.

Tím se dostávám k problému činohry, jež se dostala po loňském JH do středu pozornosti a již se věnují oba svrchu zmíněné články — zejména ten z pera Jana Šotkovského. Je v něm jeden odstavec, kterým lze snad omluvit jeho zbytečně ostrý sarkastický tón, jež v polemice s Alexandrem Gregarem zvolil. Šotkovský v něm píše: „Že činohra postupuje na JH nejen z Volyně, ale i ze Šrámkova Písku, je dáno prostou věcí — vyprázdněností škatulky „alternativní a experimentální“

postavení silně a výrazně ovlivňovala i jiné divadelní druhy. Třeba loutkové divadlo až osudově; chápala je jako druh, jenž je určen výhradně dětem. Petr Christov proto v uvozovkách píše o „tradiční činohře“. Mohli bychom pro ni hledat i jiné pojmenování odvozené od velkých teoretiků a praktiků, kteří ji svými myšlenkami i díly utvářeli, nebo od společenských cílů, jimž záměrně a programově chtěla sloužit. Ale nejde o pojmenování, jde o systém a strukturu, kterou si tato činohra osvojila. Především se opírá o mimetickou doktrínu, kterou tvoří přesvědčení, že fikční, smyšlená skutečnost je odvozena z reality, že je to napodobení nebo vyobrazení realit skutečně existující-

a takřka naprostou absencí skutečného experimentu v českém amatérském divadle. Soubory se pak pro cestu na Piknik Volyně či ŠP rozhodují spíše podle vlastní chuti, zkušeností s tou či onou postupovou přehlídkou či vlastního pocitu, jak moc jsou alternativní.“ Podstatný je v tomto citátu pojem „vyprázdněnost“, jež se netýká jen pojmů alternativní a experimentální, ale také pojmu činohra. Neboť tenhle pojem dnes opravdu nestačí dostatečně vymezit druh divadla, jež pojmenovává. Je zřejmé, že jde o konkrétní poetiku, která konstituovala činohru zhruba od poloviny 18. století, určovala delší čas naprosto dominantním způsobem její podobu a díky svému

cích. Odtud pramení realistické zpodobení, jež platí jako východisko pro utváření postav a jejich jednání jako tvorby situací. Mohl bych uvádět řadu dalších znaků, jimiž se tato podoba činohry vyznačuje, ale to by znamenalo napsat samostatnou studii. Spokojím se už jenom s jedním, jež určuje činohru v nejobecnějším smyslu a jež je také zdrojem „vyprázdnění“ tohoto pojmu: Činohra je mluvené divadlo a její fiktivní postavy se stávají ve fiktivní situaci reálnými díky tělesnému materiálu herce. Na této bázi se potom rodí struktura vazeb mezi řadou částic, jež vytvářejí složitý scénický tvar, jež tuto bázi modifikuje a rozvíjí. Nicméně: ta báze stále trvá a je rozhodou-

.....
Nejde o pojmenování,
jde o systém
a strukturu, kterou
si tato činohra
osvojila. Především
se opírá o mimetickou
doktrínu...
.....

jícím faktorem pro existenci a vznik činohry jako druhu divadla.

Proto jsem mohl rovněž v minulém čísle AS prohlásit Divadlo Kámen za činohru, byť u nemalé části amatérské veřejnosti to činohra není; nejspíše je to pro ně experimentální divadlo. Přesto je to činohra, protože tu platí zcela, že slovní aktivita postav v totálně fiktivní situaci vytváří obraz ve smyslu image, což znamená zcela osobité vnímání a sdělování, neboť takto chápáný a realizovaný obraz je principiálním posunem některých aspektů, jimiž nás učila činohra reflektovat divadlo. Už obraz nahrazuje pojem, příčinnost po sobě následujících událostí a situací se mění v současný průběh několika dějů (synchronicitu). Tak bych mohl ještě dále pokračovat a vypočítávat, co všechno se změnilo v takovém systému činohry a její struktuře. Ale to prvotní činoherní východisko a ta činoherní báze zůstává. Proto může také Šotkovský zvolat: „V čem je průběh Kleštěnec z pralesa a Uvařeno „nečinoherní?““ I tyto dva scénické tvary lze zajisté oprávněně označit za činohru v rámci té obecné formulace. Přitom uspořádání slova a lidského těla

i dalších součástí scénického tvaru je v nich naprosto jiné než v oné podobě činohry, která tak suverénně ovládla pole a rozhodla o tom, že za činohru pokládáme divadelní jazyk, v němž předváděné prvky na jevišti jsou jako „vejce vejci“ podobné tomu, co reálně existuje v žité skutečnosti.

Proč má v amatérském divadle — a nejen v něm; četné příklady diváckého odmítání inscenací profesionálního divadla, jež se od tohoto činoherního typu radikálně odchýlily, ukazují, že jde o problém daleko širší — touha po tomto typu činohry takovou sílu a životnost? Mohl bych začít názorem Lubomíra Doležela, že „mimetická doktrína dominovala okcidentální estetice od samého počátku, tj. od výroků Sokratových a od děl Platonových a Aristotelových,“ a pokračovat parafrází výroku některých zakladatelů kybernetiky, které s oblibou citoval Ivo Osolobě, že nejlepším modelem pro kočku je zase člověk. Tedy pro člověka zase člověk ve své přirozené podobě danou jeho biologickou rovinou a jeho chováním. A odtud už skočím přímo k té „tradiční“ činohře, jejímž

programem bylo — a je — zobrazit jednání přirozeného člověka v přirozeném prostředí. Tohle se také úzce váže k podstatě amatérského divadla, která je rovněž ze sociologického hlediska zakotvena v přirozeném každodenním životě lidí. Proto chápu onu nespokojenost s tím, že ta „tradiční“ činohra na loňském JH do značné míry chyběla. A je jenom logické, že se v Poděbradech vytváří přehlídka, která se nese v tomto duchu a vyjevuje tyto tendence jako snahu podpořit toto pojetí amatérského divadla.

Za těchto okolností stoupá odpovědnost porot. Měly by přemýšlet a rozhodovat nejen na vysoké odborné úrovni, ale i s velkou znalostí problematiky amatérského divadelnictví. A z těchto hledisek se stále pokoušet o rovnováhu všech trendů a tendencí, jež utvářejí současný stav našeho amatérského divadla. Neboť si myslím, že všechny jeho přehlídky jsou tu vskutku od toho, co jsem už dříve formuloval.

Jan Císař
teatrolog a pedagog

.....
Je nutné stále se
pokoušet o rovnováhu
všech trendů
a tendencí, jež utvářejí
současný stav našeho
amatérského divadla.
.....

0 festival se musíme starat všichni společně

V posledních číslech Amatérské scény jsme se věnovali názorům k návrhu hronovských pořadatelů, že by se Jiráskův Hronov měl stát opět přehlídkou činoherního divadla s doplňkovým programem ostatních druhů a žánrů. Festivalový výbor už sice schválil kompromisní podobu propozic Jiráskova Hronova, ale názory starostky města Hronov Hany Nedvědové a ředitelky Kulturního a informačního střediska Hronov Marcely Kollertové si dovoluji v šuplíku nenechat.

Proč si myslíte, že Jiráskův Hronov oživí návrat k činoherní přehlídce?

Marcela Kollertová (MK): Jiráskův Hronov má svoji tradici. Tradice se sice mají posouvat, ale mají se také ctít. Původně byl Jiráskův Hronov přehlídkou činoherního divadla a my jsme si v současné situaci začali klást otázky. Kdo vlastně chce žatvu? Kdo ji preferuje? Komu se líbí? Na základě odpovědí jsme si začali mys-

let, že těch, kdo si přejí žatvu, není tak velké procento a může být klidně někde jinde.

Přišli jsme tedy s nápadem, který by vrátil Jiráskovu Hronovu činoherní základ s inspirativním programem představení jiných žánrů a druhů amatérského divadla.

Myslíme si, že jsme nepřišli s nějakým razantním návrhem. Pouze jsme, ve chvíli, kdy po nás minis-

terstvo chce, abychom šetřili, přišli s nápadem sloučit dvě přehlídky do jedné. Ale v našem návrhu se neříká, aby byl Jiráskův Hronov pouze činoherní. Činohra by sice tvořila základ, ale k tomu by ještě byly připojeny inscenace z jiných druhů a žánrů. Domníváme se totiž, že by tento počín vrátil prestiž činoherní přehlídce a Hronovu diváky, kteří k nám přestávají jezdit.

.....
Přišli jsme tedy
s nápadem, který
by vrátil Jiráskovu
Hronovu činoherní
základ.
.....

↑ Hana Nedvědová foto Ivo Mičkal

Hana Nedvědová (HN): Já se hronovské přehlídky dotýkám více než třicet let, z toho patnáct let z pozice starostky Hronova. Pamatuji si, že bývalo výjimkou, že by někdo odcházel z představení, nebo že by si někdo z nabídky představení nemohl vybrat. Chodilo se se zájmem na taneční i pohybové divadlo, ale i na loutkáře. Či- noherní představení táhla publikum z celé republiky a obrovským způsobem přehlídka táhla i hronovské publikum, pro které to býval svátek i velká společenská událost. Zažívala jsem z řad domácích diváků, i od těch, kteří přijížděli, každovečerní bouřlivé diskuse o představeních. V debatách však nikdy nepřevažoval výrok: „Měli jsme jít raději do hospody než si kupovat lístky.“ Když si k tomu přidáme informaci, že se počet účastníků i prodaných vstupenek snižuje, právem si klademe otázku, proč se tak děje.

Z okruhu mých dlouholetých známých, kteří se aktivně amatérskému divadlu věnují, mám v poslední době mnoho ohlasů o tom, že si v programu nemohou vybrat žádné představení, na které by měli touhu jít, a říkají, že jezdí už jenom kvůli setkání s přáteli. Podle toho také svůj pobyt v Hronově zkracují. A v neposlední řadě mne trápí, že hronovského diváka v divadle hledám jako jehlu v kupce sena.

Pak kladu otázku, proč jste zrušili páteční představení, které bylo právě

pro hronovského a tradičního diváka?

HN: Zkoušeli jsme model, kdy jsme chtěli kvůli financím festival o jeden den zkrátit. Nebylo to šťastné řešení a nebudeme ho opakovat.

A není chlad ze strany hronovských způsoben také tím, že nejsou víc a aktivněji do příprav Jiráskova Hronova zapojováni?

HN: Hronovských spolupracovníků bylo, a stále je, zhruba čtyřicet. V hledišti chybí obyčejní lidé, kterých se divadlo dotýkalo právě a pouze v termínu festivalu. Mnozí chodili do Jiráskova divadla na představení, protože mohli vidět to, co přivezli z jiných částí republiky. Jenže tito lidé se pak někdy spálili a jejich vztah k festivalu se změnil. Několikrát se dostali na představení, kdy mnohdy vůbec nepochopili, o co jde. To se může stát, ale když se s nepochopením inscenace setkáváte i u lidí, kteří jsou kulturně založeni, začnete se domnívat, že problém nebude na jejich straně. Takových vyjádření jsem zaznamenala mnoho a říkali je lidé vzdělaní. Učitelka literatury na střední škole, knihovnice i lidé, kteří amatérské divadlo aktivně provozují. Na základě těchto výroků získáte pocit, že není něco v pořádku.

A nevzniká ono nepochopení inscenací i díky celkovému poklesu schopnosti ve vnímání kultury. Že lidé už umí vnímat pouze zábavu?

HN: V tom to může být. Ale já se opírám o názory lidí, kteří se prostoduchými televizními seriály zblbnout nedají.

Pro nás zůstává podstatné, že ti, kteří přijížděli a prožívali v Hronově deset dní s divadlem, se nyní nezdržují déle než víkend. A u mnohých to není z ekonomických důvodů, ale protože klesá jejich zájem o program festivalu.

Mluvíte asi o divácích, kteří jsou většinou z činoherních souborů.

MK: Většina je činoherců. Když někdo dělá činoheru, zajímají ho nejvíce činoherní představení. Stejně tak jako loutkáře zajímá nejvíce loutkové divadlo, takže jezdí do Chrudimi. Ti, kteří experimentují, jezdí do Písku.

Podle nás je diváků, kteří chtějí vidět všechno, jen málo a nedá se na nich stavět program. Jde buď o odborníky, kteří mají sledování divadla v popisu práce, nebo o lidi, kteří se ještě v žádném druhu divadla nenašli.

Je to můj subjektivní názor, ale podle všech indicií, které jako pořadatelé máme, je těch, kteří chtějí vidět všechno a do Hronova opravdu přijedou, tak málo, že jenom na nich se nedá rprogram festivalu stavět.

Milan Strotzer vždy říkal, že program musí být vyvážený v poměru k tomu, kolik inscenací se v tom kterém druhu divadla dělá. A v poslední době se velká část amatérských divadelníků, tedy těch, kteří tvoří klasické, interpretační činoherní divadlo, a doufám, že víme, co tímto spojením myslím, a nebudeme se chytat na definicích, co je a co není činoherní divadlo, cítí ochuzena o představení, která v souborech tohoto druhu vznikají. Velký prostor totiž dostává moderní pojetí činohry, které zmíněnou část publika nezasahuje.

Věříte odborníkům, kteří se pohybují v lektorských sborech a v odborné radě činoherního divadla?

MK: Poprvé jsem členy odborné rady pro činoherní divadlo viděla při setkání v rámci posledního Jiráskova Hronova. Do té doby jsem netušila, kdo v odborné radě je. Osobně mě některé tváře překvapily. Čekala jsem více lidí zralejšího věku, ale hodnotit jejich odbornost neumím.

Máte výhrady k postupovému systému?

.....
V hledišti chybí
obyčejní lidé, kterých
se divadlo dotýkalo
právě a pouze
v termínu festivalu.
.....

↑ Marcela Kollertová foto Ivo Mičkal

MK: Jestli je myšlen systém krajských a národních přehlídek, tak určitě ne, ale nás i mnohé překvapilo, když byly v systému zrušeny nominace.

HN: Kvalitu přehlídek podle mého názoru subjektivně ovlivňují ti, kteří jsou v porotách. Tito lidé ovlivňují, kdo půjde dál, a stačí, když je porota složena z členů, kteří inklinují k nějakému divadelnímu směru, a ten, i když by neměli, protěžují. Pak se stává, že se do vyšších pater zmíněného pavouka některé počiny nedostanou. Když se tak stane na národní přehlídce, nemáme podle současných pravidel žádnou možnost, jak do programu vstoupit a říct, že nám pro část ochotníků program chybí. A když jim chybí program, nechťejí na festival jezdit a tím nepřinášejí peníze, které potřebujeme, aby se Jiráskův Hronov vůbec uskutečnil.

Jiráskovu Hronovu jsme se věnovali v posledních číslech Amatérské scény. V názorech lidí, které jsme oslovili, většina odpověděla, že je se současným programem Jiráskova Hronova spokojena. Ve vašich odpovědích mi zní spíš nespokojenost s národní přehlídkou činoherního divadla.

MK: Asi je to opravdu problém činoherní přehlídky. Domnívám se však, že tento problém před pěti lety nebyl. Ti, s kterými jsem mluvila, jsou zmateni a otráveni z toho, že se v poslední době často mění místo konání národní přehlídky činoherního

divadla a mnohé překvapilo, že se přehlídka, která většinou potřebuje klasickou divadelní scénu, přemístila do Volyně, kde není divadlo, ale pouze kulturní zařízení, a kde návštěvnost představení byla malá. Ale především je to již zmíněný problém lektorského sboru. V loňském roce tento problém kulminoval. Kdyby bylo obsazení lektorského sboru vyvážené, nebyly by problémy tak vyhrcoené.

HN: Když se dříve alternativní divadlo na JH objevilo, tak se o tom na seminářích hovořilo velmi bouřlivě, pro mnohé to bylo kontroverzní, ale nepřevažovalo, takže bylo přijatelné. Nyní alternativa převažuje. Mnozí ochotníci mu nerozumí, protože jí ve svém okolí nepotkávají.

MK: Abychom si dobře rozuměli. Nechceme, aby se hrál Klicpera, Tyl. Rádi bychom však do programu, především v Jiráskově divadle, dostali inscenace klasického pojetí, z kterých budou lidé odcházet spokojení, ať jim je patnáct, nebo osmdesát. Což byly v loňském roce například Mikve nebo Mušketyři. Ale není možné, že by takové inscenace byly v České republice pouze dvě. Ale ještě se domnívám, že by Jiráskův Hronov měl být soutěžní, protože to bude motivace pro soubory, které ze sebe dostanou to nejlepší. Takto se stává, že se soubory před vystoupením opijí a jejich výkon podle toho vypadá. Pak by se i ti, kteří na Hronov soubor poslali, nemuseli

divit, jak se inscenace změnila.

Opravdu se domníváte, že přístup souborů se změní, když bude Jiráskův Hronov soutěžní?

MK: Ano, soubory tak budou hrát s větším nasazením a lépe.

Tím chcete říct, že když hrajete divadlo, hrajete lépe v případě, když soutěžíte?

MK: Já to tak nedělám. To, co jsem říkala, jsem myslela na mladší soubory.

Není to spíš o odpovědnosti těch lidí?

HN: To se vracíme ke kvalitě společnosti a morálce a vůbec k tomu, co v životě děláme, jakým způsobem žijeme, jaké máme hodnoty.

Já si nemyslím, že by soutěž všechno zachránila. Mnozí z ochotníků, s kterými se v Hronově setkávám, si pokládají za čest, když zde mohou vystoupit. Jsou však soubory, které jsem v loňském nebo předloňském ročníku byla vítat, jak bývá zvykem v Hronově, na schodech Jiráskova divadla a oni se po nich válí, i když i když na ně hovořím a vítám je. To vypovídá o tom, jací jsme. A jací jsme, takové je divadlo, takoví jsou lidé, kteří ho hrají, i lidé, kteří na něj chodí.

Nic nejde generalizovat, ale mám pocit, že si v poslední době víc souborů neváží toho, že zde mohou hrát, a to je podle mne velmi smutné.

Myslíte si, že změny, o kterých nyní mluvíte, zpětně přilákají návštěvníky?

HN: Myslím, že naše úvaha je stejným přáním jako před lety, když mezidruhová přehlídka vznikala. Nikdo výsledek nedokázal odhadnout. Do hry vstupují problémy společnosti, hospodářská krize, nálada společnosti. Možná lidé nejedou na žatvu, protože když si spočítají náklady a mají se rozhodnout, tak na miskou vah přidají fakt, že se jim program v loňském roce nezamlouval, a raději peníze dají na dovolenou u moře. Pořadatelé jsme dva, jeden názor má NIPOS, jeden názor máme my a my pouze chceme, aby byl náš názor vnímán a brán v potaz. Abychom byli partnery.

To znamená, že nejste?

MK: Na plakátech si přečtete, že Jiráskův Hronov pořádá NIPOS-ARTAMA a město Hronov. Jsou na stejné rovině. Podle nás by tak partnerství mělo fun-

.....
Nechceme, aby se
hrál Klicpera, Tyl.
Rádi bychom však do
programu, především
v Jiráskově divadle,
dostali inscenace
klasického pojetí,
z kterých budou lidé
odcházet spokojení.
.....

govat. Když jsem před lety nastoupila do funkce, snažila jsem se splnit vše, co si NIPOS přál, ale postupem času mi docházelo, že nejsme spolupořadatelé, ale pouze vykonavatelé, že plníme něčí přání, které se scvrklo pouze na zajištění peněz, ale nikoho nezajímá, jak a kde peníze seženeme. Takže buď se bude NIPOS také podílet na případné ztrátě, nebo se musí podílet na hledání dalších finančních zdrojů.

Je nějaká dohoda možná?

HN: Vůbec neřeším, jestli je možná. Domluvit se musí všichni partneři, kteří na JH participují. Tedy jestli myslí vážně to, že nám jde nejenom o toho, kdo divadlo hraje, ale také o toho, kdo se přijde podívat. Všichni tedy musí táhnout za jeden provaz. Sama za sebe říkám, že je pro mne čest být starostou města, kde se takový festival koná. Patnáct let mu vehementně pomáhám, ale říkám, že jsou

mantinely, přes které se jít nedá, a to si musí uvědomit všichni, včetně těch, kteří do Hronova jezdí účinkovat.

Není automatické, že festival existuje, někdo se o něj musí starat, někdo ho musí podporovat. Nemůžeme se pouze přít o tom, jestli je lepší klasická činohra, nebo její moderní podoba. Festival musíme všichni společně opečovávat.

Michal Drtina

Nominovat, nebo doporučit?

aneb Damoklův meč nad porotci

Stává se to velice často a každý, kdo někdy zasedal v porotě či lektorském sboru postupové divadelní přehlídky, to zná: inscenace doporučená, či dokonce nominovaná z oblastní přehlídky na celostátním fóru zcela propadne. Vybuchne ohňostroj otázek: Kdo to sem poslal? Odkud to postoupilo? Kdo tam seděl v porotě?

V porotách postupových přehlídek zasedají ve trojici až pěti (a někdy i v silnějším obsazení) převážně lidé znalí věci: renomovaní divadelní pedagogové, publicisté, teoretici i praktici — herci, režiséři, výtvarníci — schopní posoudit jednotlivé komponenty syntetického divadelního umění i jejich syntézu uvnitř inscenace či při představení. Zkušený a známý díky své dlouhodobé praxi.

Ti všichni ovšem nerozhodují ani o kvalitě inscenace, natož pak o kvalitě představení.

O té rozhoduje jen a jen soubor, který hru nastudoval a který ji v reprízách uvádí.

A pak se to stane.

Na postupové přehlídce se porotci shodnou na nominaci či doporučení inscenace a představení k postupu na přehlídku národní. Mohou se shodnout i na tom, že z dané přehlídky nepostoupí vinou nízké kvality soutěžních představení nikdo. Vycházejí přitom nejen z úrovně postupové přehlídky samotné, ale i ze znalosti nároků na úroveň celostátní přehlídky. A dojde k situaci, při které se organizátoři postupových přehlídek ptají: Proč jste od nás nikoho ne-nominovali ani nedoporučili?

Odpověď je jednoduchá a zároveň z pozice porotce poněkud riskantní: Nebyla tu žádná taková představení, která by na celostátním fóru obstála.

A Damoklův meč dopadne: organizátoři začnou pro příště hledat porotce méně náročné.

Může se ovšem stát i pravý opak: zkušený lektorský sbor vyšle na národní přehlídku inscenaci po velmi úspěšném představení na oblasti, ale nominovaný či doporučený soubor svůj výkon nezopakuje, ba co více, předvede výkon, po kterém se strhne shora uvedený ohňostroj otázek. Něco podobného se přihodilo zrovna v loňském roce: nejmenovaný nominovaný soubor přijel na celostátní přehlídku se zaskakujícím hercem, který stál poprvé na jevišti, soubor byl navíc handicapován několika dalšími okolnostmi. Přijel také se změnami v inscenaci, které ovšem porota postupové přehlídky nedoporučila, a bez možných zdokonalení, které naopak doporučeny byly.

Organizátoři postupové přehlídky neunesli neúspěch „svého“ souboru a provedli změny ve své porotě. Damoklův meč dopadl.

Jak z této zapeklité situace vyjít bez ztráty, která se dotkne hlavně samotného amatérského divadla?

Prvním předpokladem je komunikace.

Každý sporný případ je dobré v organizačních štábech přehlídek s odstupem posoudit při osobní účasti zainteresovaných, s věcným záměrem přispět k celkovému pozitivnímu

vývoji jednotlivých souborů i jednotlivých přehlídek.

Druhým předpokladem je zodpovědnost.

Každá porota postupové přehlídky (a věřím, že většina tak postupuje) nechť společně rozhoduje tak, že za svým rozhodnutím může stát v každém případě a může toto rozhodnutí opřít o věcné argumenty. Každý nominovaný či doporučený soubor nechť přistupuje k vystoupení na celostátním fóru s co nejvyšší odpovědností, a je-li v situaci, která ohrožuje kvalitu vystoupení, nechť se raději z účasti omluví. Přispěje tak k vlastnímu renomé i k pověsti postupové přehlídky, ze které vzešel.

Závěrem jedno přesvědčení: naprostá většina amatérských, ochotnických, neprofesionálních divadel neadresuje výsledky své práce porotcům a přehlídkám, ale svým vlastním divákům na svých pravidelných štacích. Od porot a přehlídek očekávají jen doporučení a rady sloužící zvyšování kvality svých představení. A naprostá většina porotců a lektorů nechce nic jiného než svými znalostmi a zkušenostmi přispět k jediné věci — ke stoupající kvalitě divadla. Věřím, že tomu tak bude i nadále.

Ladislav Vrchovský
divadelní publicista a kritik

.....
Jak z této zapeklité
situace vyjít bez
ztráty, která se dotkne
hlavně samotného
amatérského divadla?
.....

Díl 2. Jaký děj, takový šat. A naopak?

Je tady jaro, a proto se v tomto díle budeme věnovat tomu, co na sebe. Nebojte, nepřesedlali jsme na další z tisíců lifestylových magazínů. Jen se v následujícím díle našeho seriálu zaměříme na úvahy o kostýmu. Podobně jako u scény i v případě kostýmů můžeme stát na rozcestí — zvolit cestu tradiční, dodržovat dobovost, nebo využít dostupnější možnosti současnosti? Jak je stylizovat, udělat zajímavé. Okleštit, nebo přidat? Vyjmout, vypůjčit, opakovat, „dublovat“, odbarvit, rozbarvit, sjednotit, propojit, zaměnit, „znefunkčnit“, rozbít nečekaným materiálem, stříhem, detailem? Nic není špatně, nebo, chcete-li, vše je správně. S kostýmem je třeba si hrát, uvažovat v mnoha variantách, v mnoha situacích — byť by daná postava měla třeba jen jediný výstup. Ale pozor, držte uzdy, protože i zde se občas platí, že méně je více.

Úvahy — Inspirace

Tak jako tak začínáte nad textem. Debatujte o postavě s dramaturgem i s režisérem. Postava se ve svých obrysech začne rýsovat, až pohltně na nějaký čas vaši mysl a vám se pak začne čím dál častěji stávat, že budete v běžném životě přemýšlet — „Jak by reagoval Hordubal?“, „Co by si asi Don Juan vybral?“, „Kým je?“, „Co by si na sebe ten den vzala Rebeka?“ a „Jak by se v tu chvíli asi rozhodla? A jak se to projeví na tom, jak v daný moment vypadá?“

Inspirovat, pokud se necháte, vás bude umět vše, a to zdaleka nejen vizuální umění. Soustřeďte se na detaily i ze svého každodenního okolí, na vzpomínky, na fotky, na články v novinách. Často už při čtení naskakují do myslí výjevy — z malířských děl nebo scény z filmu (podobnosti mezi některými divadelními a filmovými postavami se můžou někdy zdát až nápadné). Je dobré rozhlížet se kolem po věcech (slušné vodítko může přinést současný design, ale i sukně po babičce), po situacích, lidech — od souseda až po světového politika. Častokrát inspiruje i fotografie z novin, z časopisu.

Postava

Variujte ji. V hlavě si rozehrajte několik možností. Jasně, že se může stát, že zvítězí jako občas u filmaření „první dobrá“. Často ale i při první vcelku zdařilé skice přemýšlím o alter egu postavy. Vlastně uvažuji v rovinách hned několika alter eg. Dovolte mi navázat na spektakl Grázlové — tip na inscenaci těchto dvou měsíců (najdete jej opět na konci článku). Zajímavým způsobem se zde podařilo zhmotnit několik postav do jedné a naopak. V průběhu inscenace se stávalo, že v podstatě nevíte, jestli všichni ti „hrdinové z podsvětí“ jsou jeden a opačně. Ukázalo se, jak různý a podobný současně dokáže být jistý jev, v tomto případě agrese. A ukázat se to dá čistě skrze kostým. To je skvělé, ne?

Herec

Vnímejte, jaký je obsazený herec/herečka typ. Jeho vizualita vám může napovědět, inspirovat, jak ho „sladit“ do

postavy. Nežřídky kdy se stává, že je samotný herec ve své civilní podobě (vizuální i povahové) inspirací k obsazení do role. V tomhle místě se ještě jednou odkážu na inscenaci Grázlové z tipů pod článkem. Ty z vás, kteří se na inscenaci do divadla Disk v Praze vypraví, jistě zaujme ztvárnění Franze Filipem Kaňkovským. Sledujte, jak vzhled herce podpořený úlisným účesem a „mazánkovským“ retro kostýmem postavě sedí. Někdy stačí jen doladit to, co už herec má.

Inspirační zdroj — Návrh — Materiál

Pokud vám nenaskočí vizuální podoba figury po prvním přečtení, často pomáhá projít třeba i „tuny“ obrázků. Ty ani zdaleka nemusí souviset s oděvem nebo člověkem, jděte jednoduše po pocitu, který ve vás hra vyvolala, a nechte si v hlavě poskládat puzzle. Vy víte, jaká má postava být. Vy víte, co musí na scéně dělat, jak se hýbat (a když nevíte, zeptejte se režiséra — nebo herce samotného, ti o svých postavách ví mnoho — někdy až příliš mnoho). Tím zase dáte hranice divokosti vaší fantazie, pokud se vaše představa začíná rozcházet po několika cestách. Ukládejte si obrázky, kopírujte, skládejte, sestavujte. Přikládejte vzorky materiálů, na které pomýšlíte. Vytvořte si barevnou, vzorkovou škálu. I tady se často projeví více malířský nebo více grafický scénograf. Můžou být pro vás důležitější barvy, nebo tvary a vzory. Můžete si s nimi pohrát, jít ruku v ruce, nebo je stavět proti sobě. Možností je vždycky mnoho. A vždycky se musí dospět k té jedné.

Výroba

Pokud máte ten do jisté míry přepych (ačkoliv ne vždy je to tak úplně štěstí), že kostým zadáváte do výroby, musíte mít dopředu dobře promyšlené co, jak, kam a proč. Jasnou představu zadáváte někomu, kdo má výtečné manuální schopnosti a stříhové dovednosti, jen ale zdaleka nemusí vidět ve skice, přesně to, co vidíte vy. Proto potřebuje jasné informace o stříhu, materiálu, barvách. K tomu slouží důkladný rozmysl při výběru materiálu. Kůžeňka je fajn, ale navlečte do ní nahého herce, postavte ho pod světla a nechte ho dvě hodiny pobíhat po jevišti. Jsem si jistá, že

.....
Inspirovat, pokud se
necháte, vás může vše,
a nejen vizuální umění.
.....

váš fejsbůk bude zaplaven „milujícími“ komentáři. Rozhodně jej nesmíte omezit v pohybu (pokud to samozřejmě není žádoucí pro charakter role či postavy). Na druhou stranu ne vždy je nutné poslouchat hercovy (rozuměj hereččiny) potřeby beze zbytku. Hlavně ať v tom nejsem tlustá! Nemám v tom velký zadek? Ten výstřih potřebuju větší. Občas taky budete v průběhu úvah i výroby překvapení, co se čím dá — nejen z finančních důvodů — nahradit a jak moc pro dobro věci to nakonec může být. Pokud vyrábíte kostým sami, je fajn prostudovat základy střihů a počítat s tím, že si realizace vyžádá hodně času. Proto je dobré dohodnout si (zvláště na komplikovanějších kostýmech) i více zkoušek s hercem před samotnou generálkou. Může se totiž stát, že se i důkladně promyšlený kostým „šprajcne“. Ať už v praktičnosti, nebo smyslnosti. Souviset to také může s převleky. Abychom se vyvarovali přílišných překvapení, je na ně podobně jako na přestavby nutno myslet už při čtení textu a prvotních rozvahách s režisérem. A pokud jdete u konkrétní inscenace cestou hodně celistvou (sbory, hry s velkým počtem postav, „Monteci vs. Capuleti“, koncepce ucelenosti), je dobré nahodit základ co nejrychleji, aby zbyl prostor na „vychytávání“ detailů. Budete mít z práce větší radost, když budete v hledišti vědět, že jste si mohli vychutnávat třešinky na dortících, které tak vypadají ještě lahodněji.

Když to shrneme

Na divadle je zásadní velké gesto, zřetelnost, tedy viditelnost na dálku. Ustupuje čistota a preciznost provedení — oproti filmu, kde je třeba soustředit se na detail, mít dobrou paměť k hlídání návazností, mnohdy se spíše držet civilnosti a fantazii malinko potlačit.

Moje tipy

Grázlové, Divadlo DISK, ve scéně Andrijany Trpković a v kostýmech Anny Hruškové vyniká vyvrážděná zpracovaná „proti-hra“ dvou prostředí, dvou rozličných bratrů, dvou

světů a dvou zvrácených morálek. Nezaostává ani režie Davida Šiktance s dramaturgií Martina Hýčli a postava Franze (v podání Filipa Kaňkovského).

Tichý Tarzan, Divadlo Husa na provázku, s nominovanou výpravou Lucie Labajové a oceněnou Ivanou Hlouškovou v hlavní roli. Gratulace!

Užitečné odkazy

Linked-in skupina LabforCulture, novinky z PQ (<http://www.pq.cz/en/e-scenography.html>), <http://www.wearemore.eu/>

Užitečné knihy

Stanislav Teršl: **Abeceda Textilu a odívání**; Chris McNab: **Uniformy 20. století**; Ludvík, Baran; Jitka, Staňková: **České a slovenské kroje**; **Fashion NOW 1, 2** (nakl. Taschen); **Současní módní návrháři** (Taschen); Linda O'Keeffeová: **BOTY**; a cyklus knih o dějinách odívání od Ludmily Kybalové (Lidové noviny)

Knižní bonus k jarnímu přemítání

ARONSON, Arnold. *Pohled do propasti. Eseje o scénografii*.

Osobnosti na duben a květen

Marek Cpin, Sylva Zimula Hanáková, Simona Rybáková, Jana Preková, Matěj Forman a Andrea Sodomková — gratuluji za samotný Čarokraj i za Radoka!

A ještě omluva za přehlédnutý překlep — figurka dvoumetrového herce v maketě 1:25 bude mít samozřejmě 8 cm.

Zuzana Pitnerová
scénografka

Scénografie odpadu

Vzhledem k finanční situaci v našem evropském regionu a vzhledem k tomu, že většina amatérských (a postupně i profesionálních) souborů „otáčí každou korunu“, rozhodl jsem se zde věnovat scénografii a materiálům, které se dají sehnat takřka zadarmo. Pokud si zadáte do vyhledávače „trash art“ nebo „waste art“, zjistíte, že tomuto umění se věnuje spousta lidí na dosti vysoké úrovni.

Protože sám pocházím z amatérského divadelního podhoubí (míněno amatér jako milovník umění), nejčastějším a nejoblíbenějším materiálem oněch dob byl kartón! Rád se k němu vracím neb to je pilíř každého dobrého divadla jako třeba gafa! Často jej používáme, pokud mají dílny zpoždění a vyrábíme z něj zástupné objekty a předměty. Kartón — lehký, relativně pevný, částečně rezonující materiál, jehož jediným nebezpečím je voda, v extrémnějším případě oheň. Zná každý divadelník!

Soustředím se na tyto chronicky známé, denně používané materiály. Pro ně se velmi hodí anglický termín ready-made materiál. Doslovně přeloženo jako prefabrikát. Jde o to vzít všeobecně známou a často užívanou věc (tedy velmi často odpad, ale též stavební prvky, izolační fólie, trubky, sítě, hadice, atd.) a použít je jinak. Najít pro ně nový význam a důležitost. Rozhodně nemá cenu tyto materiály maskovat, tedy je vydávat za něco jiného, co nejsou. Pokud se přiznají a použijí takové, jaké jsou, do-

dá jim to nový rozměr. Určitě jste už někdy viděli sochu postavenou z PET láhví nebo plechovek od piva. Pokud takováto věc neustrne v půli cesty, tedy pokud nezůstane jen shlukem odpadu, vdechneme jí nový smysl, novou vyjadřovací sílu. Nejde mi teď o nějaké ekologické poselství a o to naučit lidi recyklovat materiály (i když je to vcelku bohubíhá činnost), ale spíše o tom vdechnout těmto v podstatě bezcenným materiálům novou vyšší hodnotu. U každého materiálu je dobré zjistit jeho klady a zápory. Pohrát si s ním. Odhalit jeho možnosti a limity. Tedy například PET láhev (což je asi jeden z nejděsnějších materiálů) má tyto vlastnosti: je velmi lehká, nafouknutá a zazátkovaná má velkou nosnost, plave, propouští světlo, vydává velký hluk při mačkání, možnost bubnovat láhví o láhev, teplem se deformuje (rozuměj tvaruje), dobře se řeže, stříhá. Viděl jsem nejrůznější tvary a postavy z tohoto materiálu, ale třeba i vitráž v okně z barevných PET láhví. Prosvícené větší množství petek silným světlem udělá zajímavé rozptýlené světlo.

Kovové sudy — většinou původně soužily pro převoz nafty. Staré se dají sehnat za odvoz. Prvoplánově velmi silný zvukový zdroj. Ať už jako buben, nebo při zapuštění tyče se strunou upevněnou ke dnu nebo víku má silný rezonanční účinek. Nehledě na to, že unese člověka, snadno se válí po zemi, přežije vše.

Staré pneumatiky — asi jen v případě, že se použijí do větší stavby. Lze jich použít jako stavebních cihel k velkým stěnám, plochám, atd. Viděl jsem z nich postavené improvizované divadlo, backstage, bludiště. Podobně lze použít dřevěné europalety (shání se ale mnohem hůř nežli ostatní zmiňované materiály).

Užití obalových materiálů obecně. Papírové sudy od léčiv. Jsou lehké a pevné. Pokud se uzavrou víkem, unesou i člověka. Dají se vyškemrat ve firmách vyrábějících léčiva. Tuším, že se nejvíce používají na převoz magnesia a jiných sypkých materiálů.

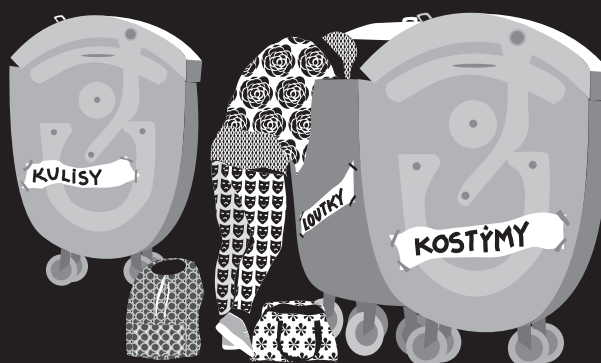
Dřevo — nemyslím teď vyřezávané loutky ani dřevěné fošny či překližky. Když se projdete po lese, najdete určitě několik vyvrácených stromů nebo pařezů a z nich trčící kořeny. Díky tomu, že se dlouhá léta praly s hlínou a uhýbaly kamenům, jde o velmi pevný, trvanlivý materiál, který už je přírodou vytvářen do rozmanitých bizarních tvarů, které bychom sami těžko vymysleli, natož vyřezali. Kombinací těchto tvarů můžete vytvořit také velmi zajímavé objekty (hlava sestavená z kořenů, postava či cokoliv jiného).

Někdy je dobré vyzkoušet kombinaci organického a neorganického materiálu. Organický materiál, tedy pro nás patrně nejčastěji výše zmiňované dřevo, neorganický, třeba kámen, sklo, kov. Je to stejné jako využití kontrastů v malbě. Kontrast černá bílá, hra stínů a světla. Malba šerosvitem.

Světla — je pochopitelné, že spousta divadelníků nemůže využít komfort divadelního vybavení, jako mají profesionální scény. Tedy světelného parku, dimrů, divadelních světel, efektových světel, projekce, ovládacího

pultu apod. Ale i tak mám pocit, že spousta souborů podceňuje světelný plán svých představení. Je důležité z nedostatku udělat přednost. Pojmout věc jako záměr. Není třeba si kupovat drahá divadelní světla ani mít stmívací jednotky. Velice dobře fungují tzv. lokální světla. Tedy opět jakýkoliv všeobecně známý světelný zdroj. Svíčka, stolní lampa, baterka. Vytvoříte úplně jinou atmosféru, rozsvítíte-li na scéně jednu stolní lampičku nebo uděláte baterii z dvaceti takových lampiček. Stínohra nasvícená skutečným ohněm (třeba jednoduchou olejovou lampou udělanou z plechovky a vaty, napuštěnou lampovým olejem) je daleko živější a krásnější. Jemný pohyb plamene vdechne postavám ve stínohře život (na rozdíl od LED diod, jejichž světlo působí mrtvě a uměle — což lze samozřejmě také využít). Chtěl bych někdy vyzkoušet nasvítit scénu jen září notebooků a monitorů, ale zatím ještě nebyla příležitost. Ale už několikrát jsme svítili některé jednorázové divadelní akce různě zaparkovanými auty. Nejčastěji dálkovými světly, která se dají nasměrovat odrazem v zrcadlech.

Velice výkonná a zároveň levná jsou stavební světla. Pak spousta světelných zdrojů primárně určených pro osvětlení zahrady, které se prodávají ve všech velkých řetězcích pro dům a zahradu. Pak dále o něco dražší architektonická světla.

Největším zdrojem snadno dostupných materiálů bývají skládky či sběrné dvory. Zde můžete nalézt nepřehledné množství kvalitních materiálů pro výrobu scény či loutek. Jednotlivé kovové součástky praček, sporáků a jiných spotřebičů jsou esteticky velmi zajímavé. V kontejneru se někdy objeví i kinetické objekty, což v překladu znamená podvozek kočárku či popelnice na kolečkách. Přetvoření těchto notoricky známých objektů bývá velmi vděčné. Tak tedy nebát se a vyrazit — poohlédnout se kolem a ve všem vidět umění!

Pro inspiraci pár tipů na zadání do jednoho internetového vyhledávače:

Waste man
Trash art
Eco art
Tim nobel
Wik munitz

.....
Nebojte se vyrazit do terénu. Rohlédněte se kolem sebe. Nejedna „veteš“ vám může pomoci vytvořit scénu. Ve všem totiž můžete objevit umění!
.....

Kamil Bělohávek
divadelní scénograf

0 něžnosti píči

čili zpráva z Valašského křoví ve Slavičíně

Čtrnáct představení, z toho dvě nesoutěžní, plus jeden koncert a hlavně stovky sprostých slov či motivů — takové bylo ve dnech 7.—10. března menu Valašského křoví ve Slavičíně. Každá paušalizace samozřejmě zjednodušuje, ale téma vulgarity bylo letos skutečně dominantní, a to i v kusech, kde bychom to na první pohled nečekali.

Proto mi dovoluťe snad jiný úhel pohledu na jednotlivá představení. Dopustím se tím nepřesností a možná i nespravedlností, cílem však nyní není referovat o každém představení ve všech jeho složkách. Předem děkuji za laskavé pochopení.

Divadelní soubor Václav Václavov například nastudoval „bláznivou komedii o lásce a těhotenství“ Jaroslava Vostrého **Tři v tom**. To samozřejmě není nějaká filosofická hra o nezastupitelnosti chrousta, nicméně tento případ jasně prokázal rozdíl mezi erotikou a lascivností a konec konců i mezi zahalenou i odhalenou zadnicí.

I Goldflamova **Modrá tvář**, velice problematický text z roku 1993, ukázala v podání Slovanského divadla Olomouc tenkou hranici mezi absurditou, místy snad i groteskou, a nekonečným seriálem à la Ordinař v růžové zahradě. Konkrétně: sestřička v nemocnici se spustí s hlavní postavou. Spíš spolu na nemocničním lůžku. Kolega pacient chce prožít tu rozkoš. Pokusí se proto sestřičku stáhnout i k sobě do postele, ta mu však po chvíli přemlouvání sdělí dvojsmyslně: „Takhle se to nedělá.“ S významem, že kdyby změnil taktiku, dala by si říct. Psáno jako absurdita, leze z toho seriálová přízemnost.

Poněkud paradoxní příklad je Weri chovo (a Horkého!) **Fimfárum**. Ty-já-tr Načerno Praha ve své realizaci narušuje — a paradoxně i přebíjí — samotný příběh spojovací linkou pasáčka a pasačky. Písňe tak nejen choreograficky propojuje stádo ovce a stádo hus. Husy i ovce mezi sebou přitom tu a tam, byť v náznaku, ko-

↑↑ Divadlo Point — Testosteron Foto archiv souboru

↑ Ty-já-tr Načerno, Praha — Fimfárum Foto archiv souboru

pulují, aby pak v závěru, po sblížení pasačky a pasáčka, došlo k propojení i samotných stád. To však již, našťastí, nevidíme.

Vulgarita jako klišé. I tahle poloha byla na přehlídce vidět. Konkrétně v představení **Opravdové štěstí**. Tento text Didier Carona, hraný jako moderní a satirická komedie, sehrálo Divadlo Sputnik z Havířova. Moderního a satirického je na tom ale málo. Spíše jde o nevyužitou šanci, jakousi homeopatickou Maloměřákovu svatbu, kdy alkohol obnažuje to prosté, tady především to sprosté, v nás. Zcela modelově, nepravděpodobně, banálně. Klišé.

U další francouzské komedie (jistě s Moliérovou cenou na svém kontě) se jménem **Koupačka** (napsal ji Clément Michel) už to v tomto smyslu bylo o něco lepší. Účelný je především nápad shromáždit v rámci dovolené několik lidí na jednom místě, zde konkrétně v hotelovém apartmá, ovšem (pozor, zápletko!) bez vody v bazénu. Kdo by podobnou situaci neznal. O to blíže je k vtipu. Ne však k smyslu. Jinými slovy: je to výborná anekdota na patnáct minut, ne na celovečerní hru. O to více vyznívali nejrůznější vztahové věci, ať už se sexuálním kontextem, či ne, jako mlácení prázdné slámy.

Jiří Just napsal svou **Záměnu** na první pohled daleko poctivěji. Hlavní figury se taky dostanou mnohem dál, a to až k detailnímu popisu pohlavního aktu. Je to lechtivá komedie doslova a do písmene. Vypráví o „jistých záležitostech“, o kterých se jen tak nemluví, ale známe je všichni. A publikum rozesměje i na místech, kde jste vůbec netušili, že jste lechtiví. Takové šimrání lehkým peříčkem.

Nejpřesvědčivěji však vyzněla vulgarita v podání Divadla Point. Jejich zpracování Saramonowiczova **Testosteronu** bylo jednoznačným vrcholem celé přehlídky. Drsný text, který namísto „Hovnajs!“ začíná prostě „Do píči!“, je složen z tak velkého množství vulgarit, že na to buď přistoupíte, nebo ne. Pokud ano, dostanete punkovou, a přitom přesnou, herec-

ky přesvědčivou studii chlapské nežnosti. Monolog o Břeclavi s pointou „Jaký no co? Dávej, dávej!“ je toho jedním z mnoha důkazů, na které se nezapomíná. Divadlo teď a tady, divadlo, která má co sdělit, sděluje to srozumitelně, divadlo zážitek.

U ostatních her bych si svou nepřesnou paušalizaci už cucal z prstu. Vynechal jsem proto **Pověsti pro štěstí** (sic!), **Past na osamělého muže**, **Potopu** (i přes kopulující holuby), **Blbce k večeri**, **Maškarádu** a hororový **Hotel Palermo** (i když i tam bychom našli pěkné deviace).

Pojďme si zrekapitulovat výsledek. Většina textů se dotýkala vulgarit či prostě sexu na jevišti. Každá přitom trochu jinak. Tu lascivně, tu televizně, tu pohádkově, tu jako klišé, jinde zase banálně, tam zase vtipně. V tom nejúspěšnějším případě však něžně. Sex bylo evidentně téma číslo jedna.

Co z toho vyvozovat? Hrajeme od začátku hru se zjednodušením, tak proč to nezkusit.

Sex na jevišti je dráždivý a zábavný. (Jak ovšem vidno, ne vždy.)

Sexu je kolem nás tolik, že patří i na jeviště. (Tu ale narážíme na ono obligátní, zda je divadlo odraz či obraz skutečnosti, která nás obklopuje.)

Sex na jevišti je mimo jiné možností, jak pojmenovat prázdnotu a osamělost našich dnů. (To se ovšem povedlo jen Testosteronu, vlastně jedinému představení, které tam vědomě pracovalo s kontrastem mezi tím, co se říká a co se myslí.)

Na závěr předkládám seznam, který organizátor Honza Julínek posílal všem zúčastněným po úklidu.

ZTRÁTY A NÁLEZY VALAŠSKÉHO KŘOVÍ 2013

1. Taška přes rameno většící (±40 x 50 cm) neidentifikovatelné barvy (šedá/khaki?), v ní kosmetické přípravky, zlaté hodinky
2. Černé dámské bolerko se zavazováním vepředu
3. Pletená šála dlouhá — melírovaná černá/bílá
4. Černé triko s velkým barevným nápisem LORDS OF THE DANCE HALL (zn. FISHBONE)
5. Světle modrá košile s dlouhým rukávem a náprsní kapsičkou (zn. H-DRAWING)
6. Černé pánské společenské kalhoty s jemným proužkem (poznávací znamení: v kapse balíček cukru krystalu s nápisem ZLOMVAZ TESTOSTERON)
7. Košile bílá s krátkým rukávem (zn. EUROMAN, vel. 42)
8. Velký černý hřeben — kartáč
9. Černý obal na spacák
10. Dámský tmavě šedý svetřík na knoflíky s dlouhým rukávem
11. Růžový STYLING GEL
12. Svetr zn. CRAZY WORLD
13. Modré ponožky s červenými srdíčky
14. Tmavě modrý spacák zn. KIX 7
15. Spacák (i s obalem zn. PRIMA) — kombinace světle + tmavě modrá
16. Světle modrá karimatka

Organizátor ještě pro pořádek dodává: ze slušnosti tam nejsou uvedeny jedny kalhotky kytíčkové, lehce použité, a dramaturg Městského divadla Zlín Miroslav Ondra, kterého tam Point nechal a který se vzbudil ve 14 hodin se slovy: „Tak kdy ta přehlídka začne?“

Jestli to celé souvisí s celkovou dramaturgií festivalu, těžko říct. V každém případě to byla doslova a do písmene slušná akce.

Petr Michálek
divadelní režisér

.....
Drsný text
Testosteronu je složen
z tak velkého množství
vulgarit, že na to buď
přistoupíte, nebo ne.
.....

Turnovský Modrý kocour 2013

Osmnáctý ročník přehlídky amatérského divadla Modrý kocour se v Turnově konal od 28. února do 3. března a nabídl deset představení soutěžních a pět doplňkových. I tentokrát se hrálo v Městském divadle, komornější část programu se z dřívějších prostor bývalého kina přesunula do sálu základní umělecké školy na náměstí Českého ráje.

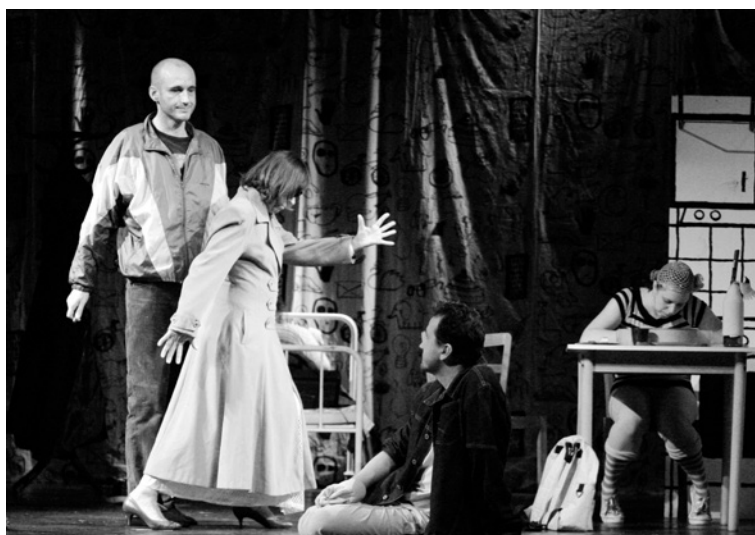
O první představení se postaral studentský soubor Vydýcháno, který při ZUŠ v Liberci vede Lukáš Horáček. Představení několika dívek a jednoho muže se jmenovalo *Přeber si to, jak chceš*. Na jevišti opakovaně zazníval refrén „Hledám muže, který.“ a skrze něj účinkující nahlíželi nejrůznější trable prvních schůzek a známostí. Odborná porota soubor ocenila diplomem za původní hledání osobní výpovědi.

z toho, jak si aktéři ze Slané vzali příběhy postav za své a na základě vlastních životních zkušeností dokázali na scéně existovat jako individuality, jimž jsou dobře známy pocity člověka ponižovaného někým, kdo si uzurpuje moc a bez skrupulí ji prosazuje. V tomto smyslu hrál soubor i o naší společné minulosti. *Přelet nad kukaččím hnízdem* byl oceněn hlavní cenou a získal doporučení do výběru na přehlídku Piknik Volyně.

Nepříliš šťastný byl pro Hynkovo hravé divadlo z Litoměřic dramaturgický výběr textu. Černá komedie Anny Sobotkové s názvem *Hřbitovní aktovky* je autorčiným debutem a na to, co na začátku slibuje, jí nakonec bohužel nezbyvá dech. Hru, jež se odehrává mezi zemřelými na Olšanském hřbitově, soubor zajímavě vypravil, méně už dokázal jednotlivé anekdoty rozehrát.

S dramatizací dětské fantasy novely britského autora Neila Gaimana *Koralina* se představil soubor Torzo² z Turnova. Obzvlášť v první polovině se mladičkým herečkám a hercům dařilo poutavě představovat charaktery postav a probudit život tajemného domu i s jeho hororovou atmosférou. Podařilo se jim zpracovat i druhou část inscenace, mohou mít představení, které bude k divákům promlouvat o pravé hodnotě přátelství, důvěry v sebe a své blízké.

Déle než rok připravoval divadelní soubor Tyl Slaná inscenaci *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Režisér a představitel hlavní role McMurphyho Martin Bašek vyšel z dramatizace Dalea Wassermana, ve své úpravě text obohatil o další repliky z Keseyho románu i známého Formanova filmu. Inscenace, v níž je třeba ocenit několik hereckých výkonů (vedle M. Baška také Zdena Krejčí v roli Vrchní sestry Ratchedové, Vlastimila Krejčího v roli Náčelníka Bromdena, Petra Bažanta jako Dalea Hardinga a Radka Šmída, jenž si za Billyho Bibbitta odnesl cenu festivalu), si publikum získala uměním ansámblové souhry. Představení v Městském divadle bylo zejména po přestávce strhující činohrou, jejíž ambicí nebylo dohánět slavný film, ale jejíž síla vyrůstala

2x Divadlo Exil — Jedlíci čokolády foto Michal Drtina

.....
Přelet nad kukaččím
hnízdem byl oceněn
hlavní cenou a získal
doporučení do výběru
na přehlídku Piknik
Volyně.
.....

Na tenký led dramatisace románu Brama Stockera *Dracula* se odvážil soubor NOPOD z Nového Boru. V inscenaci s dobovými kostýmy a původní hudbou (obě složky porota ocenila diplomem) se prolínaly čtyři roviny: hovořil tu autor, zjevila se tu historická postava knížete Vlada, odehrával se tu děj románu i kousky obdobných výjevů ze současnosti. Herecké ztvárnění si soubor nesmírně ztížil tím, že hovořil archaicky znějící literární češtinou, která hercům bránila ve scénicky živém vystupování.

O generační výpověď se v představení *Kdo ukradl vdolky aneb Málo z Alenky* pokusil soubor Oldstars Praha. Autor textu a režisér Václav Borůvka Valtr zpracoval část příběhu Carrollovy knížky, v níž se Alenka dostává před soud. Hrou mladých žen — s jemně vypracovanými maskami

— prosakovalo trochu kafkovské atmosféry hrozící popravou za „bůhvíco“. S připomínkou, aby soubor více dbal o tělesné tvarování hereckých postav, porota inscenaci doporučila na Mladou scénu v Ústí nad Orlicí.

Poprvé se v Turnově představilo Divadlo Jarka Lokose z Brna. Jejich *Kabaret aneb Soudní stání pro nestání* skrýval čísla lechtivá až lascivní. Především proto, že jim protagonisté nedokázali dát umný a jemný kabát, nesetkali se tu s příznivou odezvou. Škoda, že drobná satira na politické poměry a „hospodská“ poezie byly předneseny příliš překotně a málo slyšitelně.

Hru Davida Drábka *Jedlíci čokolády* inscenovala se souborem Exil Pardubice Lucie Hašková a její ženský pohled na příběh tří osiřelých sester byl pro představení určující: autoro-

vo ironické nahlížení na dnešní svět těsně svázaný s fiktivními postavami popkultury a reklamními podvody tu ustoupil stranou a inscenace přímočaře směřovala k happyendu — k naplnění snu o šťastné rodině.

Právě o jejím opaku promlouvalo monodrama Jaroslava Střelky *Přizdíráč* z Broukovicova kamdivadla v České Kamenici. Autor v něm hraje muže, jenž se zpovídá a ospravedlňuje z otcovraždy. Vyjevuje přitom zvrácenost svého otce — agresivního lampasáka bývalého režimu. V neutěšené duši si nosí i něžné vzpomínky na mamčin romantický sen. Inscenace byla doporučena k výběru na Šrámkův Písek.

Soutěžní část Modrého kocoura zakončila *Barokní fuga* Tanečního a pohybového studia Magdaléna z Rychnova u Jablonce nad Nisou. Dívky pod vedením Ludmily Rellichové tančily na hudbu Philipa Glasse a Luboše Fišera. Svoji choreografii rámovaly verši Bedřicha Bridela a tančili o lásce, jež se dala koupit za peníze a pak nelítostně roztrhala duši i tělo. Jako by inspiraci našly při podzimním hostování na přehlídce „Činoherní klub uvádí“ v pražské ulici Ve Smečkách — dnes neblaze proslulé veřejnými domy. Doporučení na Mladou scénu do Ústí nad Orlicí si ovšem zasloužily i mimo tento společenský kontext.

V doplňkovém programu turnovského festivalu představil soubor Svatopluk z Benešova pohádku *Máňa hrdina*, dvě představení se hrála v polštině (*Kordelia* Teatru TATA Brzozow a *Przygody kropli wody* Walneho teatru Warszawa), teatrologové sdružení v souboru Antonín Puchmajer D.S. uvedli inscenaci *Spánek nikdo nevolá* a sobotní večer v Městském divadle patřil *Amadeovi* Petera Schaffera v podání Rádobýdivadla Klapý.

Petra Honsová

.....
Doporučení na Mladou scénu do Ústí nad Orlicí si Barokní fuga zasloužila nejen pro společenský kontext inscenace.
.....

2* Antonín Puchmajer D.S. — *Spánek nikdo nevolá* foto Michal Drtina

Louny pro přehlídku jako stvořené

Na Lounském Divadlení — oblastní postupové přehlídce amatérských divadelních souborů, jež pořádalo Vrchlického divadlo ve spolupráci s Rádobydivadlem Klapý — jsem byl letos (8.—10. března 2013) poprvé. Bylo to příjemné. Budova Vrchlického divadla je pro takovou přehlídku uzpůsobena optimálně. Kromě vynikajícího divadelního prostoru jsou tu všechny podmínky i pro další akce — od místnosti pro porotu až po sál, v němž probíhají diskuse o představeních. Škoda jen, že se bar zavírá brzo, takže pro přátelské posezení a popovídání po představení už v tomto prostředí dojít nemůže.

Svou slavnou minulost připomněl poetikou inscenace *Tři muži ve člunu a pes* Divadelní klub Jirásek z České Lípy.

To málo, co jsem za dobu svého pobytu v Lounech stačil zachytit a nasát, svědčí o celkové příznivé atmosféře pro kulturní dění, jež se tu kolem Vrchlického divadla odehrává. Plakáty a programy oznamující vystoupení „importovaných“ hostů dokazují, že se hojně „dovází“ tak říkajíc „vážené“ umění, a Galerie města Loun — rovněž v budově Vrchlického divadla — pořádala výstavu trojrozměrných objektů Kyklos Tomáše Polcara (pro účastníky přehlídky proběhla prohlídka za účasti autora) a ředitel divadla mu udělil na přehlídce svou cenu.

Ostatně: na přehlídce se představil i nový domácí soubor MHD Louny, jež má pod ochrannými křídly ZUŠ Louny a Vrchlického divadlo, a za hojné účasti obecního získal cenu diváka. Inscenace kdysi oblíbeného textu **Edwarda Albeeho Všechno na zahradě** měla nejružnější problémy, jimiž se vyznačují začátečnické pokusy, i když se úprava režisérky Mileny Nečesané dost radikálně pokusila přizpůsobit hru možnostem mladého souboru. Ta cena diváka především dokazuje, jaké zázemí tenhle soubor v prostředí, jež existuje kolem Vrchlického divadla, může pro svou činnost mít.

Z dalších čtyř představení, jež jsme v Lounech viděli, se dvě pohybovala v obvyklém rámci amatérských inscenací, kdy se záměry nepovedou z nějakých důvodů naplnit. **Goldflamova Dámská šatna** Ochotnického spolku Tyl z Kutné Hory nabídla několik dobrých sólových výkonů, ale celku se nepodařilo převést tu

zvláštní atmosféru divadelního záku-
lisí, v němž se divadelní sny a touhy
i propady propojují s osudy životními.

Divadlo Navenek z Kadaně zaujalo svou dramaturgickou volbou; text **Ivana Vyskočila Bráškové** připomněl počátky české modelové absurdní hry a otevřel pro herce řadu vděčných situací, v nichž mohli uplatnit komediální talent a pokusit se i o průnik k hlubším závažným

tématům. Dařilo se to střídavě, tak jak soubor narážel na složitosti textu. Celkově však vyvolávalo představení zážitek z radostné robustnosti předváděné hry.

Dvě zbývající představení, jež jsme, jako porota, doporučili pro volyňský Píkník, tu laťku zmíněného amatérského standardu pozdvihla. Pardubické Divadlo Exil v inscenaci textu **Nicola-se Bedose Zdravotní vycházka** staví na dvou inteligentních, chytrých hereckých výkonech Kateřiny Prouzové a Josefa Jana Kopeckého, které putají diváka bohatou škálou střídajících se stavů a nálad, v nichž se zrcadlí milostné vztahy, fobie, paranoia, utkvělé představy, nenaplněné sny a touhy. Na tuto hereckou práci se soustřeďuje plně i režie, která i krajně jednoduchou a minimální výpravou otevřela pro ni maximální prostor.

Svou slavnou minulost připomněl poetikou inscenace **Tři muži ve člunu a pes** Divadelní klub Jirásek z České Lípy. S jemnou úsměvností, lehkou nadsázkou, potěšením ze hry i něžnou nostalgií z konfrontace stáří, jež vzpomíná na mládí, rozehrál režisér Klapka a herci v dramatizaci Františka Zborníka některé situace slavné prózy, jejímž autorem je **Jerome Klapka Jerome**. Soubor měl při svém lounském představení navíc publikum, jež s výborným porozuměním scénickou kvalitou této poetiky přijímalo a oceňovalo ji. Byla to — myslím — důstojná koruna Lounského Divadlení 2013.

↑↑↑ DK Jirásek Česká Lípa — *Tři muži ve člunu a pes* foto M. Nečesaná

↑↑ Divadlo Navenek Kadaň — *Bráškové*

↑ MHD Louny — *Všechno na zahradě*

2× foto Pavel Jelínek

Jan Císař
teatrológ a pedagog

Pohádkový mlejnek ve znamení Lokose

Ve dnech 20.—22. března 2013 se uskutečnil v prostorách městského divadla a staré radnice ve Žďáru nad Sázavou 15. ročník postupové přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti Kraje Vysočina, nesoucí název Pohádkový mlejnek. Zúčastnilo se ho pět souborů se šesti inscenacemi. Dva soubory uvedly své inscenace dvakrát, takže se celkem uskutečnilo osm představení.

Po roční přestávce, způsobené nedostatečným počtem přihlášených souborů, se Pohádkový mlejnek v roce 2013 konal za značného zájmu dětského publika. Hlediště jak v městském divadle, tak v prostorách staré radnice byla vždy takřka beze zbytku zaplněna nadobytějším pozorným publikem.

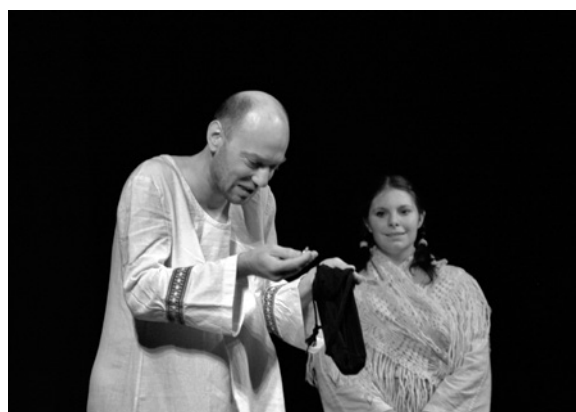
Programová skladba přehlídky byla poněkud výjimečná. Obsahovala dvě představení vzešlá z autorské dílny Divadla Jarka Lokose z Brna, dvě inscenace shodného titulu nastudované dvěma různými soubory, jednu jevištní adaptaci filmového muzikálu a jednu původní dramatizaci literární předlohy. Ona výjimečnost tkvěla nejen ve dvojnásobném provedení téhož titulu, ale také v tom, že Divadlo Jarka Lokose v obou svých velice problematických představeních použilo stejná písňová čísla.

Přehlídku zahájilo **Divadlo Jarka Lokose** z Brna představením vzešlým z textu Jarka Lokose nazvaným **Jak se zpívá pohádka** a označeném jako pohádkový muzikál. Označení to bylo nepatřičné, neboť se jednalo o volné pásmo výstupů dvou potulných písničkářů s řadou odkazů na známé pohádky a s pouhými čtyřmi ne zcela zvládnutými písňovými čísly v průběhu padesátiminutové produkce. Problém však nespočíval v mylném označení, nýbrž v nic neříkajícím plytkém dialogu protagonistů hry, navíc plném nelogičnosti.

Druhé představení **Divadla Jarka Lokose** z Brna slibovalo díky textové předloze Miroslava Krbka **Nota je můj kamarád** smysluplnou divadelní produkci zaměřenou na děti předškolního věku, skýtající formou

výchovného pořadu seznámení se základními hudebními pojmy a nástroji. Bohužel, scénický tvar utonul v nešikovnostech režijního a hereckého charakteru, krom toho v neorganické vsuvce na téma čištění zubů a nepochopitelné dohře o tom, jak by nemělo vypadat taneční vystoupení. Režisér a současně jeden z protagonistů hry Miroslav Krbek do pořadu zakomponoval čtyři stejná zpěvní čísla, která použil jako režisér pořadu Jak se zpívá pohádka. Šedesátiminutová produkce, nepřiměřená dětem předškolního věku, skončila takřka pod nátlakem učitelů MŠ a pořadatelů. Nelze se divit, většina učitelů MŠ je natolik disponována, aby na daleko vyšší úrovni zprostředkovala dětem předmětné poznání. K tomu nepotřebují navštěvovat divadelní představení, notabene za úplaty. Pořadatelům nezbylo než vrátit vybrané vstupné.

Na žďárské přehlídce se objevil jeden titul ve dvojnásobném provedení, a sice hra Heleny Lysické a Josefa Miroslava Bourka **Ženich pro čertici aneb Sedmimílové boty**. Jedno jeho nastudování předvedl soubor **Pohádkáři z Bohdalova** v režii Kristýny Fencové. Snaha zapojit co nejvíce členů souboru vedla režisérku k rozšíření původní předlohy o další dějová pásma převzatá z jiných pohádkových příběhů, která však s tématem hry nesouvisí, nebo souvisí jen velmi okrajově. Došlo tak k rozmělnění původního sevřeného a úspornými dialogy vybaveného příběhu. Režie nebuduje inscenaci důsledně prostřednictvím vršících se dramatických situací, což se projevuje tím, že mnohé zůstává pouze na verbálním sdělování, navíc s častým nena-

↑↑↑ + ↑↑ Královská divadelní společnost Effrenata, Žďár nad Sázavou
— Havrane z kamene foto Milan Strotzer

↑ Pohádkáři z Bohdalova — Ženich pro čertici foto Milan Strotzer

↑↑↑ Divadlo Jarka Lokose, Brno — Jak se zpívá pohádka

↑↑ Stodola, Jiřkovice — Princové jsou na draka

↑ DS Jiří, Poděbrady — Ženich pro čertici 3× foto Milan Strotzer

.....
Inscenace
poděbradského souboru byla kvalitním
příspěvkem z oblasti
iluzivního hereckého
divadla pro děti.
.....

vazováním v dialogickém jednání. Navzdory tomu jsme byli svědky nezměrného potenciálu souboru, jenž tkví v personálním zázemí, nevyjímaje početnou mužskou a mužnou část, v radosti ze hry celého kolektivu, ve schopnosti tvarovat scénu výtvarně a také s pomocí „barokní“ jevištní fantazie. Z hereckých výkonů zaujala Kristýna Ficencová v roli Ševcové Pápěrové (cena).

Hru **Ženich pro čertici aneb Sedmi-mílové boty** autorů Heleny Lysické a Josefa Miroslava Bourka přivezl na Pohádkový mlejnek 2013 také **Divadelní spolek Jiří z Poděbrad**. Režisér Miroslav Fišer přistoupil

k dramaturgické úpravě a účelnými škrty ještě krátil již tak poměrně sevřenou a v dialozích úspornou textovou předlohu z roku 1983, která se na českých jevištích dočkala mnoha nastudování. Ostatně patří k těm, o nichž lze říci, že mají hlavu a patu a o něčem jsou. Příběh Ševce Pápěry a jeho ženy, do jejichž života vstupují nenechavý král Tonemám a vdavekchtivá Čertice Theofila, dojde svého rozuzlení díky lásce Pápěrové ke svému muži a její chytrosti.

Režie Miroslava Fišera (čestné uznání za dramaturgii a režii) staví na vybavenosti hereckého kolektivu souboru, na zřetelně budovaných zápletkách a situacích. Tomu také odpovídá řada hereckých ocenění. Ze Žďáru si je odvezli Hana Svobodová za roli Vědělky, Jolana Daňková za roli Čertice Teofily, Blanka Fišerová za roli Ševcové Pápěrové, Jakub Charvát za roli Ševce Pápěry (ceny) a Ladislav Kopáček za roli Salamandra (čestné uznání).

Velice zdařilá inscenace iluzivního hereckého divadla, kterých nebývá mnoho, by mohla být ještě zdařilejší, pokud by se v ní podařilo posílit napětí z nebezpečí, které představují král Tonemám a jeho nohsled Hrabě. Jednoznačné tematické vyznění hry by si pak zasloužilo větší akcent na to, že Ševcová Pápěrová používá své chytrosti a lsti, protože bezmezně miluje svého muže a za žádnou cenu nemůže dopustit, aby o něj přišla.

Inscenace poděbradského souboru byla doporučena k výběru do programu celostátní přehlídky Popelka Rakovník jako kvalitní příspěvek z oblasti iluzivního hereckého divadla s celou plejádou nadstandardních hereckých výkonů.

Divadlo Stodola o. s. Jiřkovice se ve Žďáru představilo jevištní adaptací televizního pohádkového muzikálu Jiřího Chalupy a Jaroslava Uhlíře **Princové jsou na draka** z roku 1980 (režie Jiří Adamec). Výchozí předloha klade váhu především na zpěvní čísla, ostatně některé se staly vpravdě hity. Kdo by si rád nepřipomenul slavnou píseň Dělání, dělání všechny smutky zahání, dělání, dělání je lék. Vlastní dramatický text je spíše druhořadý, čerpá ze známých pohádkových motivů, zejména o Honzovi drakobijci.

Herecky i pěvecky vybavený kolektiv Divadla Stodola z Jiřkovic za režijního vedení Kláry Havránkové také zprostředkoval dětským divákům to podstatné, převyprávěl stručně jednoduchý příběh a především zprostředkoval na dobré úrovni zpěvní čísla, a podpořil je navíc přiměřenou choreografií (cena za pěveckou a pohybovou složku inscenace). Vše předvedl v úsporné scénografii, spočívající především na kostýmní složce a několika variabilních hranolech. Z hereckých výkonů zaujal především Ondřej Buchta v roli Krále (cena), který upoutal diváky svou suverenitou a byl de facto tahounem celého představení.

Inscenace však má jeden docela podstatný problém. Navzdory tomu, že jde především o prezentaci zpěvních čísel, neměla by být ochuzena linie příběhová. Obě složky by mohly být ve větší rovnováze, tedy chceme-li podpořit pozitivní vzorce chování, které divadlem dětem nabízíme. To se v inscenaci ne zcela podařilo. Dílem se tak událo zestručněním příběhu, a to zejména pokud jde o vztah Krále a Kubíčkové. Především však upozaděním syna Kubíčkové Martina (v inscenaci dcery Martiny), postavy, která je pro děj hry klíčová, neboť právě ona na základě znalosti pohádek nachází řešení k záchraně princezny a je iniciátorem veškerého dění. Ruku v ruce s tím chyběl i akcent na to, že stačí vyslovit jméno Honza, coby synonymum drakobijce, a tak odvrátit zájem draka o princeznu.

Závěrečné představení Pohádkového mlejnu 2013 sehrála **Královská divadelní společnost Effrenata** Žďár nad Sázavou. Nejen dětské diváky potěšila magickým příběhem Tomáše Pěkného v dramatinaci režisérky souboru Jany Mifkové nazvaném **Havrane z kamene**. Básnické podobenství Tomáše Pěkného o odvčké lidské touze po lásce a přátelství uvádí čtenáře na Býčí horu do prostředí čarodějnic, kde při zkoušce mladá čarodějnice propadne a je jí odepřeno patřit k starším svého rodu. Zde také začne pouť Mladé k lidem, za Juliánou, k jejímuž prospěchu obětuje všechny své síly, aby si získala její přátelství. Netuší, že přátelství se nedá vykoupit, že to „málo“, co na Juliáně chtěla, je

tak mocná hodnota. Cesta ke svému se ukáže nadobro uzavřenou, stejně jako možnost čarovat. Nezbývá než setrvat v opuštěnosti v samotě či vykročit s otevřeným srdcem znovu k lidem. Mladá zvolí druhou z možností.

Zde načrtnutý příběh je ve skutečnosti daleko spletitější, nicméně Janě Mífkové se jej podařilo převést do dramatické podoby, a to jak ve formě textové předlohy, tak vlastní inscenací. Využívá přitom prostředků kolektivní dramatické hry, současně však vede herce k individualizovanému hereckému projevu. Vše se odehraje s použitím minimálních scénických prostředků, potřebné objekty ztvárňují herci svými těly, na scéně se objeví jen nejnutnější rekvizity. Členitý příběh je převyprávěn přehledně a až na výjimky s potřebnou dávkou tajemství, napětí a navozené atmosféry.

Výjimkou jsou především sekvence, v nichž dochází k čarování Mladé. Důraz je v nich kladen spíše na ilustraci proměn začarovaných objektů, avšak takřka chybí ztvárnění toho, že Mladá musí obětovat mnoho sil, aby splnila Juliánino přání, a to s každým dalším čarováním více a více až do naprostého vyčerpání. Ke zvážení je též řešení proměny podoby Mladé.

Dobrý nápad s personifikací studánky, do níž Mladá odevzdá svou tvář, není doveden do konce, tj. v momentě, kdy chce svou tvář čarodějnice získat nazpět. Některá drobná zpřesnění by si zasloužily scéna zkoušky Mladé a následující scéna záchranu Juliány. Ke zvážení je také výklad postavy Juliány, a sice zda by nebylo výhodnější traktovat Juliánu při jejích žádostech na čarování Mladé jako bezelstnou a slepě milující svého Janka oproti stávajícímu uchopení postavy jako bezohledně příkazující.

Přes zde nakladené připomínky a otázky inscenace Havrane z kamene Jany Mífkové (čestné uznání za režii) prokazuje nadstandardní tvořivou divadelní práci. Soubor byl oceněn za výtvarné pojetí inscenace (čestné uznání), Renata Sýkorová za roli Berty Braunové, Zdena Sýkorová za roli Klekáníce, Lucie Kropáčková za roli Polednice (čestná uznání) a Nikola Krásná za roli Juliány (cena). Inscenace byla doporučena k výběru do programu celostátní přehlídky Popelka v Rakovníku.

Ke každé inscenaci proběhly rozborové a hodnotící semináře vedené členy odborné poroty. Inscenátorům byly zprostředkovávány i reflexe dětského publika. Z šesti soutěžních

představení byla nejméně polovina na nadstandardní úrovni. Dvě inscenace odborná porota ve složení Jana Cindlerová, Marie Poesová a Milan Strotzer doporučila k účasti na Celostátní přehlídce amatérského či noherního divadla pro děti Popelka Rakovník 2013. V závěru Pohádkového mlejnu byly vyhlášeny výsledky přehlídky a oceněny nejlepší výkony a inscenace. Většina čestných uznání a cen byla udělena za herecké výkony. Předání ocenění se mj. ujala starostka města Žďár nad Sázavou a senátorka Ing. Dagmar Zvěřinová. Nechyběl ani první místostarosta města Mgr. Jaromír Brychta.

Přehlídku Pohádkový mlejnek pořádala příspěvková organizace města Kultura Žďár v čele s ředitelkou Ing. Marcelou Lorencovou a za pořadatelské péče její zástupkyně Zdeňky Burešové a dalších spolupracovníků. Přehlídka se konala pod záštitou starostky města Ing. Dagmar Zvěřinové a Svazu českých divadelních ochotníků. Přehlídku finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR a Kraj Vysočina.

Milan Strotzer
redaktor Místní kultury

.....
Z šesti soutěžních
představení byla
nejméně polovina na
nadstandardní úrovni.
.....

Stodůlecký sen o Mladé scéně se rozplynul

V rámci 17. ročníku postupové přehlídky amatérského divadla Stodůlecký píseček se v sekci studentského divadla s výběrem na Mladou scénu představily celkem čtyři soubory. Na postup tak nemohl být navrhnout žádný soubor, protože nebyl splněn minimální počet pěti vystupujících souborů pro postupové přehlídky.

Festival zahájilo dne 15. března snové představení **Cink** souboru **Cink Cink Cirk**. Hlavním principem této inscenace se stalo využití prvků nového cirkusu, které se tvůrcům podařilo zasadit do sice jednoduchého, ale plně funkčního, rámce: snu. Spící dívku navštíví ve snu tři mladíci. Provokují ji ke hře, předvádějí se před ní — tu akrobaci na závěsné šále, tu zonglováním, tu tanečním číslem; jednoduše

se snaží získat její náklonnost. Dívčiny sympatie jsou však nestálé, a tak si s nápadníky nejen hraje, ale i zahrává. Chlapci ale její počínání brzy prokouknou a ze snu jí utečou. Dívce tak nezbude nic jiného než si nad postel pověsit lapač snů a doufat, že do něj příště alespoň jednoho uloví. Hravá a svěží inscenace těží nejen z umně provedených artistických čísel, ale i zajímavého černo-červeného

výtvarného řešení. Jediným větším nedostatkem se ukázaly být herecké výkony, které se často uchýlily k jakési naivní pantomimě.

Sobotní den byl věnován přehlídce experimentujícího divadla, a tak se v klání o postup na Mladou scénu pokračovalo až v neděli 17. března. Jako první měli diváci ten den možnost zhlédnout inscenaci **Šťovík, pe-**

.....
 Celkovou lehkost
 a humor inscenace
 Televizor podtrhují
 herecké výkony obou
 protagonistů, kteří
 s notnou dávkou ironie
 využívají nejedno
 herecké klišé.

čené brambory divadelního souboru **GigaHertzi**. Ti si jako jediní ze sekce studentského amatérského divadla zvolili pro svou práci pevný dramatický text, a to hru současného maďarského autora Zoltána Egressyho z prostředí šatny fotbalových sudí. Tato jedinečnost se však nestala jejich výhodou. Absence dramaturgické práce se projevila nejen v nadbytečné délce představení, ale i v nepříliš přesvědčivých hereckých výkonech. Jednání postav postrádalo motivovanost, gesta čitelné myšlenkové pozadí. Herecké výkony tak nevyhnutelně vzbudily dojem rutinního odříkání textu, jehož komediální potenciál se tvůrcům nepodařilo využít.

Nedělní blok i nadále pokračoval v komediálním duchu. **Divadelní duo Toť** se představilo s parodickou sci-fi komedií **Televizor** o hrdinství a opravdovém přátelství. Láďa nalezne před bytem tajemný televizor. Skrze něj získá od svého budoucího já důležitou zprávu o tom, že jeho kamarádovi Ondrovi hrozí smrtelné nebezpečí, což odstartuje kolotoč bizarních situací. Inscenace pohybující se na hraně práce s pevným autorským textem a improvizací chytře pracuje s nabouráváním nejen konvencí divadelních postupů, ale i diváckého očekávání. Celkovou lehkost a humor inscenace podtrhují povedené herecké výkony obou protagonistů, kteří s notnou dávkou ironie využívají nejedno herecké klišé.

Čtvrtou a zároveň poslední inscenací v sekci studentského divadla, ale i celého Stodůleckého přsečku vůbec, byl v premiéře uvedený **Nedodněný sen** divadelního souboru **Jednabáseň**. Mladí herci zvolili téma svému věku velmi blízké – první lásky a vše co k nim patří. Výchozím bodem jejich inscenace se stal rámec divadelní zkoušky Shakespeara *Snu noci svatojánské*, který se prolíná s vlastním autorským vkladem tvůrců. Těm se podařilo najít zajímavou paralelu mezi starostmi a radostmi mladých alžbětinců, které se od problémů dnešních teenagerů vlastně ani moc neliší. Zajímavé je zapojení facebooku jakožto fenoménu virtuální komunikace současnosti. Tento prvek ale

bohužel zůstává jen v rovině nápadu a nikterak se v samotné inscenaci nerozvíjí. Mezery se ovšem nachází i v samotných hereckých výkonech. Jistou nerovnováhu mezi dobře zvládnutým hlasovým pro-

jevem a nepovedenou pohybovou složkou lze snad přičítat premiérové nervozitě.

Sekce studentského amatérského divadla byla tedy zakončena ve stejné

↑↑↑ Cink cink cirk, Praha – Cink

↑↑ Duo Toť, Praha – Televizor

↑ GigaHertzi, Praha – Šfovík, pečené brambory 3× foto Vojtěch Brtnický

snovém duchu, v jakém byla započata. Na postup na Mladou scénu však nemohl být oficiálně navrhnout žádný soubor, protože na poslední chvíli z programu vypadla inscenace *Cesta kolem světa* divadelního souboru Radotínský trháč. Tím pádem se v rámci

festivalu Stodůlecký píseček představily pouze čtyři soubory, a nebyl tak splněn minimální počet pěti vystupujících souborů pro postupové přehlídky. Svůj sen o postupu na celostátní přehlídku Mladá scéna si však možná splní soubor Cink Cink Cirk

s inscenací Cink, poněvadž tu jako jedinou předseda poroty Tomáš Žižka doporučil k pozornosti dramaturgické rady.

Petra Lásková

studentka Katedry teorie a kritiky DAMU Praha

Kvalitní a různorodý byl letošní Stodůlecký píseček

Souboj o postup na celostátní přehlídku experimentujícího divadla Šrámkův Písek začal už v pátek, kdy se představil Cirkus TeTy. V sobotu se pak už mohl boj o nominace rozpoutat naplno. Celkem se na přehlídce experimentujícího divadla prezentovalo šest souborů, jejichž představení byla až nezvykle různorodá.

Cirkus TeTy přivezl na přehlídku představení **Bedřich**. Poměrně nová a ambiciózní inscenace (hrála se v první repríze) přivádí na jeviště dvě spolubydlící, které se zamilovaly do stejného kluka. Milostný souboj prakticky beze slov se záhy stane fyzickým a dvě dívky se pouštějí do rozličných akrobatických kreač. Vrcholným okamžikem inscenace je akrobacie na cloud swing. Obtížný prvek, se kterým se duo TeTy ve složení Katka Klusáková a Pavla Rožníčková v této inscenaci setkává vůbec poprvé, ve svém hodnocení ocenil Vít Nezval, jeden ze tří členů letošní poroty. Jinak ale porota diskutovala nad rámcem inscenace, který nebyl dostatečně promyšlený. Anekdotický děj bez jakéhokoli závěru, rozmělněný mezi prvky nového cirkusu způsobil, že inscenaci chyběla pointa i jasně vymezený vztah mezi postavami.

Prvním sobotním představením byl **Hamlet (chlapec, který zůstal naživu)** souboru **Relikty HMYZu**, který se Stodůleckého písečku účastnil i v loňském roce s inscenací *Faidra běží o život*. Shakespearův *Hamlet* se dočkal mnoha dramaturgických zásahů, jak už ostatně vyplývá i ze samotného názvu inscenace. Je obohacen o množství citací nejrozličnějších literárních děl, mimo jiné o úryvky z Bible, Kafkovy Proměny a Harryho Pottera. *Hamlet* se tímto

.....
Vrcholným okamžikem inscenace *Bedřich* je akrobacie na cloud swing.
.....

↑↑ Divadlo Kámen, Praha — Výhled na řeku Labe foto Vojtěch Brtnický

↑ Relikty HMYZu, Praha — Hamlet foto Vojtěch Brtnický

rozpadá do řady více méně nesouvislých výjevů a celistvost hry i příběhu ustupuje snaze tvůrců o apelativní propagaci vlastního tématu. Tím by mohl být „svět v krizi“ nebo prostě krize jako taková. Porota tvůrčí přístup k tradičnímu textu velmi oceňila, a tak si Relikty HMYŽu odvezly jednu z nominací na Šrámkův Písek.

Po krátké pauze se diváci přesunuli z velkého sálu do malého, kde přehlídka pokračovala představením **Kavkazské arabesky** souboru **Ted', nádech a leť**. Inscenace je komponována jako pásmo několika příběhů, založených na vlastní zkušenosti tvůrců z cest po Kavkaze. Hlavním kladem představení byla zřetelná touha tvůrců (a herců v jedné – vlastně dvou – osobách zároveň) vyprávět příběhy. Nicméně i vzhledem ke zvolenému prostoru horního sálu se nepodařilo vybudovat v sále intimní atmosféru a mnohdy ani navázat intenzivní kontakt s publikem, protože hlediště nebylo vhodně vyřešeno.

Následovalo představení **ZeZásuvek** souboru **Dva ve jhách**. Inscenace je založena na projekcích promítaných na papírovou stěnu. Jde o projekce fotografií z dětství tvůrců inscenace (zejména hlavní protagonistky Lucie Páchové), se kterými se pracuje zejména v rovině materiálu k promítání – jsou různě animovány, např. dětské kresby ožívají a pohybují se po papíře. V prázdném prostoru před promítací plochou se pohybuje herečka (Lucie Páchová). Je oblečená do bílého a na jejím těle se objevují promítané obrazy. Projekce doplňuje hlas z reproduktoru, který klade otázky po vzoru C. G. Junga. Narušení divadelní formy a vlastní práci s ní vyzdvihl ve svém hodnocení porotce Vladimír Hulec. Ale podob-

↑ Cirkus TeTy, Praha – Bedřich foto Vojtěch Brtnický

ně jako u mnoha dalších inscenací porota shodně volala po zpřesnění práce se zvolenými motivy, tématy i technologií. I tak si ale Dva ve jhách jednu z nominací na Šrámkův Písek vydobyli.

Bezpochyby vrcholným představením sobotního divadelního maratonu byl **Výhled na řeku Labe Divadla Kámen**. *Výhled na řeku Labe* je snová kompozice (jakási básnická koláž) čtyř příběhů, které se protínají v domě s terasou. Kmenovým dramatikem a režisérem souboru je Petr Macháček, ten se ale tentokrát zhostil „pouze“ role autora scénáře.

Inscenování hry P. Macháčka se totiž ujal hostující režisér Martin J. Švejda. Tato spolupráce se ukázala jako velmi přínosná, protože porota velmi ocenila preciznost režijní (ale i herecké) práce. *Výhled na řeku Labe* získal nominaci na Šrámkův Písek, ostatně soubor Divadla Kámen je už skoro tradičním účastníkem této přehlídky.

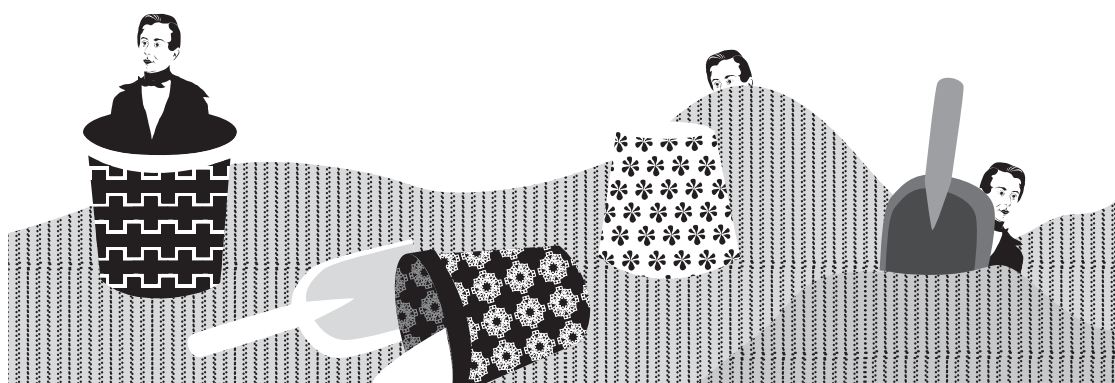
Poslední nominaci získalo příznačně poslední představení – **Spánek nikdo**

nevolá souboru Antonín Puchmajer D.S. Princip koláže a volných asociací využívají tvůrci k vytvoření snového prostředí. Osudy třech cyklistů, ústředních postav inscenace, jsou ale velmi nejasné, protože kauzalita ve snech neexistuje. Absurdita jako jeden z dalších principů inscenace, nebyla využívána důsledně, čehož si všimla porotkyně Jana Žáčková. Snad až příliš dekonstruovaná a záměrně zastíraná struktura inscenace pak ve výsledném dojmu působí na diváka velmi zmateně.

Už samotný fakt, že porotci navrhli k postupu na Šrámkův Písek čtyři ze šesti inscenací, svědčí o kvalitě letošní přehlídky. Druhý den Stodůleckého Písečku skončil těsně před půlnocí. Diskuse v kuloárech pomalu utichly, aby se mohly znovu naplno rozpoutat jen o pár hodin později nad inscenacemi usilujícími o účast na Mladé scéně.

Adéla Vondráková

studentka Katedry teorie a kritiky DAMU Praha

Dačické kejklování 2013 — komedie i horor

Letošní jihočeská postupová přehlídka Dačické kejklování 2013 měla na programu osm soutěžních představení. Odborná porota, pracující ve složení Vladimír Zajíc (předseda), Milan Schejbal a Ladislav Vrchovský, doporučila k postupu na národní přehlídku Divadelní piknik Volyně 2013 tři inscenace

Třídenní divadelní maratón zahájil **DS AjeTO! Počátky** předvedením české hudební komedie Z. Podskalského **Světáci**. Ne zcela zvládnutá inscenace má rezervy v režijní i herecké práci, soubor si příliš neporadil ani se scénografickým řešením. Přes veškeré nedostatky však zejména představitelé hlavních mužských a ženských trojic ukázali slibné předpoklady pro účinkování na jevišti.

Z **Počátek** přijel i další soubor, tentokrát **DS J. K. Tyl**, a to s komedií **Švagřičky aneb Příbuzné si nevybíráme**. V tomto případě se jednalo o poznání poučenější přístup k předloze, představení přineslo i výrazné herecké výkony (Milan Salava v roli advokáta Yvana, Lída Neuvěrová v roli jeho ženy Mathildy). V celku dobře zvládnutá komedie se setkala s příznivým přijetím ze strany publika.

.....
Švagřičky aneb
Příbuzné si nevybíráme
je v celku dobře zvládnutá komedie. Setkala se s příznivým přijetím ze strany publika.
.....

DS Prácheňská scéna v Písku nastudoval komedii **J. Koloděje Postel pro anděla**. I navzdory nekvalitní textové předloze ukázali písečtí ochotníci, že mezi sebou mají vyzrálé herce (Milan Kurstein, Zdeňka Chytrá) i že početný ochotnický soubor je schopen hrát s alternacemi ve všech rolích této komedie, zaměřené na úzkou specifickou diváckou skupinu a předváděnou u konkrétních příležitostí v plenéru. Do budoucna lze souboru doporučit uvážlivější výběr předlohy a důkladnější režijní práci.

Goldoniho **Mirandolínu** přivezl do Dačic **Divadelní soubor Tábor**. Osvědčená komedie věhlasného au-

- ↑↑↑ Českokrumlovská — Vok
↑↑ DS Tábor — Mirandolína
↑ DS Tyl, Počátky — Švagrinky 3× foto archiv souboru

tora v provedení tábořských ochotníků vykazuje ne zcela zvládnutý žánr, v komedii typů se tu příliš psychologizuje, představení postrádalo tempo i spád a rezervy jsou i v herecké složce. Pokulhává výklad jednotlivých postav, v důsledku pak i celková výpověď inscenace.

Scéna mladých při **DS Čelakovský Strakonice** přijela s komedií R. Thomase **Mandarínkový pokoj**. Strakoničtí rezignovali na hlavní potenciál předlohy, spočívající v tom, že hra je napsaná pro čtveřici herců, což je téměř podmínkou naplnění obsahu i tématu hry. V početném hereckém kolektivu však jsou i výrazné individuality. Zvolený přístup, tedy „ať si zahrají všichni, ať se tím zdokonalují pro další jevištní práci“ sice poněkud diskvalifikuje soubor ve snaze získat vavříny na přehlídkách, na druhé straně naplňuje jednu z funkcí ochotnického divadla, funkci spolkovou a společenskou. Při dlouhodobé systematické, zejména pedagogické práci se souborem může pak přinést i žádoucí vzrůst kvality.

Odborná porota, pracující ve složení Vladimír Zajíc (předseda), Milan Schejbal a Ladislav Vrchovský, doporučila k postupu na národní přehlídku Divadelní piknik Volyně 2013 tři inscenace:

DS Českokrumlovská scéna — František Zborník: Příběhy Petra Voka aneb Movie star 16. stol. žije!

Hudebně-dramatická jevištní feérie přinesla veselou, barevnou, rozvernou podívanou plnou nápadů a dobře vystavených i provedených gagů. Mladistvý kolektiv DS Českokrumlovská scéna, složený z výrazných hereckých individualit, okouzil diváky i porotu množstvím příkladně využitých jevištních prostředků, ve výběru podřízených žánru i zamýšlené výpovědi. Inscenace má osobitou silnou hudební stránku, výraznou poetiku a je v mnoha ohledech velmi inspirativní.

DS Amadis Brno — Stephen Mallatratt: Žena v černém.

DS Amadis Brno se pokusil o inscenaci hororového thrilleru, žánru v repertoáru neprofesionálních divadel spíše ojedinělého. Výrazné herecké individuality obou představitelů mužské dvojice postav, Ond-

řeje Buchty (Herec) a Josefa Širhala (Kipps), napomohly zejména diváckému úspěchu představení. Silnou stránkou inscenace je herecká komponenta, ale také scénografické řešení a svým způsobem i režie (Tomáš Hradil, j.h.). Po dopracování zvukové stránky a domyšlení působení zvolených efektů se inscenace může také stát příkladem dobře zvládnutého žánru.

DS J. K. Tyl České Budějovice — M. Doleželová, R. Vencel: Když se zhasne. V poslední době často uváděná bulvární komedie autorské dvojice Doleželová—Vencel Když se zhasne je v podání českobudějovického souboru J. K. Tyl ukázkou, co všechno lze vytěžit z tzv. „lehkého žánru“, když se předlohy chopí režisér znalý řemesla a když jsou do rolí obsazeni herci vskutku vynikajících kvalit. Inscenace přináší doslova herecký koncert tří ze čtyř představitelů, přičemž ani čtvrtá role neupadá do podprůměru, a ve výsledku přináší vkusnou a velmi dobrou zábavu.

Ladislav Vrchovský
divadelní publicista a kritik

Děčínská brána 2013

Dvacátý první ročník postupové přehlídky činoherního a hudebního divadla Ústeckého kraje (jedna ze tří přehlídek v kraji — Louny, Most, Děčín) se uskutečnila ve dnech 21. až 24. března jako Memoriál Josefa Doležala. Poprvé ve své historii měla mezinárodní charakter. Hostitelský DS Karel Čapek Děčín v loňském roce objel s inscenací Amálie dýchá zhluboka půl Evropy a vybral dvě inscenace. Španělský soubor Teatre de Contacte Girona uvedl hru December 2012 jako existenciální nonverbální divadlo o konci světa a rumunský Teatrul Ludic z města Iasi Irskou báseň pro housle a duši J. Kendrica jako romantickou poemu o lásce, touze i odcizení. Obě inscenace určitě zaujaly a znovu se ukázalo, jak inspirativní může být setkání se zahraničními divadly.

Z českých souborů v soutěžním programu vystoupilo šest a jeden mimo soutěž. **Broukovicovo kamdivadlo** z České Kamenice nemohlo soutěžit, neboť do systému už jednou vstoupilo svou účastí na Modrém kocourovi. Jako první soutěžní inscenaci uvedl **Kytlický ochotnický spolek** hru Pavla Landovského **Hodinový hoteliér** v režii známé divadelní osobnosti Heleny Albertové

(je mimochodem čestnou občankou Kytlic, na což je velmi pyšná). Soubor našel typově dobré představitele všech rolí. Za všechny mohu jmenovat Víta Vejražku jako Fánu. Zradil ho však dvojí styl herectví (demonstrující a moderní s průběžným jednáním), což neumožnilo rozkrýt všechny tematické roviny hry.

Divadelní klub mladých z České Lípy se představil s hrou Jaroslava Žáka Škola základ života. Soubor použil úpravu Hany Burešové pro Městské divadlo v Brně. Režisérka Ivana Bufková spojila zkušené herce ze souboru Jirásek s mladými a vznikla divadelně velmi šťavnatá hudební komedie s živou muzikou. Hudební a taneční složka (choreografie Tereza Bufková, kterou známe jako tanečnic

partnerku Martina Procházky ze Star-Dance) jsou mimořádné kvalitní.

Soubor LI-DI Litoměřice, pravidelný účastník přehlídky, přivezl detektivní komedii N. Robbinse **Hrobka s vyhlídkou**. Mladý soubor se však zcela minul se žánrem. Inscenování předlohy jako psychologického dramatu látka prostě neunesla.

Překvapením přehlídky byl nováček soubor **HRAJETO** z Nového Boru. Uvedl rodinné drama slovenské autorky Ivetty Horvátové **Sestry všehoživé** ve vlastním překladu a ve výrazné úpravě režisérky Ireny Vaňkové. Úprava hru zpřehlednila, odstranila některé pobočné linie. Vznikla zajímavá inscenace na nepříliš frekventované téma lesbické orientace postavená na vybudovaných dramatických situacích a dobrém herectví (např. Miki Vik v roli otce). Tady poprvé došlo k určitému nesouladu mezi porotou přehlídky (M. Stejskalová, L. Lázňovská, J. Urbanová, J. Trnka) a účastníky rozborových seminářů. Část z nich bez znalosti předlohy nedokázala přechyst některé motivy jednání postav, respektive si je vyložila jinak.

Gogolovu *Ženitbu* v režii Marcely Koukolské uvedl **DS Hraničář Rum-burk**. Paní Koukolská, která systematicky pracuje s velmi mladým souborem, hru tematicky posunula ze společenské do osobní roviny, což bylo mladým bližší. V postavách Podkolatova a Agáty dokázali Vojtěch Smetana a Oldřiška Jeřábková zúročit své zkušenosti. Vzhledem k tomu, že někteří odcházejí na vysoké školy, bude muset paní režisérka uvažovat o budoucnosti souboru. Hlásí se jí však stále noví zájemci. Např. třináctiletý Filip Srbecký v roli sluhy Štěpána ukázal, že soubor má perspektivu.

Vrcholem přehlídky byl **Amadeus** P. Shaffera v režii Jaroslava Kodeše a v podání souboru **Rádobydivadlo Klapý**. Shaffer patří k nejlepším dramatikům druhé poloviny 20. století. Hra je notoricky známá jednak z řady výborných inscenací v českých divadlech i z oscarového filmu Miloše Formana. Kodeš ve své zajímavé úpravě posunul střet průměrného umělce Salieriho a genia Mozarta do lidské roviny. Antonio Salieri se nechce smí-

↑↑ Rádobydivadlo Klapý — Amadeus foto Michal Drtina

↑ Broukvcovo kamdivadlo, Česká Kamenice — Přizdisráč foto archiv souboru

řit s tím, že nedosahuje Mozartových kvalit, a rozhodne se vyzvat na souboj samotného boha. Je za to potrestán, neboť nikdo nemá právo zničit život druhého člověka. Inscenace má jasnou dramaturgicko-režijní koncepci a směřuje svými prostředky k velkému divadlu. Využití divadelního znaku, úryvky z Mozartova díla, které inscenaci rytmičují a ozvlášťují, zajímavé herectví (téměř civilní pro epické pasáže Salieriho v podání V. Špirita a expresivní stylizované he-

rectví Mozarta Víta Štastného pro činoherní situace), zajímavá scénografie včetně kostýmů, střídání solových a kolektivních obrazů (i když v jejich přesnější rytmičování je zatím slabina inscenace) představují klady nepochybně zajímavé a kvalitní inscenace. Byla jako jediná z Děčínské brány doporučena do programu celostátní přehlídky ve Volyni.

Lenka Lázňovská
ředitelka NIPOS Praha

.....
Kodeš ve své zajímavé úpravě posunul střet průměrného umělce Salieriho a genia Mozarta do lidské roviny.
.....

Chutnaly nejvíce — suchary z Lomnice!

Řekne-li se o někom, že je suchar, nečekejte, že vám poděkuje. Není to právě lichotivý přívlastek. Ale kdysi řeklo-li se, že někdo je sladký jako „suchary z Lomnice“, vybavilo se vám hned vynikající pečivo obalené v krustě práškového cukru, co se rozplývalo dlouho na jazyku, neb to upečené uvnitř bylo tvrdší mramoru. Dnes si o lomnických lahodných sucharech můžeme nechat zdát. Zaťo místní divadlo, jedno z nejpohlednějších v Čechách, tu stále stojí v celé kráse — jak ho v roce 1930 vymyslel slavný architekt Oldřich Liska, soupevník Gočára, Janáka, Honzíka, skvělých modernistů. Už po šestnácté, o prvním březnovém víkendu, se zde konala pojizerská krajská přehlídka ochotnického divadla. Na programu byly inscenace šesti divadelních souborů, ale ze samotné Jizerské oblasti pouze čtyři, dva další vygenerovaly střední Čechy. Z Pojizeří absentovaly tradiční městské soubory, např. z Železného Brodu, Jilemnice či Semil. Vedle hostitelského místního souboru se však představili divadelníci z Tanvaldu, Hrádku nad Nisou a Českého Dubu.

.....
Porota šetřila cenami
„tvůrčími“. Většinu
tvořil „amatérský
standard“.
.....

Dlouhodobě přehlídku sleduje Dušan Zakopal, byl tu již po šesté. S ním letos porotovali Jaromír Vosecký a autor této zprávy. Při závěrečném setkání souborů bylo uděleno velké množství individuálních cen, porota však šetřila cenami „tvůrčími“, z čehož vyplývá, že ročník byl uspokojivý — byť nedošlo na žádné mimořádné představení; většinu tvořil „amatérský standard“.

Tak lze označit i dramaturgický výběr. Soubory, až na dvě výjimky, sáhly po zábavném repertoáru, veskrze po tzv. „vysokém populáru či bulváru“, po titulech, které v provedení mistrovském mohou mít i nějaký přesah. Do této kategorie patří i text Jaromíra Břehového **Zátiší s loutnou**. V provedení tanvaldských divadelníků lze Břehového komedii označit jako hořkou, lépe řečeno krutou komedii. Autor nešetří současné čecháčky na hraně bídy — sociální i kulturní — a používá k tomu nejrozumnějších komických až drastických situací, peprného slovního projevu, třeskutého humoru i téměř detektivní zápletku. Soubor hraje nadšeně, figury jsou vesměs barvitě, razantní, schází však více souhry a promyšleného

jednání, logičtější a pravděpodobnější aranžmá, které se nespolehá pouze na stůl a židle okolo. Prostě chtělo by to zvládnout jednání v „dramatické situaci“. Přesto inscenace z Tanvaldu dokáže diváky pobavit, rozesmát, s řadou témat se i ztotožnit. Pokud je hercům rozumět.

Jan Pavlíček, legendární režisér po děbradského souboru Jiří, přivezl do Lomnice představení z docela jiného soudku: dramatizaci (a interpretaci) Havlíčkovy básně **Křest sv. Vladimíra**. Scéna téměř kabaretní, písňové vstupy (spíše swingové a šansonové), choreografie, barevné kostýmy, výrazné líčení, groteskní rekvizity — a ke grotesce směřující herecké výkony. To vše zakládalo na strhující show, jak zřejmě i tvůrci zamýšleli. K výslednému tvaru ovšem veliký ansámbl klopýtal lopotně, nefungovalo všechno na „unt“, jak si taková feérie žádá, občas se pro nepřesnosti rozpadaly celé situace a pointy a hercům také nebylo rozumět. Prostě — inscenace by to byla skvělá, kdyby. Je třeba přiznat dramatizátorovi Pavlíčkovi i autorovi hudby Josefu Jínovi, že si s inscenováním dali spoustu práce. Dokonce k tomu měli výtvarně

↑ Vojan, Libice nad Cidlinou — Půldruhé hodiny zpožděn foto Pavel Matějka

↑ DS J.K. Tyla, Lomnice — Ze života hmyzu foto Pavel Matějka

zajímavou scénu i kostýmy (Petr Svoboda a Ivana Illichmannová), zaujalo i několik hereckých výkonů (Jakub Charvát, Miky Mejšťík, chlapi Ministři a další), ale při vši účtě: představení mělo těžký zadek a některé výstupy či scény připomínaly školní akademii.

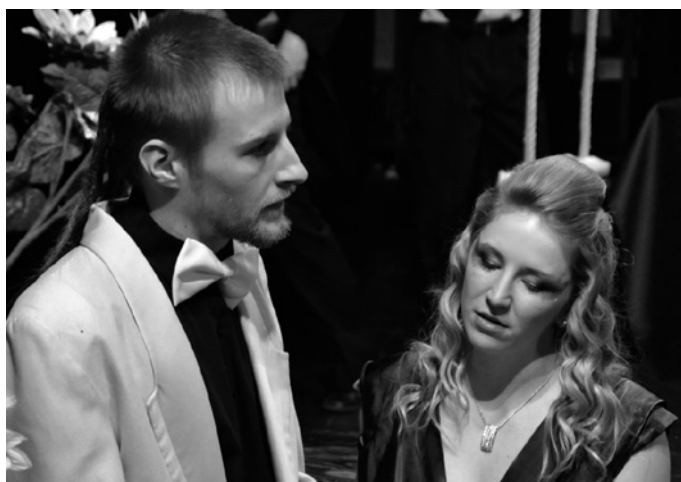
V Lomnici nad Popelkou se představily tři soubory — se jménem slavného herce Vojana na štítě. Prvním z nich byl z Českého dubu, se situační komedií z pera britského herce Dave Freemana **Dovolená s riziky** (1986). Častěji se hraje s původním názvem *Postel plná cizinců* (*A Bed Foreigner*) a hrála se i na několika našich profesionálních scénách — její půvab totiž spočívá především v osobnostním herectví a přesném vybudování situací. Jinak vše sklouzne v konverzační souboj, v němž obstojí pouze šprechr, který dovede hbitě odpovídat. Navíc má jednoduchou scénografii, herci se vejdu do auta — z toho důvodu je zřejmě přitažlivá i pro amatérské jeviště. Stejně jako přitažlivá je i zrádná. Má komický vývoj: manželé na dovolené musejí vžít zavděk bizarním venkovským hotýlkem, jiná manželka tu překvapí manžela, který si na „služební cestu“ vzal milenku, a ke všemu tu ještě probíhá slavnost s maškarami — v tomto rámci autor předepsal celý ohňostroj zápletek. Ale na tanvaldské scéně se toho bohužel mnoho neděje. Herci nereagují, když se „něco děje“ mimo jeviště, a že je toho dost (od nahé ženy v koupelně po prů-

vod maškar). Pravda, většina herců z Českého dubu samozřejmě „vojanovským mistrovstvím“ neoplyvá, to jim ale nelze vyčítat. Nebylo by však na škodu, kdyby o způsobu „interpretace“ více přemýšleli a hru secvičili s pečlivostí, na niž dosáhnout mohou. Soubor navíc pěstuje ono dnešní civilní, kvazitelevizní herectví, jemuž často není rozumět, a to nejen verbálně. Prostě by to chtělo spád a rytmus, ani v životě není všechno stejné.

Na představení lomnických **Ze života hmyzu** jsme se velmi těšili. Dokonce celý první obraz šel naší představě svižného, nápaditého a výtvarně zajímavého představení naproti. Sympatický Tulák (Jakub Tomeš) okupoval jeviště přesvědčivě, energicky, dokonce i s jistým nadhledem, byť koncepce jeho postavy stála na tradičním pojetí: nešťastný bezdomovec uprostřed hrozného světa. Přes některé nejasnosti v jeho postavě (přičítali jsme je ranní hodině, kdy se poetické divadlo hraje hůře) jsme si Čapkovu hru užívali. Smířili jsme se i s tím, že monumentální scéna není úplně využita, že obrovitá houpačka jako dominanta scénografie byla jen na pohoupání a víc z ní inscenátoři nevytěžili, že obrovský barevný balon by si také zasloužil víc než pouhé jedno jemné nekopnutí. Ale herci hráli pěkně, s nadhledem a ironií, jak to už u Čapkových motýlů bývá. Výtečná byla sama režisérka Renata Tomešová, která musela zaskočit v roli Iris. Bohužel naše

příjemné naladění z prvního jednání se v druhém postupně rozplývalo. Ubývalo nadsázky a ironie, obrazy ztěžkly v elementárních ilustracích jak hereckých (i těch mimovaných nebo tančových), tak v prostorovém řešení (podivná a zcela zbytečná chaloupka cvrčků, beztvář sluj lumků). Také Tulák jako by ztuhnul a oproti svému reálnému mládí začal být protivným mentorem dědkovského ražení — občas i jemu samotnému zřejmě tato poloha připadala protivná, a proto si dovolil nějaký ten špílec navíc, bohužel zřejmě improvizovaný, a proto často jaksi přehlédnutelný. Tato Čapkova hra se inscenuje těžko, byť se stále objevuje na profesionálních jevištích, častěji však na scénách konzervatoří a hereckých škol — zřejmě proto, že poskytuje elementární náměty pro tvorbu charakterů, pro dramatické chování v daných souvislostech. Problémem je ovšem samotné téma hry. Dnes tuto hru chápeme dokonce jako kánon české dramatické literatury, víme o čem hra je, protože vizi Čapkův dějiny 20. století potvrdily (mj. šílenou druhou. světovou válkou a totalitními režimy) — co jsou mravenci, jsme si vyzkoušeli na vlastní kůži, dokonce bolestněji, než to předpovídali Čapkové. Ale jak to hrát dnes? Dnes, jak se říká, po 11. září? Jak uchopit tuto alegorickou moralitu, metaforickou a vlastně i poetickou a romantickou hru? Aby naivisticky neodpovídala na otázky, na něž už odpověď známe. To je obrovský úkol. Režisérka

.....
Jak uchopit Ze
života hmyzu? Tuto
alegorickou moralitu,
metaforickou
a vlastně i poetickou
a romantickou hru?
Aby naivisticky
neodpovídala na
otázky, na něž už
odpověď známe.
.....

↑ DS Jiří, Poděbrady — Křest sv. Vladimíra foto Pavel Matějka

↑ DS J.K. Tyla, Lomnice — Ze života hmyzu foto Pavel Matějka

.....
 Libičtí reprezentují
 většinový proud
 současného
 amatérského zá-
 bavného divadla (což
 v konkurenci divadla
 profesionálního a dnes
 i televize vždy bylo a je
 potřeba) a předvedli
 kvalitní inscenaci.

i soubor se drželi tradičního pojetí poetického, alegorického divadla, ilustrace zla a ilustrace charakterů, ale pouhou ilustrací, kterou lze brát na vědomí, nic víc. Přitom se řešení nabízelo, např. v prvcích kabaretního žánru — už samotný úvod s Pendantem (výborná Lída Mrázková), forbínové scény chrobáků či taneční kreace jepic k tomu přímo vybízely. Dušan Zakopal lomnickým při rozboru připomněl, že divadlo se hraje tady a teď — což jejich inscenace právě nenaplnila, při vši účtce k obrovské režijní, herecké i technické přípravě takového monumentálního podniku — 35 osob na jevišti! *Hmyz* chystají v brněnském Divadle Husa na provázku — pod titulem *Óh, jaká podívaná!* Předpokládám, že to bude zřejmě hodně v rytmu facebooku a titulních stránek současných bulvárních novin.

Škoda, že Jan Sladký z Hrádku nad Nisou není Kozina. Klidně by totiž mohl tvrdit: „Do roka a do dne!“ Já ho před půl rokem viděl v inscenaci *Famílie*, s níž tento srandymilový a robustní herec a režisér dobyl národní přehlídku seniorského divadla v Miletíně. *Famílie* bylo velmi povedené představení, herecky i režijně. Do Lomnice druhý z „Vojanů“ přivezl Thomasovu **Charleyovu tetu**. Jako sobotní večerní, a dokonce závěrečné představení přilákala nejvíce publika. A nezklamala, publikum ocenilo především ony „robustní“ herecké výkony. Ale s ostatním vybavením inscenace se režisér už tolik nepáral, stačilo pár dobře umístěných bonmotů, něco legrace typové a figurkářské, ždibíček (ne vždy) povedenějších situací. I na amatérských jevištích lze vidět *Charleyovu tetu*, která nabídne víc než pitvoření. Omlouvám se, ale víc z charleyky nezbylo. Ač je Jan Sladký šprechr veliký, zajímavý a přitažlivý i svým sytým sexy barytonem, nestačilo to. Tak snad příště, komici z Hrádku!

A konečně „Vojan“ potřetí: po úspěšném nastudování žánrově podobné hry (Francis Joffo: *Pоследní prázdniny*), s níž se herecky vyspělý soubor Vojan z Libic nad Cidlinou představil loni, sáhli manželé Vondruškovi po další současné francouzské konverzační komedii **Půldruhé hodiny zpoždění**. Hra je dílem písčících herců Jeana Della a Geralda Sibleyrase. Ve Francii je tato tradice silná od Moliéra, u nás jí sekunduje plzeňský Antonín Procházka. Na našich profi jevištích se *Půldruhé hodiny zpoždění* příliš nevyskytuje, v roce 2009 ji hráli v Mostě, v roce 2007 pražské Studio Dva, zato ovšem parádně, s Milanem Lasicou a Danielou Kolářovou.

Konverzační komedie pro dva herce je v amatérském divadle úkol přitažlivý, avšak nesnadný. Manželé Vondruškovi ale herectví (a divadlo vůbec) berou vážně a poctivě. Mají smysl pro nejrůznější dovednosti a finesy, mají zkušenosti s psychologickým herectvím — se schopností vyjádřit pocity, vášně, temperament a ozvlášťující charakter postav. V tom také spočívá přednost — i úskalí jejich inscenace. Manželé Vondruškovi jsou výborní herci, Helena temperamentnější, Jaroslav akademičtější, stereotypnější ve výrazu, chybí mu maličko k tomu, čemu se říká osobnostní herectví, jenže to vždy na pánu bohu. Oba interpreti (i tak lze jejich herecký projev označit) cítí dramatickost postav, jejich usilování, hrají i se smyslem pro komediální zkratku, řadě gagů, natajmovaných štronz apod. se většinou daří — pokud se příliš netlačí na pilu, neinzeruje, nedoslovuje, nedokresluje. To ubírá na spontánnosti a pravdivosti i na srozumitelnosti dikce. Dokonce to ovlivňuje čas: příběh se odehrává v čase téměř reálném — manžele zastihneme těsně před odchodem na návštěvu a nevinná „manželská konverzace“ se záhy promění v re-

flexi dosavadního soužití, v rekapitulaci manželství. Do reálného času vstupuje neúprosně čas jevištní, který samozřejmě dynamizuje chování a jednání postav — ale bohužel často v takovém tempu, které se vzpírá uvěřitelnosti. Bez ohledu na toto ostré tempo provází děj, byť jen malinko, malinko, ale přece jen trochu — nuda. Pokud by mělo představení fungovat v celé škále rychlostí, bylo by dobré používat i nižší stupně, většinou se hrálo teprve od čtyřky.

Na úspěchu inscenace se podílejí oba protagonisté — především sytým a energickým partnerským herectvím, kterému schází snad jen ta určitá míra autentičnosti či herecké „osobnosti“, ale Vondruška není Lasica a vyčítat mu to netřeba. Kořením inscenace jsou promyšleně vybudované situace a gagy, které na jistotu navigoval hostující profesionální režisér Milan Schejbal. Občas se však pointa brzo vyzradí — především hereckou úporností. Dramaturgie hru zeštíhlela svižnými škrty, ale zmizela i věta „*Uklízečka to zítra uklidí.*“, která v romantickém (zde tanečním závěru) přispívá ke katarzi manželského vztahu — manželka se konečně zbaví vztah ničící pedantérie. Libičtí zřejmě hledali i další hloubky, ale už trochu vymyšlené navíc.

Představení v kontextu lomnické přehlídky bylo ovšem výjimečné — herecky, režijně i komplexnějším názorem na divadlo a jeho složky. Libičtí reprezentují většinový proud současného amatérského zábavného divadla (což v konkurenci divadla profesionálního a dnes i televize vždy bylo a je třeba) a předvedli kvalitní inscenaci, při níž zdařile předvedli herecké dovednosti a smysl pro hru.

Alexandr Gregar
 pedagog, předseda VSVD

Klicperovy divadelní dny

Postupová regionální přehlídka na Krakonošův divadelní podzim 2013 pro Středočeský kraj se konala na tradičním místě (v Sadské) a v tradičním termínu v polovině dubna (11.—14. 4.). Ani pořadatelé se nezměnili: Kulturní a informační centrum města a DS Klicpera Sadská. Divadelní kinosál mohl přivítat pět inscenací, z toho čtyři středočeské a jednu východočeskou. A i když pět kousků není žádná záplava, je nutné konstatovat, že se letošní úroda vydařila. Tři inscenace lze označit za dobré až velmi dobré. Je rovněž pozitivní, že se k souborům, od nichž se dobré divadlo očekává, přidal ještě další jako překvapení. K těm prvním patří domácí DS Klicpera Sadská a Mršťa Pršťa Junior's Kouřim. Tím překvapením byl DS Křoví Líšnice. Dále se představili DS Blaník Načeradec, mimochodem pravidelný účastník přehlídky, a úplný nováček na divadelních prknech Nechanický ochotnický spolek. Jaké to tedy v Sadské bylo?

DS Křoví Líšnice uvedlo tragikomedii Na útěku francouzských autorů P. Palmadeho a Ch. Duthorona. Dvě ženy rozdílného věku, z nichž jedna prchá od rodiny, která ji jen využívá, a druhá z domova důchodců, v němž se cítí jako ve vězení, se pokoušejí změnit svůj život. Zároveň nacházejí i cestu jedna k druhé, byť jejich představa o životě je na počátku velmi rozdílná. Režisérka Dana Radová našla typově vhodné představitelky a vyřešila jevištní prostor. Postavila zajímavou nesentimentální inscenaci, již k velmi dobrému divadlu chybí jen krůček. Tím krůčkem je důsledná stavba jednotlivých situací, z nichž některé nemají dramatický tah.

DS Blaník Načeradec si vybral velmi hranou hudební komedii Zdeňka Hovorky Darmašlapky aneb repete, hoši! Autor ji ve verzi z r. 2002 doplnil písničkami. Vícegenerační soubor s velmi rozdílnou mírou zkušeností i schopností pod režijním vedením Marie Čálkové textu uvěřil, hraje jej téměř bez škrtů (jen první polovina se hrála víc než 80 minut), což text na motivy Goldoniho hry Pamfilu a spol. neunes. Temporytmem a herectvím se navíc minuli s žánrem.

Podobný problém potkal další soubor **Nechanický ochotnický spolek**, který se s nulovými zkušenostmi pustil do tragikomedie Luarenta Ruquiera Uděláte mně to znova? Příběh z plastické chirurgie má tragikomickou nadsázku a hodně slovního humoru. Obojí soubor nedokázal prodat. Pokud to nechaničtí myslí s divadlem opravdu vážně, čeká je ještě dlouhá a pracná škola divadla.

Prvním vrcholem přehlídky byl **DS Klicpera Sadská** a jejich zápletková komedie R. Cooneyho $1 + 1 = 3$. Zdeňku Piskáčkovi se povedlo ji dobře obsadit a postavit situace. Rovněž dobře vyřešil prostor pro hru. Mimořádný výkon podal Jiří Jeník (místostarosta obce) v roli Stanleyho Gardnera. Naopak trochu problémem je představitel hlavní role taxikáře Johna Brauna Jiří Vetešík. V jeho průběžném jednání chybí pro diváka čitelná reakce na situaci. Tím se oslabuje humor, neboť divák se vždy s chutí dívá na potíže někoho jiného. Nicméně inscenace je dobrá a byla doporučena do programu KDP.

Druhým vrcholem přehlídky, který přinesl také nejlepší inscenaci, bylo autorské dílo Deadline („a co bude pak?“) z dílny souboru **Mršťa Pršťa Junior's**. Černá crazy komedie inspirovaná filmovým dílem Tima Burtona (např. Mrtvá nevěsta, Karlík a továrna na čokoládu, Batman, Střihoruký Edward a další), Wildovým Strašidlem cantervillským, řešená jako romantická telenovela, konfrontuje svět živých a mrtvých jako varovné poselství. Lidé, nenahrazujte opravdový život televizními seriály a telenovelami, nebo na vás potom čeká peklo na věky se dívat na tyto seriály na televizním kanálu v dramaturgii anglické spisovatelky románů z červené knihovny Rosamund Pilcherové. To je trochu úděsná představa. Martin Drahovzal a jeho teď už dospělí žáci udělali feérii naplněnou barevnými obrazy plnými fantazie, jevištními metaforami, slovním i situačním humorem i zajímavým, často až expresivním fyzickým he-

↑↑ DS Klicpera, Sadská — $1 + 1 = 3$ foto archiv souboru

↑ Mršťa Pršťa Junior's — Deadline („a co bude pak?“) foto archiv souboru

rectvím. Porota Sadské ve složení Lenka Lázňovská, Dušan Zakopal, Jaromír Vosecký vytkla nečitelné řešení klíčové scény, v níž se podaří zachránit kladné postavy na úkor záporných a řešení jedné situace, která se vymyká z inscenačního klíče (tupí hokejisté a záhrobí). Inscenace byla nominována na Krakonošův divadelní podzim.

Režisérka Radová (DS Blaník Načeradec) vytvořila zajímavou nesentimentální inscenaci, již k velmi dobrému divadlu chybí jen krůček.

Lenka Lázňovská
ředitelka NIPOS

Estetické ambice na Třebíčském loutkářském jaru

Dvoudenní program 47. ročníku tradiční přehlídky Loutkářské jaro nabídl široké rozpětí (nejen ryze) loutkářské amatérské tvorby. Představilo se celkem devět souborů, přičemž se pro nemoc omluvil DALŠ Blučina. Podle věkových doporučení jednotlivých inscenací byly zahrnuty kusy pro nejmenší diváky (od tří let), stejně jako hry „s hvězdičkou“ pro starší 18 let.

O přínosu zasvěcování dětí do možností divadla a dramatické výchovy není pochyb, avšak nabízí se otázka, zda je nutno vždy směřovat k jistému jevištnímu artefaktu.

Na jiných osách jsme mohli sledovat ukázky sousedského divadla (*Kašpárek a Růžena Šípková, Kučáčka z vesmíru*), produkty dramatické výchovy (*O krtkovi, který chtěl vědět*) či třeba scénovaná dramatická cvičení pro nejmenší (*O kouzelníku, černém klobouku a barevném míči*). Objevily se však i inscenace s vážnějšími estetickými ambicemi.

Festival zahájilo představení *Kašpárek a Růžena Šípková* divadla Povidla z Otrokovic. Soubor pod vedením Roberta Baziky, který ztvárnil tatínka-vypravěče nuceného dopovědět známou pohádku, se snažil zaujmout nápadnými až šokujícími aktualizacemi. Šlo však spíše o aluze a pomrkávání určené dospělým divákům, ačkoli formálně byly oslovovány děti; protože řadě přílepků a kuriozit nápadně chybí motivace a subtilnější propojení s příběhem, inscenace se zdá být pouhým slepencem momentálních nápadů a výstředností (chrchlání tatínka do umyvadla, černá sudička kouřící skutečnou cigare-

tu a zjevující se vždy s hudební citací písně *Smoke on the water*, tatínkovy poznámky o volbách, princ klestící si cestu motorovou pilou aj.).

LS Bedrunka Brno ve svých *Zapeklitých povídkách* nabídli stylizaci mnohem čistší – v paravánu s několika otevíratelnými okénky a dvířky se hráli poněkud didaktickou hříčku Milana Suchánka o tom, jak skřítci Šuba a Kašuba společně připravovali povídku a jak se z toho poučili. Omezenou pohyblivost loutek-manekýnů na limitované scéně herci (Dominika Suchánková, Olga Kavanová, Radomír Prokop) dobře „překrývali“ propracovaným mluvním projevem a – zejména při zjevování čerta – nápaditým svícením pomocí zadních červených reflektorů. Zejména za výtvarnou stránku a celkovou konzistenci si soubor od poroty (ve složení Blanka Šefrnová ze Svitav, Jiří Pokorný z Českého Krumlova a Jaroslav Dejl z Třebíče) vysloužil doporučení na chrudimskou přehlídku.

Říše loutek Kroměříž v pohádce *O kouzelníku černém klobouku a barevném míči* využívala spíše jiných než loutkářských postupů a propriet. Průvodci dějem Jiří Lisý a Marie Baierová se snažili co nejvíce integrovat nejmladší diváky do inscenovaného pronásledování barevného míče, který byl uloupen kouzelníkem Černým kloboukem. Vzhledem k nepředvídatelnosti dětí se v tomto typu představení nedají připravit všechny situace, proto je inscenace do značné míry založena na improvizaci. O přínosu zasvěcování dětí do možností divadla a dramatické výchovy není v tomto případě pochyb, avšak nabízí se otázka, zda je nutno vždy směřovat k jistému jevištnímu artefaktu. I vzhledem k nešťastnému pádu jednoho z nejmenších diváků-účastníků hry (pokud je mi známo, skončilo to pouze modřinou) by inscenace měla existovat spíše „sama pro sebe“, v komorním prostředí bez rozlišení na hlediště a jeviště, kam se malé děti „musejí“ škrábat také proto, aby si je rodiče mohly na scéně vyfotografovat.

↑ LS Bedrunka, Brno — Zapeklitá povídla foto Michal Drtina

↑ My a oni, Nové Město na Moravě — Jdu na půdu foto Michal Drtina

Poslední sobotní, s napětím očekávané představení souboru Podivíni z Podivína bylo záležitostí veskrze činoherní. *Kukačka z vesmíru* z pera Tomáše Gály je příběhem neplodného novomanželského páru, nazíraného očima obyčejného muže jménem Olin (Leonard Vaněk). Jde o bezmála bláznivou komedii, v níž se však vyskytnou vážnější tóny problematických mezilidských vztahů. Inscenace je nápadná zejména svou hudební složkou; celou dobu je v popředí přítomná bigbítová kapela, která autorskými písněmi „glosuje“ dění na scéně anebo doprovází herce, kteří se „zcizí“ na předscéně a zazpívají svůj part. K loutkářskému světu se hlásí pouhé dvě pasáže; návštěva mimozemšťana, tedy zavěšené článkované dřevěné loutky se světélkujícíma očima, a krátké období po narození Olinova syna, figurky podobné známým břichomluveckým loutkám. Bohužel ani v jednom případě loutky nejsou výrazněji animovány a rozehrány ve své osobitosti.

Druhý festivalový den otevřela inscenace souboru Gdyžuž Taguž při ZUŠ Pelhřimov. Čtveřice dívek pod vedením Lenky Čurdové připravila hříčku na motivy populární knihy Wernera Hlozwarta *O krtkovi, který chtěl vědět*. Vzácně vyrovnané účinkující využívající plošné loutky sehrály svoji interpretaci krtkova hledání vínka decentně, bez nabízejících se příliš naturalistických schválností. Přes drobné výhrady (statický úvod, některé technické a zvukové nedůslednosti, více moralizujících závěrů) se dá mluvit o lepším standardu ZUŠ.

Na velké scéně Městského kulturního střediska následovala stará loutkářská hra *Rytíř Šnofonius a princezna Murdulína* v podání loutkového divadla Starost z Prostějova. Až na řídce výjimky (úvodní extempore vodičů vyběhnuvších bez loutek před oponu, zavěšování loutek na dekorace) se jedná spíše o pietní inscenování středověkého příběhu za pomoci tradičních marionet. Inscenace má v jednom aspektu velkou přednost, avšak i nevýhodu zároveň: v herci Zbyňkovi Melkovi. Melka (který je zároveň novým režisérem souboru), ztvárňující kata Karnifexe a čerta Mesistáfla, o třídu zastiňuje všechny své kolegy — zvučností hlasu, ostrostí gest marionety a nenuceností své existence na jevišti si vysloužil zvláštní cenu poroty. Pozornost přitahoval i mladinký Jakub Čech obstarávající Kašpárka Piprdleho; třebaže ještě příliš hraje sám sebou a nikoli prostřednictvím loutky, na svůj věk projevuje pozoruhodný cit pro situaci a schopnost slyšet na kolegy.

Něco opět naprosto jiného následovalo v inscenaci *O Želvákově* Loutkina Brno. V drobné hříčce inspirované africkou lidovou bajkou v režii Jana Prokopa excelovali dětská herci a loutkovodiči. Za pomoci jednoduchých, v případě hlavního hrdiny Želváka pouze prstových triků, předvedli kompaktní inscenaci, určenou sice menším divákům, ale přijatelnou i většími. Vtipnou fintu vychytralého Želváka, který jedním rázem přelstí o mnoho většího slona i hrocha oživují jednoduchá, nicméně poutavá řešení řady situací příběhu — například urputné

přetahování zvířátek z jedné strany na druhou. Loutkoherci měli věc o to těžší, že skrze otvory v plentě prostrčili pouze ruce s převážně plyšovými postavkami; jejich interakci nemohli vidět a vše tedy spočívalo v nácviku a intuici. Toto představení porota přímo nominovala na 62. loutkářskou Chrudim.

Poslední představení nazvané *Pů — Jdu na půdu* přivezl soubor My a oni z Nového Města na Moravě. V dramtizaci a režii Tomáše Machka si soubor zvolil snad až příliš těžké téma, lépe řečeno si svůj záměr dostatečně nedefinoval a nevyjasnil (což potvrdilo společné mlčení na přímý dotaz k souboru na rozborovém sezení). Mělo jít o kritiku současného mediálního světa, primitivního přijímání módních východních náboženství, povrchního života, nebo vyprázdňenosti mezilidských (sousedských) vztahů? Neří zřejmé. Hraje se s maňásky, kteří jsou postavami z notoricky známé knihy o Medvídkovi Pú spisovatele A. A. Milneho; hrdinové jsou však v rukou a hlasech vodičů až příliš nediferencovaní, ploší a plakátoví.

Čtyřicátý sedmý ročník tradiční přehlídky Loutkářské jaro byl jednou z krajských postupových přehlídek (tentokrát hromadně za kraj Vysočina, Jihomoravský a Zlínský kraj), na nichž se vytipovávaly inscenace, jež se představí na blížícím se vrcholu loutkářské sezony, 62. Loutkářské Chrudimi.

Marek Lollok
bohemista

.....
Rytíř Šnofonius
a princezna Murdulína
– pietní inscenování
středověkého příběhu
za pomoci tradičních
marionet.
.....

↑ Loutkino, Brno — O Želvákově foto Michal Drtina

↑ Starost, Prostějov — Rytíř Šnofonius a princezna Murdulína foto Michal Drtina

Ostravské Buchary 2013

Třetí ročník postupové přehlídky neprofesionálních činoherních a hudebních divadel Ostravské Buchary měl na programu osm soutěžních představení. Letošní ročník přinesl důkaz nemalého hereckého potenciálu všech účinkujících souborů a zároveň ukázal na největší nedostatky, které spočívají především v oblasti dramaturgie a režie.

Odborná porota poukázala na problémy textu, který ambiciózně obsahuje množství dílčích témat, bohužel nedotažených do konce.

Venkovský soubor Berani Těškovice předvedl variace na témata z televizního seriálu Slovácko sa nesudí pod názvem **Co ještě nevíte, v hospodě se dovíte**. Představení nepřineslo až na několik zdařilých hereckých výkonů vyšší divadelní kvalitu.

Bílé divadlo Ostrava se zúčastnilo s projektem **Z tohoto obrazu nikdy neodejdu (Kolotoč)**. Srozumitelná filozofující výpověď o nadčasových životních hodnotách, sdělená skrze osobitou interpretaci lidové poezie a jevištně zpracovaná tradiční poetikou Bílého divadla, oslovila publikum především hudební a výtvarnou složkou inscenace.

Divadlo DEVÍTKA Ostrava nastudovalo konverzační komedii M. G. Sauvajona **Kachna na pomerančích**. Neujasněnost v přístupu k předloze z pohledu na otázky a specifické nároky žánru a nejasné vyložení jednotlivých postav byly hlavními překážkami v dosažení většího diváckého úspěchu. Také zde byly oceněny zejména některé výraznější herecké výkony.

BOBAN Bohumín je početný soubor zaměřený hlavně na výchovnou a společenskou funkci v obci se složitým sociálním prostředím. Kolektiv stmelený přátelskými lidskými vztahy, jejichž rozvíjení v rámci divadelní zájmové činnosti je prioritou souboru, nastudoval **Rychlé šípy** v úpravě V. Pešky, výrazně a ku prospěchu věci však zasáhl do textu ve směru akcentu na lidské ideály v duchu Foglarovy proslavené předlohy. Představení oslovilo diváky především hudební komponentou inscenace v provedení živé kapely.

Lidové divadlo při MIKS Krnov přijelo s komedií A. Procházky **S tvojí dcerou ne**. Soubor disponující výraznými lidskými typy a herci interpretač-

ně nadprůměrně vybavenými srozumitelným způsobem vyjádřil hlavní téma textu, problém ochladnutí partnerských vztahů uvnitř střední generace. Nevypořádal se však s nároky cizího jeviště, podstatně menšího než domácího, což negativně poznamenalo jinak kvalitní herecké výkony.

K.V.A.S. Karviná nastudoval komedii Roberta Vrbý **Drcla loktem o kredenc**. Parodie na téma socialistické

normalizace oslovila publikum, které zde udělilo cenu diváka. Odborná porota poukázala na problémy textu, který ambiciózně obsahuje množství dílčích témat, bohužel nedotažených do konce. Jak u všech předchozích, i toto představení nabídlo několik kvalitních hereckých výkonů.

Divadlo U Lípy Ostrava zahrálo komedii Raye Cooneyho **Rodina je základ státu**. Neznalost základních

↑↑ Bílé divadlo, Ostrava — Z tohoto obrazu nikdy neodejdu (Kolotoč) foto archiv souboru
 ↑ K.V.A.S., Karviná — Drcla loktem o kredenc foto archiv souboru

požadavků žánru bulvární komedie v tomto případě neumožnila naplnit míru zábavy určené spíše nenáročnému publiku, kterou potenciál předlohy nabízí.

Divadlo Skřítek Havířov přijelo s komedií Mirko Stieberta **Svatební noc**. Jednoaktová hra pro trojici herců,

z toho dva muže odlišných charakterů (introvert a extrovert) a jednu ženu, byla nastudována i předvedena s vkusem a snahou o srozumitelnou výpověď. Také zde byly oceněny především herecké výkony.

Odborná porota, pracující ve složení Hana Rychecká, Věra Vojtková a La-

dislav Vrchovský, doporučila k postupu na národní přehlídku Piknik Volyně Bílé divadlo Ostrava se hrou Z tohoto obrazu nikdy neodejdeš (Kolotoč).

Ladislav Vrchovský
divadelní publicista a kritik

Česko-třebovský Zlom vaz po třinácté

↑↑ Chodidlo, alternativní scéna DS Jirásek Choceň — Cyberlove foto archiv souboru

↑ DS Divadlo ve středu, Lanškroun — Světáci foto archiv souboru

Postupová přehlídka Pardubického kraje na Divadelní piknik Volyně (Česká Třebová 15.—17. 3.) nezačala šťastně. Ráno v den zahájení zemřel po těžké nemoci její zakladatel a dlouholetý pořadatel Martin Malínek. Život však jde dál, a tak se zástupci Občanského sdružení divadelních ochotníků z Ústí nad Orlicí Simona Podzimková a Petr Žitný museli společně s Kulturním centrem v České Třebové o přehlídku postarat. Jistě situaci výrazně usnadnil fakt, že Simona je zároveň zaměstnankyní KC.

V letošním roce se představilo šest souborů, tedy více než v loňském roce, z toho bylo pět z domácího kraje, jeden ze Středočeského kraje. Je třeba připomenout, že pokud by letos všechny připravené soubory z Pardubického kraje chtěly do České Třebové, víkendová přehlídka by to nespravila. Soubory tak hrály např. v Červeném Kostelci, na Lounském divadelní apod.

Z hlediska dramaturgického a tedy i žánrového byl letošní Zlom vaz přehlídkou určitě zajímavou. Přinesl jednu českou premiéru (Helena Eliášová: Cyberlove), jedno první uvedení na amatérském jevišti (E. E. Schmidt: Enigmatické variace), oživení žánru politické revue (autorský text P. Aplima Čistička), nonsensový literární kabaret (Cinkejšova Mozaika pro sýkorku). Přehlídku doplnilo uvedení operety Mamzelle Nitouche a komedie Světáci. Na každé inscenaci bylo možné najít nějaký klad (zejména v herecké složce), avšak žádná z nich nenašla takový inscenační klíč, aby výsledek opravňoval

.....
Zlom vaz byl
přehlídkou zajímavou.
Přinesl, kromě jiného,
jednu českou premiéru
a jedno první uvedení
na amatérském jevišti.
.....

k doporučení na národní přehlídce. Porota ve složení L. Lážňovská, J. Kodeš a F. Zborník vedla zajímavé a doufejme pro soubory i podnětné diskuse, v nichž hledala odpověď na otázku, proč to nefungovalo tak, jak si látka vyžaduje.

..... V Enigmatických variacích se soubor Diviš Žamberk pokusil vyrovnat se s obtížným, vrstevnatým, leč velmi zajímavým textem. Podařilo se mu víceméně uhrát jednu rovinu. Chybělo pregnantnější vystavění dialogů tak, aby bylo vždy patrné, jak se proměnila pozice obou postav a motivace jejich jednání. Zkušený režisér Jiří Jiráš z domácího souboru Hybl si troufl na velké plátno v operetě *Mamzelle Nitouche*. Našel dobré představitele obou hlavních rolí, chyběl mu však

Cyberlove, varování před nebezpečím nahradit život virtuálním kyberprostorem, napsala H. Eliášová jako černou komedii.

Fernand, skutečně mladého představitele do hlavního mileneckého páru neměl. Živý hudební doprovod by byl určitě lepší než nahrávka a patrně by inscenaci prospělo i více tanečních čísel.

Zmiňovanou politickou satiru Čistička jako revui uvedl DS Tyl Polička. S výraznou nadsázkou, řadou neotřelých nápadů (např. kouřící kaširovaný traktor) a rovněž výrazným estetickým názorem vypovídají o politicích na komunální i jiné úrovni. Jak už to někdy bývá, méně by bylo více. A bohužel jenom čistička náš svět nevyčistí. *Cyberlove*, varování před nebezpečím nahradit život virtuálním kyberprostorem, napsala H. Eliášová jako černou komedii. Insce- natoři (Chodidlo, alternativní scéna

DS Jirásek Choceň) však žánr uchopili jako psychologicky realistické drama, což látka bezpečně neunesla.

Světáci DS Divadlo ve středu Lanškroun se drželi víc, než bylo třeba, filmové předlohy a jen občas šli nad ni. Zaujal korpulentní v civilu manželský pár Meluzínkových jako Božka a Jan. Dokázali se podívat na své role osobitě bez imitování předloh. Třešnickou na závěr byl autorský kabaret Kocábky Chocerady. Škoda, že více neškrtají, neboť všechny nápady, ať už představují slovní, situační, či pohybovou komiku, nejsou stejně kvalitní. Tak snad příště přátelé.

Lenka Lážňovská
ředitelka NIPOS

Jaké to je, když se recituje

Sedím v sále, okolo mne je cítit nervozita, většina těch dětí je tady poprvé, paní učitelky je chlácholí, uklidňují, připravují, už každou minutou to přece musí začít, odbíjí devátá, že by už? Jsem na okrskovém kole Dětské scény v recitaci. Těšil jsem se. V Brně jsem již párkrát součástí recitační přehlídky byl, a tak jsem byl zvědav, jak se to dělá tu — u nás v regionu. Již od začátku to bylo bohužel smutně groteskní.

..... Za stoly sedí paní a s příjemností rovnající se zvonění budíku ve tři třicet ráno pokřikovaly při ranní prezenci na učitelky, děti a vlastně i na sebe. Ano, je to práce a není jednoduché vyřídit a připravit všechny náležitosti tak, jak mají být. Ano, dámy na to byly i přes velký počet účinkujících pouze dvě, což všechno značně znesnadňuje. Ale ani náročnost práce, ani počty příchozích omluvou pro aroganci a nepřátelskost přece nejsou. „Odbavené“ děti pobíhají po prostoru nebo si opakují text, žádné větší zázemí, natož nějaké organizované činnosti pro ně připraveny nejsou.

V sále se zhasíná, děti jsou napnuté k prasknutí, přichází jedna z organizátorek — v tuto chvíli moderátorka dne — a pronáší neformální úvodní řeč. Opomenou to, že špatně vyslovuje, má přízvuk ostravštiny a ani melodie hlasu není úplně dobrá, důležitý je obsah. „Tak co prvňáci, těšíte se?“

Polohlasné „Ano.“ Dvě dívky v první řadě jí nestačí. „Tu snad nikdo není, já se ptám — jste tady?“ Vykřiknuté „Jo.“ z hrdel asi tří dětí působí na paní jak červená barva na krocana. „Za chvíli tady budete mluvit a ani vás není slyšet! To jsem zvědavá, jak to dopadne, ale protože jsou tři nemocní, tak máte o tři soupeře míň, jste rádi?“ Otvírá se mi kudla v kapse. Za následné představení poroty jsem byl rád, že dozvěděl jsem se jen jména, avšak profese, a tudíž jakési kompetence k tomu sedět v této porotě, již nikoli. Škoda nejen pro nováčka, myslím.

A už to jede, nultá kategorie, první třída! Krom jeviště sleduji i dění v publiku. Že jsou v publiku nepozorné a nekolegiální děti asi nepřekvapí; co jsem ovšem nečekal, že sledovat právě přednášející nebude bavit a zájmat ani dospělé, zejména pedagogický dozor a doprovod. Chápu, že

někteří z nich tam prostě museli a že zrovna recitace není v jejich hledáčku. Někteří to později řešili odchodem ze sálu a hraním si s dětmi ve foyer (tak to podle mě pro zajištění určité důstojnosti v sále může být), ale někteří tvrději zůstávali a hojně zastupovali dospělé nevychované publikum. Například paní učitelka sedící hned přede mnou si nenechala ujít ani minutu, aniž by něco neřekla, v lepším případě nepošeptala či alespoň nezaposunkovala jednomu z tentokrát rodičovského doprovodu, ten jí poslušně sekunduje. A ty děti to vidí a recitují.

To už je první kategorie za námi, čtyřčlenná porota vyhláší pauzu, dvě minuty na rychlé osvěžení, další várka třiceti dětí. Během druhé kategorie paní moderátorka počítá výsledky a po ukončení druhé kategorie se jde ta první vyhlášovat. Uf, počty! „Děti, v tom pořadí, jak vás budu číst, bude-

te chodit tady nahoru za mnou a stavět se do řady!“ Proč ne, alespoň si to všichni užijí, myslel jsem si. A už se rozdávají pamětní listy. „Mirek. Ty nejsi Mirek? Kde je Mirek! Tady! Jak to, že jste se prohodili? Co!“ Děti se začínají třást — příjemnou nervozitou, nebo strachem, aby něco nepokazily? Obdobně i ve vyšších kategoriích. Dalším podařeným momentem nepřítomné empatie je situace, kdy je do řady na podium volána hendikepovaná holčička na vozíčku. „Tak ji někdo pomozte nahoru, ne! Tak udelej nějaký ten vozíčkový zákrok!“ Jak milé! Opustil jsem sál.

Na jiný článek by pak byla polemika o postupujících recitátorech, jelikož jsem se s vyjádřením poroty ve všech kategoriích značně rozcházel. Snad jen — když děti opouštěly divadlo, slyšel jsem, jak se některé paní učitelky snaží napravit škody, jež napáchalo tohle dopoledne. „Nebreč, už jste postoupili ze školy, to je taky úspěch! A Anička taky nepostoupila a vůbec jí to nevadí, dívej!“ Vžil jsem se na chvíli do role Aničky, a když jsem si představil, že za tři týdny bych toto jako postupující do kraje měl absolvovat znovu, tak jsem byl vlastně rád, že jsem nepostoupil.

Nevím, jak recitační postupová kola fungují jinde, ale poněkud mne to začalo zajímat. Nepříjemno, arogance, nulová empatie, maximální soutěž, spěch, stres, nepohoda, neprofesionalita. Takové to je, když se recituje! Ale jaké pocity to teď vlastně mám? Vztek, smutek, soucit, či něco úplně jiného?

Vít Piskala
ADaV JAMU

.....
Na jiný článek by pak byla polemika o postupujících recitátorech, jelikož jsem se s vyjádřením poroty ve všech kategoriích značně rozcházel.
.....

Svátek svobodného myšlení

S divadelním kritikem a publicistou Vladimírem Hulcem jsem se sešel za pohnutých okolností. Rozhovor měl totiž původně proběhnout s režisérem J. A. Pitínským. Ten je však pro žurnalistu těžko polapitelnou zlatou rybkou. Sešli jsme se tedy místo toho s Vladimírem, abychom si společně pohovořili o jeho amatérských začátcích a o tom, jak vidí amatérské divadelní hnutí dnes. Bylo to příjemné povídání v malé kavárně ve Vojtěšské ulici kousek od služebního vchodu do historické budovy pražského Národního divadla nejen o jeho amatérských začátcích, ale především o jeho vztahu k Jiráskovu Hronovu, nutnosti hledání porozumění a tolerance i o diskusích mezi amatérskými divadelníky, kterých profesionálové nejsou schopni a které vnímá jako svátek svobodného myšlení.

Okrajové a nebezpečné

Pamatuješ si na svoje první setkání s divadlem? Od kdy se divadlo stalo pro tvůj život důležité?

Popravdě řečeno, moji rodiče byli kulturní fanatici. A tak jsem už odmala jezdil do Prahy a do Brna za divadlem. Když jsem chodil na základní školu, byl jsem freneticky nadšený z Husy na provázku. Zažil jsem heroické doby Provázku, například i Profesionální ženu. Dokonce mě vytáhla z hlediště Veškrnová. Pak jsem byl zamilovaný do Ivy Bittové, když hrála Baladu pro banditu. Pecca versus Čorba — další kultovní inscenace. Zatoužil jsem být někdy u toho, když divadlo to vzniká. Ale nikdy mě nenapadlo ho hrát. Myslel jsem si spíš na práci osvětlovače nebo tak.

A tohle se změnilo kdy?

Na gymnasiu, myslím, že někdy ve druháku okolo roku 1975. Do naší matfyzácké třídy totiž přišel normálně do matiky uprostřed vyučování blázen s dlouhými vlasy a s velkým kladivem a dal profesorovi ránu do hlavy. Ukázalo se, že je to gumové kladivo a že ten chlap je dramatik Hubert Krejčí a dělá nábor do amatérského divadla. To se pak jmenovalo Yorickova pantomima. Já jsem se nepřihlásil, necho-

dil jsem tam, ale s Hubertem jsem se skamarádil. A začal jsem se ve světě divadla pohybovat častěji a intenzivněji. Hubert mě přivedl do pardubického undergroundu. Na mejdanech tam zpíval Jim Čert, Wernisch tam jezdil. Byli tam různí básníci a další umělci. Hubert byl přítom docela velký exot. Nepil, nekouřil. Byl asketický typ. Já na tom byl podobně. Nepil jsem vůbec asi do svých třidvaceti. Potkávali jsme se, pili čaj a poslouchali Svobodnou Evropu. Buď v hospodě U štiky, nebo u něj doma, kde spal jenom na dekách. A dělali jsme divadlo. Já spíš jen pomáhal, ale když někdo vypadl, tak jsem i zahrál.

Ale později jsi hrál běžně, ne?

Pak jsem se dostal na vysokou školu, v jejímž areálu v Praze na Karláku zrovna otvírala Nina Vangeli Studio pohybového divadla. Bylo to v době, kdy tam zakázali Křesadlo a Václav Martinec už to vzdal, že už dělat divadlo dál nebude. Mně se Křesadlo jako pohybové divadlo moc líbilo, protože byli na úplně jiné estetické úrovni než ostatní produkce. Byli výborní tematicky i formálně. Martinec tenkrát napsal skriptu, ze kterých jsem později hodně těžil. Přesto mě nenapadlo pořád ještě jít dělat konkurz do amatérského divadla. Na to jsem byl moc plachý, introvertní. Nicméně

.....
Ukázalo se, že ten chlap je dramatik Hubert Krejčí a dělá nábor do amatérského divadla...
.....

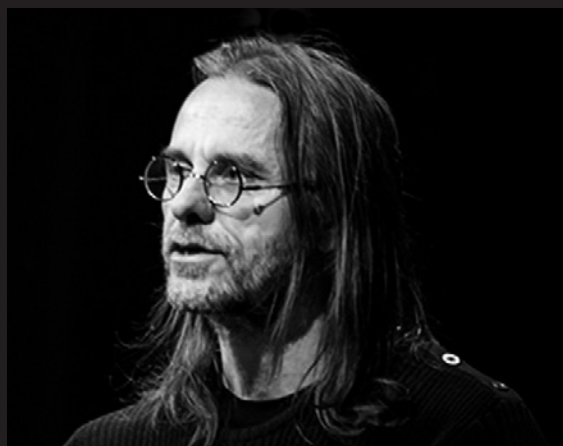
ně kamarád Jirka Dobeš říkal: „Hele vole, to není exhibice, to je divadlo jako smysl života. To tě bude zajímat.“ A měl pravdu. Tak jsem tam přišel a samozřejmě nás vzali, protože prostě nabírali členy a ten konkurz byl jenom tak jako. Bylo to psychoterapeutické divadlo s hlubinným zkoumáním rituálu a archetypů, Grotowského a Brooka. A vedle toho velké politikum. Naším vzorem byl Living Theatre nebo Bread and Puppet. Kdo toužil po tradiční činohře, ten rychle odešel. Celý jeden rok jsme jenom trénovali. Učili jsme se jenom pohybovat, společně existovat a tak dále. Naše první představení se jmenovalo Labyrint světa a Ráj srdce. Všichni jsme měli zavázané oči a během celého představení jsme (se) vůbec neviděli. A diváci nás viděli, to na tom bylo to zajímavé. Poslepu jsme samozřejmě i trénovali. A to mě hodně posunulo. Zkraje jsem byl hodně nedůvěřivý. Svět byl pitomý a lidi taky. Ovšem takhle cvičení se bez absolutní vzájemné důvěry neobešla. Hodně byla založena na fyzickém kontaktu a na hmatu. Nezáleželo na tom, kdo je kluk a kdo holka nebo kdo komu kam sáhne. Stáli jsme poslepu jeden druhému na ramenou a museli jsme si věřit. Zkoušeli jsme dvakrát týdně.

V čem to bylo politikum ve srovnání s činoherním divadlem, které má dar slova, a může být tudíž značně politické.

Hlavně v tom, že to bylo něco okrajového, nebezpečného. Něco, co se vyhraňuje vůči většinovému názoru. Ať už politickému, nebo estetickému. Což neznamená, že činohra nemůže nebo nemá být také politická — Havel je toho dokladem! Tohle ovšem navazovalo na progresivní alternativní nebo experimentální proudy šedesátých let. Pro nás byl vzorem Antonin Artaud. Všichni jsme věděli, co chceme.

A dařilo se vám to dělat? Nejistili jste třeba, že chcete každý něco jiného?

Problém nastal později, když už jsme něco dokázali a dosáhli jsme nějakého významu. Vědělo se o nás. A vyvstala otázka, jak se postavit ke společnosti, která nás začala nějak vnímat, nějak přijímat. Uznávat. Politikum bylo mimo jiné v tom, že jsme se vůči většinové společnosti vymezovali. A Vangeli v tom byla razantní. Trvala na tom být v undergroundu. Kdežto já a Jirka Dobeš jsme byli proti tomu. My jsme si mysleli, že se nemají dělat taková uzavřená ghetta. Dělit underground, oficiální kulturu a amatérské divadlo, které už tehdy mělo pevnou strukturu, to nám přišlo nesmyslné. Když nás někde chtějí, tak ať tam zahrajem. A pak ať nás klidně zavrou. Ale ať komunikujeme s tím světem! O tomhle principu jsme se v souboru dost přeli. Jednu chvíli jsme dokonce uvažovali, že si koupíme někde nějaký statek a na něm budeme žít komunitním systémem. To mě osobně nikdy nelákalo. Já byl pro intenzivní komunikaci se světem! Nicméně jsem do tohoto divadla přišel v roce 1978 a prožil v něm celá osmdesátá léta. Studio pohybového divadla přežilo i listopad 1989. Pak jsme začali jezdit do ciziny. Mimochodem, naše představení Rekviem, které se stalo celkem slavným, viděl i Havel. Ale nelíbilo se mu. Dělal jsme i Shakespearovu Bouři — ovlivnění Bachtinem ve stylu karnevalu. To bylo, když nás vyhodili z prostor ČVUT a přesunuli jsme se do Branického divadla. Tam vznikla taková enkláva zajímavého dění. Vedle nás zkoušeli třeba Sklepáci a další soubory Pražské pětky. Nebo divadlo Dřevo.

To bylo tedy tvoje setkání s amatérským divadlem?

Já bych to nazval spíš nezávislým divadlem. Hranice mezi těmi pojmy nelze dost dobře stanovit. Jde o divadlo, které není závislé na financích a které nemá potřebu se uměním živit. V tom není profesionální. V ostatních ohledech spíše ano. A amatérské je zas svou potřebou dělat to s láskou a s radostí. A taky nezbytností hrát. Taková divadla by mohla být v amatérském divadelním světě furt. A vlastně jsou, nebo se z něj formují. Třeba Macháčkovo divadlo Kámen nebo Geisslers Hofcomedianen. Amatérské divadlo se přeci nemusí uzavírat do konzervativního, takového toho echt ochotnického světa.

Hronovský fenomén

Jak to bylo s tebou a s fenoménem Jiráskova Hronova?

Moji rodiče koupili v osmdesátých letech chalupu nedaleko Malých Svatoňovic. Jak už jsem říkal, divadlem intenzivně žili. Takže bylo nabíledni, že jsme jezdili do Hronova na festival. Tam jsem byl zprvu vůči produkci přezíravý, ale pak jsem tak nějak otevřel oči a objevil jsem strašně zajímavé soubory a lidi. Pamatuji si inscenace Pitínského, Lébla, svitavského Céčka. Ty byly vynikající! Velmi kvalitní bylo i Anebdivadlo, ale to mě rozčilovalo jakousi svazáckostí. Divadlo to bylo dobré, ale jako lidi jsme byli z jiného těsta.

Polemizovali jste spolu někdy?

To je ono. To se mi na amatérském divadle líbí asi nejvíc. Ty diskuse po představeních. Skutečně pořádné debaty v seminářích kolem profesora Císaře nebo jen tak po hospodách. Všechno se probíralo otevřeně a razantně. Velká škoda, že tohle nefunguje u profesionálů! Tyhle diskuse totiž znamenají velký svátek svobodného myšlení. To je pro mě to podstatné DIVADLO.

Co si myslíš o takzvané nové podobě Jiráskova Hronova a o snaze zavést pozitivní diskriminaci činohry?

Je to zvláštní, ale já ty lidi vlastně trochu chápu. Samozřejmě, že je to nesmysl. Ale je nutné se s nimi o tom bavit a uklidnit je v jistotě, že to jejich konzervativní tradiční amatérské divadlo, kterému se často říká ochotnické, nikdo nechce diskriminovat negativně. Když se obracím do světa amatérského divadla, líbí se mi právě ta jeho pestrost. Jeho nejružnější valéry. Proč by nemohlo existovat i takové to nejklasičtější ochotnické divadlo, které se snaží především kopírovat profesionální repertoárová divadla! Tahle divadla mají ke své tvorbě zase jiné důvody a já proti tomu nic ne-

.....
Nezávislé divadlo není
závislé na financích
a nemá potřebu se
uměním živit. V tom
není profesionální.
V ostatních ohledech
spíše ano.
.....

mám. Vadí mi, když je někdo ze světa amatérského divadla vytěšňovaný, protože se nevejde do tradičních škatulek nebo nemá dostatečné technické dovednosti a nahrazuje je osobitým divadelním názorem. Je dobře, když je Jiráskův Hronov mezidruhový. O tom nemám pochyb. Ale je to, jako bys vedle sebe postavil na jednom festivalu typickou starou dechovku a punk rock. Pochopit se tyhle styly navzájem asi nemůžou. Ale můžou se respektovat. V amatérském divadle vidím vynikající možnost k tomu se propojovat. O nic jiného nám přece na festivalech nejde víc než o setkávání. Setkávat se a diskutovat. Vnímát se, chápat a nebo když nic jiného, tak se alespoň respektovat. Důležité je, že někam jedeš. A ne, jakým jedeš dopravním prostředkem, nebo kolik má najeto. Nejde o typ vozidla, ale o směr jízdy.

Hrál jsi někdy na Hronově?

Na přelomu osmdesátých a devadesátých let jsem založil alternativní scénu Studia pohybového divadla jako takovou přípravku pro Ninu Vangeli. To byl zcela vědomý experimentující divadelní prvek. Neuvažovali jsme divadelní sály, zdivadelňovali jsme nedivadelní prostory. Každá akce měla svůj název. Performance číslo 1, 2 a tak dále. A s tím jsme se skutečně dostali až na Hronov. Odehráli jsme ta tradiční dvě hronovská představení každé úplně jinak jako Performanci 1 a 2. Lektoři, kteří pak měli naši „inscenaci“ rozebírat, konkrétně profesorové Čísař a Vyskočil, viděli každou jinou verzi. Ty verze byly zcela odlišné ve všech ohledech. Byl z toho děsný skandál.

Podobný jako když Kabaret Caligula rozsypal na prkna Jiráskova Divadla údajný popel z urny Pavla Dostála? To byla vynikající divadelní provokace v intencích sarkastického kabaretu.

Myslím, že v našem případě to bylo v té době ještě horší.

I přes tyto zkušenosti mluvíš o rozporech mezi tradiční činností na straně jedné a experimentem na straně druhé smířlivě?

Je dobré říct, že amatérské divadlo jsem poznal nejprve coby žurnalista. Koncem osmdesátých let jsem založil vlastní časopis, který jsem vydával jako samizdat. Byl jsem vlastně amatérský divadelní publicista. Na základě toho jsem byl následně pozván ke spolupráci s periodikem Svět a divadlo, přestal jsem být živ matikou a začal se živit žurnalistikou. Psát jsem začal z přesvědčení, že je důležité myslet o divadle a myslet divadlem. A myslím si to dodnes. Mluvil jsem o diskusích po představení. A že mě štve profesionálové, že toho nejsou schopní.

Je to totiž něco, co by mohlo spojit zdánlivě neslučitelné skupiny tvůrců a vzájemně je obohacovat. Myslím, že tvůrci amatérského divadla by si měli brát jako výsadu, že mohou být vedle sebe na Jiráskově Hronově napříč různými divadelními druhy, žánry, poetikami a přístupy. Jestli je teď nějaká snaha vracet Hronov ke kořenům, je to podle mě jen iluze. Pokud se zrealizuje, stane se z Hronova divadelní skanzen.

Hronovský festival se do současné podoby vyvíjel velmi přirozeně dlouhá léta. Nemá smysl jít proti tomu. Čím je Hronov skutečně cenný, a je to bezpochyby zásluhou Milana Strotzera, je setkání nejrozumnějších divadel a fakt, že je to setkání založené na vzájemné toleranci a otevřenosti.

ti. Vždyť to je i podstatou všech těch nesmírně cenných seminářů Klubu (nejen) mladých divadelníků. Já si velice vážím těch ochotníků, kteří jsou svou tvorbou někde úplně jinde, kteří jsou nepoznamenáni moderním nebo současným dramatickým uměním. Oni mají pocit, že divadlo je cosi posvátného a že představitelé jiných divadelních proudů tohle posvátné divadlo nějak boří nebo ničí. Je nutné najít modus vivendi a prostě jim vysvětlit, že je to ve skutečnosti jinak. Je potřeba jejich postoj změnit. Bylo by dobré zacílit na mladší členy jejich vlastních souborů. Na lidi, co to chápou. Vždyť ty přece děláš taky divadlo celkem konzervativního ražení, a přitom to chápeš a jsi otevřený! Je nutné si to prostě vysvětlit, dorozumět se.

V čem konkrétně těm tradičním ochotníkům, co se děsí ztráty pozic na Jiráskově Hronově, tak moc rozumíš?

Rozumím jim v tom, že svoji práci dělají velmi poctivě. Jenže tu poctivost vidí ve svém omezení. Oni věří, že něco je správně a něco je špatně. A snaží se podle nejlepšího přesvědčení oddělit zrna od plevy. Mají černobílé vidění. A je nutné najít způsob, jak s nimi kvalitně komunikovat. A to je šíleně těžké. Je to úkol pro Simona Bezouškovou. Nepochybují o tom, že vybudování Jiráskova Hronova ve smyslu mezidruhové přehlídky, takzvané žatvy, stálo Milana Strotzera i v minulosti hodně diplomacie.

Jsi nejenom redaktor Divadelních novin nebo kurátor renovaného divadelního festivalu Příští vlna – Next Wave. Stojíš taky v čele českého národního střediska ASSITEJ. Co to ASSITEJ je a jak souvisí s amatérským divadlem?

ASSITEJ je mezinárodní organizace divadel pro děti a mládež. Pomáhá zprostředkovat kontakt mezi nejrůznějšími divadly pro děti a mládež z celého světa. Ať už jde o pořádání festivalů, výměnných zájezdů, workshopů, seminářů, kongresů, nebo třeba o vydávání ročenek. Původně se činnost téhle asociace zaměřovala výhradně na divadla profesionální a mezi nimi pak navíc výhradně na ta činoherní. Tuhle tradiční orientaci prosazovali nejvíce Rusové a Francouzi. Nicméně celá řada dalších zemí v čele se skandinávskými postupně prosadila uvnitř ASSITEJ větší otevřenost. Vedle činoherců tak byli postupně přizváni loutkáři, experimentátoři a tvůrci pohybového divadla pro děti. A krátce nato se po boku profesionálů objevila i divadla nezávislá a kvalitní soubory amatérského divadla. Nyní organizace sdružuje všechny divadelníky, kteří systematicky tvoří svoje díla pro dětské publikum. Jediným měřítkem pro možnost začlenění do aktivit ASSITEJ je kvalita, nikoli divadelní styl, žánr nebo druh. V České republice pořádáme rok co rok například Festival ke Světovému dni divadla pro děti a mládež. Jeho cílem je shromáždit v několika dnech vedle sebe co nejpestřejší vzorek kvalitního divadla pro děti, které vzniká na území našeho státu. Tak se stane, že se objeví přední profesionální činoherci vedle stejně úspěšných loutkářů a jim po boku třeba vítězové rakovnické Popelky nebo špičkové soubory dětského divadla, jaké můžeme jinak vidět rok co rok třeba na Dětské scéně. V ASSITEJ na celém světě probíhá úplně opačný proces, než o kterém se uvažuje v souvislosti s Jiráskovým Hronovem. Což je zvláštní.

.....
To se mi na
amatérském
divadle líbí asi
nejvíce. Ty diskuse
po představeních.
Skutečně pořádám
debaty v seminářích
nebo po hospodách.
.....

Luděk Horký
televizní dramaturg

Hvězda jménem Divadlo POINT letos opět zazářila

S vedoucími osobnostmi souboru Mirkem Ondrou (kamarády zvaným Miroň) a Alešem Procházkou jsme probírali POINT proti proudu času. Se vši pravděpodobností o nich ještě letos uslyšíte, tak ať máte náskok.

Začátky

Pánové, řekněte mně něco o vašem souboru, prosím.

Aleš: Jmenujeme se Divadlo POINT při Gymnáziu Jiřího Wolkeru v Prostějově. Ještě před tím, než toto naše divadlo vzniklo, měli jsme s Mirkem, mým divadelním dvojčetem, za sebou tři muzikály a nějaké drobnosti.

Kde jste spolu předtím dělali divadlo?

Aleš: Na velkém divadle v Prostějově. Tam nám tehdy osvětlená kulturní komise dala na první inscenaci docela dost peněz, měli jsme i výpravu, která odpovídala našim představám.

Mirek: To bylo roku 2003, šlo o náš první muzikál, který se jmenoval Via Crucis — Křižáci o první křížové výpravě. Ovšem naše první spolupráce, to bylo Malované na skle, respektive náš Malovaný příběh na motivy toho známého muzikálu. Hudbu psal tehdy ještě neznámý, dnes už poměrně významný hudební skladatel Mirko Ivanovič. Dal Alešovi hudbu za velmi dobrý peníz.

Aleš: A řekl: „Dělej si s tím, co chceš.“

Mirek: Ano. Aleš potom šáněl klavíristu, který by doprovázel, a někdo mu řekl, že na gymnáziu, kam jsem tehdy chodil asi do sekundy, je někdo, kdo hraje na klavír. To jsem byl já. A mě oslovila kamarádka, jestli bych nechtěl hrát na klavír v divadelním představení, já jsem řekl proč ne, přišel jsem za Alešem domů, tehdy k rodičům, on mě přijal.

Aleš: Já jsem byl v pyžamu. On v šustákovce.

Mirek: Zahrál jsem mu na piáno různé věci a tam to všechno začalo.

To bylo tvoje první setkání s divadlem?

Mirek: Ne. Začínal jsem v Prostějově v Divadle hanácké obce, v souboru, který má velmi dlouhou tradici. Tam jsem hrál různé prince a čířtata už jako dítě, je to rodinná tradice. S Alešem jsem se seznámil na tom Malovaném a pak to šlo dál a dál.

A Alešovy divadelní začátky?

Aleš: Přestože jsem z rodiny ochotníků, což byla babička s dědou z Prostějova, kteří dělali divadlo zase v jiném souboru, já jsem se strašlivě stydl a začal jsem hrát divadlo až na gymplu. Bylo to nějaké pásmo z Leara, nebo Morgensterna a mě to začalo bavit. Byla to docela slušná škola.

Už se přestávám orientovat v prostějovských souborech.

Aleš: Tam je spousta souborů dodneška. Na to, jak je to malé město!

Mirek: Dosud funguje například i přehlídka MEDart, což je divadelní přehlídka prostějovských souborů a jejich hostů, a pořád je co ukazovat.

Vraťme se teď k okamžiku, kdy Mirek v šustákovce zvoní doma u Procházků.

Mirek: Ano, zvoním v sedmém patře, přivítá mě Aleš v pyžamu — student výchovné dramatiky na DAMU v Praze! Já jdu k piánu, hraju písničky Svěráka a Uhlíře. A poočku sleduju Aleše, který se mnou při tom hraní rozmlouval a nakonec oznámil: „To je dobrý nápad, že ty bys při tom hraní na klavír hrál současně tu hlavní postavu.“ Já na to: „Proč ne?“ A tak se i stalo. Premiéru Malovaného jsme měli ve školní tělocvičně, byla to inscenace, ve které hrála děcka právě z té základní školy. Aleš tam později začal učit. Byla to bezvadná parta, tvárná děcka, nepoznamenaní lidé.

Aleš: Asi tři měsíce jsme tu tělocvičnu blokovali, takže nás měli moc rádi.

Mirek: Potom jsme spolu začali dělat kabarety Madam

↑↑ Via Crucis — Křižáci (2003) foto archiv souboru

↑ Čajzni škváru, Oliver! (2004) foto archiv souboru

.....
Přestože jsem z rodiny
ochotníků, strašlivě
jsem se stydl
a divadlo začal hrát až
na gymplu.
.....

Máslové-Muchové ještě s kamarádem Jirkou Janečkem a s hudebním doprovodem prostějovského jazzmana Arnolda Prokopa, který nám pak napsal hudbu ke Křižákům. Ty autorské kabarety jsme dělali tak trochu pro sebe, ale lidi to začalo bavit a nás o to víc.

Aleš: Přepisovali jsme si texty písniček a na tom jsme si nabrousili zuby. Pak se nám o to líp psaly vlastní texty.

Dá se tedy říci, že vy jako autorská dvojka existujete právě od toho Malovaného příběhu? Tam jste si padli do oka?

Mirek: Jasně, asi to tak bylo. Já jsem tehdy chodil do dramaťáku, dělal divadlo v rámci Hanácké obce, měl jsem toho moc, říkal jsem si, že něco budu muset pustit. Že asi řeknu Alešovi, že dodělám rozdělané a pak konec, ale nakonec to bylo jediné, co mi opravdu zbylo.

Byl to osud?

Mirek: Asi ano, bylo to velké okouzlení divadlem. On taky Aleš přijel z té velké Prahy, kde studoval tu vysokou uměleckou školu, skamarádil mě s dalšími lidmi.

Máte stejný názor na divadlo, líbí se vám stejné věci, nebo se hádáte?

Aleš: Většinou se shodneme. Například na výběru nejnovějšího titulu Testosteronu jsme se shodli totálně a hned. A když už spolu nesouhlasíme, tak náš názor je ale úplně diametrálně jiný.

Mirek: Stává se to. Zřídka. A je to dobře, řekneme si své a hádáme se. Aleš se hádá.

Aleš: Já se strašně rád hádám. Miroň je hodný, většinou mně ustoupí. A potom mi to nějak vrátí. Bývá to jen jeho úkrok stranou.

↑↑ Ostrov pokladů (2007) foto Kuba Pavlíček

↑ Strakonický dudák aneb O naplněném snu (2008) foto archiv souboru

Mirek: Vnímám to tak, že Aleš je impulzivní a, kulantně řečeno, rád křičí a já to všechno mám nerad. Musí být někdo, kdo stojí nohama na zemi, řekne: „Dobře, pan režisér se urazil a odešel ze zkoušky, ale doděláme to, děcka!“

Aleš: Model „hodný a zlý policajt“.

Mirek: To se nám stalo při Křižácích několikrát, že Aleš odešel ze zkoušky s velkým gestem a já za něho dozkoušel a on pak poslal SMS: „Super, jsem na balkone, pozoruju, je to skvely, pokračuj v tom dal.“ To jsou takové naše taktiky.

Divadlo POINT

Pojďme se teď vrátit k POINTu. Kdy to začalo?

Aleš: V letech 2003–2005 proběhly muzikály Via Crucis – Křižáci, Čajzni škváru, Oliver! (podle Olivera Twista Ch. Dickense) a Piki piky na hlavu aneb Pan Posleda, přítel študáků. A pak se nám naskytla bezvadná příležitost, že ve staré šicí dílně...

Miroň: Prostějov je město módy, že!

Aleš: ...v takové obrovské dlouhé nudli nám nabídli prostor, že bychom tam mohli mít divadlo. Ředitel toho podniku, bývalý divadelník, a ředitel školy nám nabídli pomoc, že ten prostor vybaví a že bychom tam mohli dělat svoje s jejich podporou. A tak se také stalo a v roce 2005 jsme otvírali titulem Studna světců od Synge. To byla první inscenace, kdy jsme pracovali s hotovým textem, protože do té doby jsme si předlohy buď psali sami, nebo si všelijak hráli s prózou. Myslím, že to bylo úspěšné. Miroň tam hrál slepého Martina. A tam ses zamiloval, vid'?

Mirek: Ano, to je zase jiný příběh. Měl jsem tam jevištní partnerku, se kterou se mi vůbec nechtělo hrát, byla na mě taková nějaká moc ostrá. A pak jsme spolu tři roky chodili.

Aleš: Potom jsme pokračovali v kabaretech, které dostaly jinou podobu.

Mně pořád nejde do hlavy, že už jste toho měli tolik za sebou a pořád jste neměli potřebu nějak se oficiálně nazvat, ustanovit nějaké sdružení.

Aleš: Ani ne, lidé se pořád proměňovali, mísili, přicházeli a odcházeli a my neměli pocit, že musíme něco tesat do kamene. To přišlo až s tím novým prostorem, už to byla nutnost a dodneška souborem, Divadlem POINT, prošla strašná spousta lidí, přestože nemá ještě ani deset let. Já na rozdíl od Mironě mám rád megalomanské projekty a on si dává mokrý hadr na hlavu, aby to přežil, ale i proto bylo a je kolem nás tolik lidí.

Mirek: Pokračovali jsme s vlastními i pevnými texty, zkoušeli jsme ledacos: Ostrov pokladů, který vznikl z improvizací na téma při zkouškách. Teprve pak jsme mu dali inscenační tvar.

Aleš: Nebo Strakonický dudák, tam jsme zkusili, co udělá česká klasika. Čili pořád si vydobýváme nejrůznější témata, texty a příběhy a přizpůsobujeme je našemu vidění. Mluvit o poetice Divadla POINT je dost těžké, ale pořád jsme to nějakým způsobem my a náš rukopis může být pro lidi zvenčí čitelný.

Co je pro vás v divadle nejdůležitější?

Aleš: Pro mě jsou nejdůležitější lidi. Jdeme hodně po typu.

.....
Studna světců od
Synge byla první in-
scenace, kdy jsme
pracovali s hotovým
textem.
.....

Mirek: Já bych se toho nebál: Jdeme hlavně po sobě. Nejenom my dva, celý soubor, který má pevné základy. Grunt je například v obsazení Testosteronu. Každý měsíc děláme například kabaret, který je z valné části improvizace. Zadáujeme si nějaké úkoly, hry, písničky a ve druhé části je improvizovaný divadelní sitkom. Dáme si předem jen linku a hlavně pevné postavy a pohybujeme se v načrtnutých situacích. Tím se dobře poznáváme. Svoje osobnosti. Přes ně jsme šli i na Testosteron. Tohle je pro nás důležité.

Podle mě se dá mluvit o poetice, která je založená na osobnostním herectví. Musíte se moc dobře znát, vybírat si témata, umět pracovat s hudbou.

Aleš: Ukázalo se, že to funguje u Ostrova pokladů, kde jsme neměli žádný scénář. Ten jsme psali až ex post pro nějakou porotu na přehlídce.

Mirek: Ano, to se, myslím, dá nazvat nějakou poetikou divadla POINT. Je to styl, který nás baví, a skrze tohle chceme bavit lidi.

Jak je to teď, pořád se soubor okolo té základny tolik proměňuje?

Aleš: Ano, je to trochu těžší tím, že jsou mezi námi často studenti, nebo bývalí studenti, třeba z velké části z Prostějova odešli, ale pořád se vrací zkoušet. Je to ale dost těžký způsob dát je dohromady z Prahy, Brna, Zlína, Olomouce. Každý s časem bojuje. Na zkouškách se pak musejí všichni absolutně soustředit. Nicméně naším divadlem prošli i dnešní absolventi vysokých uměleckých škol a konzervatoří. Někteří se vrací, některým to z technických důvodů prostě nejde.

Mirek: Podle mě je důležité, že s Alešem jsme začali první generaci, ale pak jsme vzali lidi, kteří jsou v tom dnešním základním „kádru“, jako je například Kuba Hyndrich (režisér Testosteronu), Martina Smékalová, která už taky režíruje, vloni byla na Křoví ve Slavičíně s Velkým šéfem. To je další důležitý rys Pointu. Tím, že funguje při gymnáziu, ti původní členové dělají dál svoje inscenace s mladšími členy a Aleš, Kuba i Martina vedou dramaťák při škole a tím zase získávají nové lidi a vedou je zase osobnostně. My jsme je něco naučili a oni zase dělají dál.

Aleš: Mám teď dvě skupinky asi jedenáctiletých dětí. Skoro dvacet. Nikdy jsem s takhle malými dětmi divadlo dělat nechtěl, ale oni jsou tak strašně šikovní, že jsme začali dělat Toma Sawyera.

Mirek: Těch skupinek je víc, starším je 16, 17 a dorůstají už do „velkého“ souboru, mají taky vytříbené názory, takže si pořád šlechtíme a vychováváme další.

To všechno je divadlo POINT?

Aleš: Ano. A ještě děláme každoročně i filmový tábor pro děti od deseti do sedmnácti let. Film funguje jako atraktivní prvek, který nám pomůže dostat děcka k divadlu. Tábor funguje na principu dílen, kde si každý může vyzkoušet široký záběr — napsat scénář, obsadit ho, vyzkoušet si produkční práci, jsou tam i taneční workshop, výtvarný, hudební. Všechny možné disciplíny, které se můžou každému dál hodit. Je to takové kolečko, ale nikoho netlačíme do ničeho.

Promiňte, že se stále vracím k vaší dejme tomu právní subjektivitě, ale téma tohoto čísla AS je mj. závislost. Na kom je tedy závislý POINT?

Aleš: Fungujeme při škole. Vlastně jsme kroužek při škole, školní klub. To je právě skvělé. Škola nám naprosto poskytuje svou náruč, do ničeho nám nemluví. A my se třeba o peníze nemusíme starat.

Musíme tahat za jeden provaz

To je snad z říše snů.

Mirek: Na druhou stranu děláme i různé „zakázky“ pro školu. Město a kraj přispívají skrze školu na provoz divadla. Je to krásný luxus.

Aleš: Navíc máme dobré mecenáše, kteří nám čas od času a rádi dají nezanedbatelné sumy. Jinak bychom si to všichni nemohli dovolit. Na repertoáru máme několik titulů.

Mirek: Je to od nejstarších: Nahý Wolker, Alešova adaptace básní, potom dvě francouzské komedie (Druhý výstřel a Koupačka). Nejnověji Testosteron, ale ještě Velký šéf, Hotel Palermo, Umění milovat podle Ovidia a do toho každý měsíc ty improvizované kabarety.

Aleš: A právě jsme začali zkoušet Psa Baskervilského — Sherlocka Holmesa.

Mirek: Vzhledem k tomu, že jsem ve Zlíně, nejsem v Prostějově zdaleka tolik jako dřív, spíš si připadám jako ten strejda, co občas přijede a zamudruje.

Aleš: Ale to je bezvadný, že Miroň přesto, jak je vytížený, přijede a zkouší s námi. Je to dobrá zbraň na ty, co říkají: „Já nemám čas.“

Mirek: Na jednom z kongresů Divadla POINT jsem vyhlásil heslo O půlnoci na hřbitově. Že když je to potřeba, tak se musíme sejít a zkoušet za každou cenu. Že musíme tahat za jeden provaz a nejlépe za ten jeden konec. To jsou hesla, která razím.

↑↑ Aleš Procházka na zkoušce (2008) foto archiv souboru

↑ Kramářská píseň o dvou osobách ženských (2009) foto archiv souboru

Aleš: Miroň je tím ideologem divadla.

M: Kdežto Aleš to drží produkčně, aby se to nerozsypalo.

Kdo z vás dvou je vlastně šéf?

Mirek: Aleš. Aleš je principál a já jsem místopředseda.

Aleš: Ano, máme i stanovy a máme divadelní radu.

Která rozhoduje o čem?

Aleš: O ničem. Protože hlavní slovo mám já.

Mirek: Ano, ve stanovách je poznámka — pokud principál nerozhodne jinak.

Můžete si vůbec na něco stěžovat — s čím máte problémy?

Aleš: To všechno, co jsme pochválili, se dá nahlédnout i z druhé strany. Peněz by mohlo být víc, divadlo by mohlo být lépe vybavené, mecenáši by mohli míň chtít, aby u nás hráli. Ne, kdyby to byli otravní, tak bychom to nedělali ani pro ty peníze. Nemáme hroší kůži.

Mirek: Na co se dá stěžovat? No, v amatérském divadle nemůžeš lidi nutit, aby přišli. Stává se, že někdo nemá čas zkoušet, není to v jeho moci. Zkoušíme, jak se dá a jak je potřeba. Někdy jednou za čtrnáct dní, někdy denně.

Aleš: Zvlášť teď, když se zkouší víc špílů najednou. Letošní sezona je strašně nadupaná. Dřív to tak nebylo, měli jsme jednu hru a konec.

To je vidět, jen tady ve Slavičíně máte tři představení. Na jaké další přehlídky jezdíte?

Aleš: Tady to máme rádi!

Mirek: Když Aleš dělal divadlo poezie, byli jsme i na Wolkerově Prostějově.

Aleš: Náš Nahý Wolker ho vyhrál!

Mirek: Tak, dostali jsme se až na Hronov. Ale nesnažíme se vymetat všechny přehlídky, já to nesnáším.

Aleš: Nejde o sbírání cen, samozřejmě, chvála potěší, zvlášť třeba od Milana Schejbala. Ale primárně jsme rádi spolu, rádi se potkáme s lidmi, kteří jsou stejně blázni. Povídat si o všem možném, být spolu. Tady taková atmosféra je a o tom jsou pro nás přehlídky.

A jak jste na tom v POINTU vlastně s diváky?

Aleš: To je zajímavá kapitola. Ze začátku jsme hráli pro stejný okruh lidí, kteří na nás přišli třeba desetkrát. Rodiče, kamarádi. A to se změnilo asi před třemi čtyřmi lety. Máme za sebou osm let. Takže v půlce naší dosavadní kariéry začali chodit lidé úplně cizí, a dokonce nespátí vůbec s nikým ze souboru. Vytvořila se divácká obec. Někdo chodí na jeden druh představení, někdo zas na něco jiného a pak jsou tam takoví, kteří chodí na všechno, ale neznáme je. A to je bezvadné.

Mirek: Důležité je to, že už máme dokonce rezervační systém. Lidé byli zvyklí, že přišli a sedli si, ale to už teď nejde. Přijímáme rezervace, a když je vyprodáno, řekneme stop.

Aleš: Je to z prostého důvodu, aby lidé neodcházeli naštvaní, že se nevešli.

Kde všude hrajete, doma nebo i na zájezdech?

Mirek: Většinou doma, ale máme i pár štací, kam pravidelně jezdíme. Do Jeseníku třeba. Nebo hrajeme různě v okolí Prostějova i venku na různých akcích. To máme rádi.

Aleš: Teď nás čeká zájezd s Nahým Wolkerem, budeme ho hrát na podzim v Tatranské Poljance, kde se Wolker v posledních dnech života léčil v sanatoriu.

Mirek: To beru jako velký úspěch.

Aleš: A úlet! Zájezd do Tater, abychom odehráli jeden špil a jeli zas domů, to je paráda!

Jste tím divadlem úplně prorostlí. Je to vidět. Čím se živíte v soukromém životě?

Aleš: Jsem knihovník, ředitel knihovny. Mám strašně hodně a milé kolegyně, na které je absolutní spolehnouti, což ne vždy v divadle je a do knihovny si to chodím užít. A do POINTU chodím křičet. Ale i to se vystříbilo. Uleváči už tam nejsou. Vidíme, jak „naši lidi“ rostou nám před očima.

Mirek: Já jsem dramaturg, sem tam i herec a muzikant v Městském divadle Zlín a od příštího roku budu jedním z vedoucích ročníku muzikálového herectví na JAMU v Brně.

Aleš: Ještě na tebe musím říct, že hraješ na akordeon v kapele Létající rabín, velice úspěšné.

Na čem jste rádi závislí?

Aleš: Jsem závislý na vztahu.

K divadlu?

Mirek: No právě, že ne. A já mám pocit, že už jsem na jeho vztahu závislý taky, protože to musím pořád poslouchat z obou stran!

Váš soubor mi připadá tak krásně nezávislý.

A+M: To my jsme, ale pár závisláků tam je taky. Závislí jsme samozřejmě na penězích a i na tom divadle. Nás to baví. To je ta nejlepší věc. Nemusíš být s někým, s kým nechceš být. Máme se rádi, to jsme si teď v Testosteronu ohromně užili a užíváme!

Pavla Schejbalová

.....
Peněz by mohlo být víc, divadlo by mohlo být lépe vybavené, mecenáši by mohli míň chtít, aby u nás hráli.
.....

↑↑ Druhý výstřel (2011) foto archiv souboru

↑ Nahý Wolker (2012) foto archiv souboru

Stačíme si sami — protože musíme, ale taky chceme

Na Lomnické krajské přehlídce činoherního divadla, která se konala o prvním březnovém víkendu, jsem se dal do řeči s jejím hlavním pořadatelem a navíc předsedou Jizerské oblasti SČDO Ladislavem Novákem. O tomto známém divadelníkovi, nepřehlédnutelném nejen na severovýchodě Čech, si v databázi českého amatérského divadla můžete přečíst, že byl (a je) neúnavným organizátorem krajských a později oblastních ochotnických přehlídek, soutěží hereckých monologů Cyranův kord a především nadšeným ochotníkem v Lomnici nad Popelkou. Na divadelních prknech začínal v dětských rolích v rodném Krnsku i v sousedním Jizerním Vtelně u Mladé Boleslavi, hrával jako student v Jilemnici, a když nastoupil do lomnického Technolenu, hned první den začal zkoušet s místními ochotníky. Od roku 1959 je členem souboru J. K. Tyl, hraje tu a režíruje dodnes, stále je i jeho jednatelem. Od roku 1975 byl ředitelem místního kulturního klubu a především duší kulturního života města. Dodnes pomáhá udržovat a rozvíjet aktivity lomnického divadelního spolku, v roce 2003 byl zvolen i předsedou výboru SČDO Jizerské oblasti. Což bylo první téma našeho rozhovoru.

Co představuje ono téměř tajemné pojmenování Jizerská oblast?

V rámci struktury Svazu českých divadelních ochotníků zahrnuje tři okresy Libereckého kraje: Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily. Česká Lípa se přiklonila k Děčínu. Pro tuto oblast pořádá náš spolek Tyl postupovou přehlídku, letos už po šestnácté. Tradičně se přehlídky zúčastňují kromě Lomnice i soubory ze Semil, Turnova, Jilemnice, z Tanvaldu a Českého Dubu, a když je méně uchazečů, sáhne se do východočeské nebo středočeské oblasti. V našem regionu máme ještě přehlídku v Josefově Dole, ale to je postupka na Krakonošův divadelní podzim, pro tzv. venkovské soubory, např. Slaná, Rakousy, Rokytnice, Zákupy, Bozkov či samotný Josefův Důl. V posledních letech tam jezdí i Vysoké nad Jizerou, které dříve soutěžilo u nás. Pořádali jsme i přehlídku v Tanvaldu *Tanvaldský člunek*, zaměřenou na pohádky pro děti. Ale těch začalo být jako šafránu, takže jsme ji museli zrušit. Když se něco z inscenací pro děti objeví, směřujeme ji na Ústecko nebo do Havlíčkova Brodu.

Jak pěstujete komunikaci mezi členy SČDO?

Máme pravidelné čtvrtletní schůze výboru naší oblasti a scházíme se pokaždé někde jinde. Zveme i soubory, které členy nejsou. Chceme totiž, aby se vzájemně poznávaly a vyměňovaly si pak třeba představení. Ostatně příležitost k vystupování je dost — např. i na Lomnickém kulturním létu, na Semilském paroháči, na divadelním březnu v Jilemnici. Nejsme coby SČDO spoluorganizáteli těchto akcí, ale podílíme se na nich právě výměnou představení. V plánu máme uspořádat na podzim v Železném Brodě přehlídku monologů a jednoaktovek — objevila se taková představení a o takovou přehlídku je zájem. Myslím, že se nám především podařilo propojit naše venkovské soubory, aby se poznaly a našly k sobě cestu. U městských bývá vzájemná komunikace často zprostředkována místními kulturními středisky a ta spíše dává přednost „dramaturgii“ dovážených profesionálních divadel. U těch venkovských je vyměňování inscenací snadnější, přímější.

Ve východních Čechách jsme přehlídku monologů a jednoaktovek museli zrušit, protože kromě občasných reprézace hradeckých Jeslíček a představení vykostěných z běžného repertoáru pardubického Exilu se těmito „disciplínami“ u nás nikdo nezabýval.

Vidíš, u nás naopak, v několika souborech zájem o jednoaktovky stoupá, také v Lomnici se chystáme na Čapkovy povídky. Potěšilo mě, že se toho chce iniciativně ujmout Železný Brod, dokonce s podporou městského úřadu. Jako předseda oblasti jsem měl vždycky v Praze na ústředí SČDO výčitky, že nic z tohoto žánru se u nás neděje, a konečně se blýská na lepší časy.

Na letošní postupové krajské přehlídce pojizerských souborů jsme viděli jen jejich vzorek, pouze čtyři. Kdo jsou ty ostatní?

Tradičními soubory, které pravidelně do Lomnice jezdí, jsou Jilemnice, Železný Brod a Semily. Letos neměly představení. Železný Brod se snad nedohodl s Dilí o autorských právech, jinde se neurodilo. Vesměs jde o tzv. klasické amatérské soubory zaměřené na činoherní divadlo — třeba náš, lomnický: máme přes sedesát členů, čtyřicet se může stále postavit na jeviště, ale jsou mezi nimi samozřejmě i začátečníci. Ale o režiséry nemáme nouzi, někdy dokonce nevíme, jak co obsadit, i tak to bývá. Třeba současně s *Hmyzem*, v němž účinkovalo skoro dvacet herců a režírovala ho Renata Tomešová, jsme připravovali (v mé režii) pohádku *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*, aby si zahráli i ostatní. A taky máme skvělé zázemí v Tylově divadle.

Jste divadelní spolek J. K. Tyla, divadlo nese stejný název. Budova patří vašemu spolku?

Patřila, ale pouze do roku 1951. Tak jako většině spolků, které si takové svatostánky divadla postavily. To naše už v roce 1930. Tehdejší lomnický divadelní spolek dokonce oslovil předního českého architekta Oldřicha Lisku (mj. autora funkcionalistických Městských lázní

.....
U venkovských
souborů je vyměňování
inscenací snadnější
a přímější. V městech
se dává přednost
profesionálům.
.....

v Hradci Králové) a s pomocí obce a především místní Spořitelny vznikla jedna z nejkrásnějších venkovských divadelních budov v tehdejší Československu. Její stavbou se spolek tenkrát obrovsky zadlužil. No, jen se s tím stačil porvat, přešlo divadlo v roce 1951 do majetku obce — ostatně, v tom roce byly spolky zrušeny.

Po roce 1989 jsme o vrácení divadla neusilovali. Ale stále jsme v něm jako „doma“. Město nám ho — prostřednictvím Kulturního a informačního střediska — poskytuje k činnosti, nemusíme se finančně podílet na jeho provozu, údržbě, na topení, na svícení. Zkoušet můžeme, jak potřebujeme a jak dlouho chceme. A výtěžek z představení je naším výtěžkem — z toho pak platíme náklady na energie, které při představení spotřebujeme. Finanční příspěvek město dává pouze na krajskou divadelní přehlídku a na Lomnické léto, na akce, jichž jsme hlavním pořadatelem. Ale jinak nedostáváme na běžnou činnost ani korunu. Ani to nepotřebujeme, náš divadelní spolek je občanské sdružení s vlastním rozpočtem: máme svá vydání, ale také výnosy, především z členských příspěvků, ale také příjmy z vlastní činnosti, především ze vstupného. Na tuto přehlídku máme ještě příslib grantu od ministerstva kultury, něco jsme dostali i od Libereckého kraje. Krajský výbor SČDO dává svou cenu. Na činnost spolku tedy nedostáváme od nikoho nic, musíme si vydělat — na premiérách máme vyprodáno a přínos od 450 diváků bývá slušný, hodně vyděláme i na pohádkách pro školy, reprízujeme je dvakrát, třikrát, nějaký výtěžek bývá i ze zájezdů.

Často chce správce místního divadla, většinou samozřejmě bývalého spolkového domu, zaplatit za každou minu-

tu strávenou divadelním spolkem na jevišti. Na to zase někde poskytují tzv. místní granty. Takže se obecní peníze točí v kruhu — Vaše město se chová kupodivu velmi kulturně. A co sponzoři?

Jako spolek žádné výrazné nemáme. Pořádáme ale Lomnické kulturní léto, a tak jejich podporu také trochu využíváme, hrajeme většinou zahajovací představení a náš příjem je vždy velmi slušný. Někdy si dokonce vypůjčíme sál v jiném městě, třeba v Nové Pace — sami si pozveme publikum a samozřejmě se snažíme, aby bylo plno. Za pronájem sice dáme nějakou tu korunu, za ty využití tři čtyři hodiny samozřejmě zaplatíme, ale zbylý příjem jde do naší pokladny. Pak si můžeme dovolit dělat i výpravné a náročné inscenace jako *Ze života hmyzu* nebo *Poprask na laguně*. Žádné bohaté mecenáše v Lomnici nemáme, ani tady na to takové podpory schopná místní společnost neslyší.

Ale lomnický soubor má už téměř 190 let trvajících tradici a tu držíme. Pro členy pořádáme zájezdy do profesionálních divadel, tajné výlety, třeba na hory, nežijeme pouze od inscenace k inscenaci a jen na zkouškách (a pouze ti, co právě zkoušejí). V Lomnici jsme stále jakýmsi občanským centrem. Samozřejmě, že kromě divadelního spolku tu jsou i loutkáři (pod Kulturním a informačním střediskem), ale mnozí z nich jsou taky naši členové. Musím zaklepat, v rámci možností, ale především díky porozumění města a našich diváků a hlavně díky dobrým vztahům uvnitř spolku, funguje Lomnický Tyl dobře. Ostatně i místostarosta města je naším členem.

Alexandr Gregar
pedagog, předseda VSVD

.....
Na běžnou činnost nedostáváme z grantů ani korunu. Vlastně to nepotřebujeme. Máme výnosy, z členských příspěvků, ale také příjmy z vlastní činnosti, především ze vstupného.
.....

Je dobré vědět o Institutu Grotowského!

Jeden můj kamarád, studovaný programátor, až na vysoké škole objevil taje divadelní improvizace a zároveň (vzhledem k Improvizace možná trochu paradoxně) i taje fyzického a pohybového divadla. Jeho účastnické zkušenosti a zážitky především z workshopů v Institutu Grotowského nabírají značné obrátky.

„Tak o tom napiš!“ povídám. „Neumím o tom psát.“ Čtu jeho pokusy, nelže. „No, já o tom napsat nemůžu, já tam nebyla!“ povídám. Vypráví mi o tom, vidím jeho modřiny, přesto se na mě usmívá od ucha k uchu. „Ale o tom je dobré vědět,“ povídám, „je dobré vědět o Institutu Grotowského!“

A tak — dovoluji si alespoň drobný report, protože i tohle přece do amatérského divadla patří. Tomáš je toho důkazem — není profík, a přece na sobě pracuje, leckdy víc než ti ofici-

ální profíci. A určitě se najdou mezi vámi tací, kteří by třeba taky rádi něco takového okusili. Tak ať víte!

Tiskově — fakticky: Institut Grotowského

Institut Grotowského sídlí ve třech budovách v centru polské Vratislavi a v odlehklém lesním statku v městečku Brzezinka. Institut se zabývá kombinováním uměleckých a výzkumných projektů, které navazují na

základy položené činností Jerzy Grotowského a jeho Divadla Laboratoř. K hlavním činnostem patří výzkumný program (teoretické zkoumání odkazu J. Grotowského), vzdělávací program (divadelní studia zaměřená na výzkum hereckých technik), vědecký program (workshopy, kurzy, semináře, konference) a dále vydavatelství, archiv atd. Institut také pořádá výstavy, koncerty, divadelní představení, mezinárodní setkání divadelních škol Making Tomorrow's Theatre

.....
 Błaszczak a Bang
 jsou zkušení herci
 i lektoři, kteří vedli
 workshop skrze otázky
 tzv. intence (intence
 pohybu, intence ve
 zpěvu).

a mezinárodní divadelní festival The World as a Place of Truth.

Tiskově — noblesně

**Workshop Embraces.
 Dialogues through Body and Voice.
 (Objetí. Dialogy prostřednictvím
 těla a hlasu.) — poprvé**

Zatím poslední mezinárodní zkušenost je z workshopu, který vedli herec Przemysław Błaszczak a herečka a zpěvačka Nini Julia Bang z Teatru Zar (divadla Institutu Grotowského)

se zaměřením, jak už název napovídá, na dialog prostřednictvím těla a hlasu. Błaszczak a Bang jsou zkušení herci i lektoři, kteří vedli tento workshop skrze otázky tzv. intence (intence pohybu, intence ve zpěvu). Jak se dostat do okamžiku, kdy cvičení nebo píseň přestává být technikou a místo toho se stává něčím energickým a živým? Jaká je cesta od pouhého zpěvu písní k vyprávění skutečných příběhů prostřednictvím našeho hlasu? Jak se stát aktivním umělcem s živou představivostí

a naprostou přítomností? Odpovědi hledali skrze podporu účastníkovy kreativity a prohloubení spojení tělesnosti, rytmu, dechu a písně.

Tiskově — osobně

Workshop Embraces — podruhé

Je vždy těžké zkušenost z workshopu popsat. To musí člověk prostě sám zažít, říká se. A je to pravda. Nepopíratelné jsou ale základní okolnosti. Za prvé — fyzická i psychická náročnost (vliv mělo i velké množství účastníků na malém prostoru — například zaplňování prostoru v běhu se stávalo docela adrenalinovou záležitostí, nabízelo ale i řadu výzev a nabídek pro „partneřiny“). Předpokládala se vysoká samostatnost účastníků (samozřejmostí bylo například vlastní minimálně půlhodinové rozehtání a protažení před startem i po skončení společného tréninku v každém dni). Zároveň zde fungovalo pedagogicky zcela profesionální vedení (Błaszczak a Bang jako herci sami nejlépe věděli, že zdraví vlastního těla je na prvním místě — na všechny zdravotní aspekty byl brán velký zřetel), důraz byl kladen i na příjemnou atmosféru, která je (zejména) při fyzicky náročných aktivitách velmi důležitá (a ne vždy se u takovýchto typů workshopů udržuje). Účastník si také okusil široký a zároveň hluboký (ve smyslu intenzity) repertoár cvičení a aktivit (nezůstávalo se jen u techniky, vždy byla fyzická i vokální cvičení následně využita pro situaci, improvizaci, koláž, zároveň žádné cvičení nebylo zahazeno).

Tiskově — závěrečně

Nabídky Institutu Grotowského — viz www.grotowski-institute.art.pl. Ať víte!

Kamila Kostřicová a Tomáš Wortner
 ADaV DIFA JAMU

↑↑ Nini Julia Bang — vedoucí hlasové části workshopu foto Emilia Figiel. FB profil workshopu Embraces...

↑ Dialog skrz tělo v podání vedoucích workshopu foto Magdalena Madra. Web embracesworkshop.wix.com

Zlomvaz 2013 je in progress

Ve dnech 8.—11. 5. 2013 proběhne v Praze již 20. ročník divadelního festivalu ZLOMVAZ, který pořádá Divadelní fakulta AMU. Tradičně jej organizují studenti katedry produkce, jejichž cílem je prohloubení spolupráce mezi vysokými uměleckými školami v Čechách a na Slovensku. Na adrese Karlova 26 se letos kromě „domácích“ setkají také posluchači Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (JAMU), Vysoké školy múzických umění v Bratislavě (VŠMU), Akadémie umení Banská Bystrica (AKU) a svou inscenací přispějí i absolventi Akademie Teatralne Im. Aleksanda Zelwerowicza ve Varšavě (AT).

Letošní ročník s příznačným podtitulem „**IN PROGRESS**“ se stejně jako ten loňský odklání od tradiční soutěžní podoby festivalu a zaměřuje se spíše na tvůrčí proces než konečný výsledek. Cílem je nejen prezentovat tvorbu jednotlivých škol, ale především se vzájemně inspirovat, sdílet zkušenosti a odlišné metody práce. Stěžejním bodem programu proto budou tento ročník workshopy z různých divadelních oborů. **Zlomvaz 2013** je součástí projektu SdílenýProstor ve spolupráci s **Pražským Quadriennale**, s jehož pomocí proběhnou i umělecké dílny vedené českými i zahraničními profesionály.

Dvojice působící v Amsterdamu — **Julian Hetzel**, výzkumník nových forem performačních umění a divadla, a **Michele Rizzo**, věnující se otázce sebeprezentace za využití výtvarného umění, hudby a tance — zve na svůj workshop **ANY/BODY**. Ten se bude zabývat nejrůznějšími způsoby přeměny v rámci představení. Účastníci budou prostřednictvím fyzických úkolů a cvičení zkoumat strategie typu napodobení, přivlastnění nebo zcizení. Ve veřejném prostoru se budou věnovat fenoménu překrývajících se realit.

Holandská režisérka **Lotte van den Berg** s účastníky své dílny: **hrát zakázáno/shromáždění diváků** připraví představení vytvořené z pohledu diváka. Na počátku tohoto projektu stála otázka: „*Nakolik si uvědomujeme roli, kterou ve světě hrajeme?*“ Odpověď na ni Lotte hledala prostřednictvím workshopů na nejrůznějších místech (Jeruzalém, New Yorku, Utrecht, Maribor) — každé z měst vždy ovlivnilo výsledek a dalo mu novou scénografii, specifické

diváky a novou dramaturgii. Jistě bude zajímavé sledovat, jak dopadne výstup pražského zkoušení.

České umělce zastupuje výtvarník **Tomáš Svoboda**, jenž kombinuje literaturu, divadelní scénografii i film v galerijních instalacích zaměřených na alternativní formy narace. Jeho seminář **Slovo jako kulisa** se bude snažit prozkoumat, zda lze použít text jako prostředek při tvorbě scénografie.

Nadšence pro technické obory potěší workshop, který povede světová špička v lightdesignu **Henkvan der Geest**, ale na své si přijdou i zájemci o nahlédnutí do nitra jednotlivých kateder, které umožní dílny s jejich pedagogy.

Letošní téma festivalu, orientované především na proces vzniku, ovlivnilo i výběr inscenací. Divadelní přehlídka bude dělena do tří dramaturgických linií. Tu první tvoří **absolventské inscenace** zúčastněných škol. Mezi nimi bude i banskobystrické nastudování jednoho z nejzajímavějších postdramatických textů Martina Crimpa **Pokusy o její život** nebo netradiční zpracování klasiky **Výnosné místo** A. N. Ostrovského z bratislavské VŠMU. Domácí scénu divadla **DISK** bude reprezentovat jevištní báseň **Svěcení jara**, kterou se studenty alternativního a loutkového divadla na půdorysu stejnojmenného baletu Igora Stravinského nazkoušela režijní dvojice **SKUTR** (Martin Kukučka a Lukáš Trpišovský). Absolventi katedry činoherního divadla uvedou pozoruhodné dokudrama **Otcizení**.

Druhá linie se bude věnovat dalším zajímavým **inscenacím a projektům**

↑↑↑ + ↑↑ + ↑ SKUTR a spol. — Svěcení jara foto Michal Hančovský

vzniklým v rámci školy, ale i z vlastní iniciativy studentů. Uvidíme tak klauzurní představení **Klaunské drobký** posluchačů studijního programu klaunská scénická a filmová tvorba z brněnské JAMU nebo ambiciózní pokus o dramaturgii deníků Pavla Juráčka **Deník 1959–1974**, který má na svědomí studentský soubor Tygr v tísní vzniknuvší na pražské DAMU.

..... Třetí linie je **experimentální** a obsahuje **klauzury**, které za normálních okolností nejsou určeny k veřejné prezentaci. Umožní tak sledovat zajímavé vzdělávací metody dané školy nebo pedagoga. Ukázky budou z velké části doprovázeny komentářem pedagoga, následnou diskusí či popřípadě workshopem pro ostatní účastníky festivalu. V rámci tohoto oddílu se předvede projekt druhého ročníku alternativního a loutkového herectví **9x On My Shoulders** pod ve-

..... Zaslouhou letošní absence soutěžního programu se z budovy pražské DAMU nestane kolbiště múz, ale přívětivé hnízdo.

dením Petry Tejnorové. Jejich zadáním bylo napsat krátký text, který by svědčil i o nich samotných. Každý ze studentů pak měl svou povídku zrežimovat s pomocí svých spolužáků.

Budova pražské DAMU na čtyři květnové dny uvítá studenty ostatních vysokých uměleckých škol. Zásadou letošní absence soutěžního programu se z ní však nestane kolbiště múz, ale přívětivé hnízdo, v němž se studenti před svým uměleckým vzletem budou moci obohatit o zkušenosti svých kolegů. Setkávat se s nimi budou mít příležitost během hlavní přehlídky, ale i bohatého **off programu**, jenž bude i tento rok sestávat z hudebních koncertů nebo tradičního tanečního maratónu. Plánují se i happeningy, jejichž úkolem bude osvobodit divadelní rej z útrob školy a vnést jej do přilehlých ulic. Pod organizační taktovkou katedry

produkce se do festivalového dění zapojí většina studentů. Proběhne prezentace herecké a režijní práce, ale ve spolupráci s hosty přichozích škol se **ZLOMVAZU** zúčastní i teoretické obory, které veškeré aktivity zreflektují ve festivalovém deníku **Obratel**.

Dvacátý ročník **ZLOMVAZU** s podtitulem **IN PROGRESS** slibuje nahlédnutí do tvůrčích procesů, jež vedou k rozvoji mladých umělců. Přijďte se tedy podívat, dozvědět se více a vybrat si, komu budete do budoucna držet palce a přát ono pověstné: **ZLOMVAZ!**

Zlomvaz 2013 je součástí projektu SdílenýProstor ve spolupráci s Pražským Quadriennale.

David Košťák

Stojí za přečtení očima generace mladých divadelníků

Zajímá nás, jaké hry čtou dnešní studenti. Jaká dramatika je baví, co v ní hledají? Pokračujte ve čtení, možná budete překvapeni. Tři hry, které by jistě neměly uniknout naší pozornosti, jsem vybrala z jednoho prostého důvodu — všechny jsou čtivé a jdou do hloubky, ukazují nám, jak nás ovlivňuje společnost a jak je lidská psychika složitá. První hra je především pro početnější soubor (i když je zde jistě možnost dvojrolí), druhá je pro soubor, ve kterém převažují ženy, a třetí je hlavně pro zkušené herce, neboť zde není tolik akce a postavy jsou opravdu velmi komplikované.

Návštěva staré dámy

Tragikomedie švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta je napsána pro 28 mužů a 6 žen a je až do poslední chvíle, stejně jako další Dürrenmattovy hry, plná vtipu a nadšázky.

Do chátrajícího městečka Gullen přijíždí svérázná a velice bohatá stará dáma Klára Zachanasjanová, aby zachránila své rodiště. Po obyvatelích však žádá spravedlnost — chce, aby odsoudili Alfréda Illa, jejího někdejšího milence, který na ní spáchal

křivdu a pošpinil tak její čest. Gullenané však odmítají spáchat vraždu, která je Klářiným požadavkem. Nic se nevyřeší samo, jak všichni doufají, nikdo nechce ustoupit a Klára díky dvěma rozvodům a dvěma svatbám během chvilky nabude ještě většího jmění a moci. Vidina peněz začne pospolitě městečko měnit v jednotlivce, které spojuje jen touha po blahobytu. A také nové žluté boty. Tlak na Illa každým dnem roste, nakonec mu nezbyvá nic jiného než přijmout rozsudek smrti. Těsně před svým koncem prohlásí, že nelituje sebe, ale Gulle-

ňany, kteří podlehl. Ill je před médii prohlášen za hrdinu a obyvatelé konečně mohou začít žít svůj sen naplno.

Tetovaná růže

Psychologické drama Američana Tennessee Williamse pro 4 muže, 13 žen a 3 děti.

Švadlena Serafina miluje svého muže Rosaria, se kterým má dceru Rosu. Rosario tajně pašuje drogy pod banány a jednoho dne ho kdosi zastřelí. Serafině se tím zhroutí ce-

lý svět, potratí, přestane se o sebe starat a jediné, na co dokáže pořádně myslet, je její Rosario, jehož urna s popelem se pro ni stane jakousi modlou. Po několika letech se Serafina náhodou dozvídá o manželově nevěře, která jí úplně rozbije představu věrné lásky. Když si Rosa najde přítele, je Serafina jako šílená a nechce za ním svou dceru pustit. Rosa se ale vzepře a odejde. Osud téhož dne Serafině přivane do cesty Alvara, muže podobného Rosariovi, který si nechá vytetovat stejnou růži, jako mívá i Rosario. Alvarovi se povede Serafinu svést. Ráno Serafina dělá, že muže nezná a vyžene ho z domu. Po chvíli cítí bodnutí v místě, kde měl muž vytetovanou růži a Serafina pozná, že právě počala syna. Její život tak dostává nový smysl.

Anglická milenka

Kriminální drama francouzské spisovatelky Marquerite Duras je určeno pro 2 muže a 1 ženu a ukazuje nám, jak složitá a neuchopitelná může být lidská psychika.

Pierre Lannes a vyšetřovatel se snaží zjistit, co vedlo Claire Lannesovou k tomu, že zavraždila svou sestřenicí. Pierre vzpomíná na to, jaká Claire byla — prý se chovala jako dítě, spouště věcí nerozuměla a on jí musel vše zdlouhavě vysvětlovat. Přestože byl Claire vždy lhostejný, miloval ji a obdivoval to, jaká byla. Spolu s vyšetřovatelem se snaží najít něco, co by objasnilo, proč Claire zabila, ale motiv vraždy jim stále uniká. Poté, co Pierre odejde, přichází sama Claire. Vyšetřovateli se svěří

s tím, že bývala šťastná, ale je to už dávno. Když se k nim nastěhovala její sestřenice, zdá se jí moc velká na to, aby se s ní vešla do jednoho domu, proto Claire trávila většinu času na zahradě uzavřená ve vlastním světě, kde si připadala inteligentní. Přiznává, že sestřenici zavraždila a její tělo po částech házela na nákladní vlak, avšak nikdy nepřizná, kam ukryla hlavu. Nedokáže vysvětlit, proč to udělala, snad kdyby jí někdo položil správnou otázku, kterou ani ona sama nezná, odpověděla by. Vyšetřovatel nakonec přiznává, že si o Claire myslí, že je blázen, a odchází.

Šárka Vodičková

studentka DV na FF UK v Praze

.....
Kriminální drama
francouzské spisovatelky Marquerite Duras je určeno pro 2 muže a 1 ženu.
.....

Mezinárodní den divadla

Mezinárodní Den divadla byl ustanoven v roce 1961 Mezinárodním divadelním institutem (International Theatre Institute — ITI). Tento den slaví každoročně 27. března všechna národní střediska ITI a spolu s nimi celá mezinárodní divadelní obec. Při této příležitosti se organizují různé národní i mezinárodní divadelní akce — k nejvýznamnějším z nich patří Mezinárodní poselství — a z podnětu Mezinárodního divadelního institutu je každoročně jeho autorem vybraná světově proslulá divadelní osobnost.

Poselství Daria Fo k Mezinárodnímu Dni divadla

V dávné minulosti mocní tohoto světa dali najevo svou nesnášenlivost tím, že vypudili z naší země herce COMMEDIA DELL'ARTE.

Dnes v důsledku krize nacházejí herci a divadelní soubory jenom svízelné jeviště, divadla a diváky.

Proto dnešní vládci nemusejí hledat způsob, jak kontrolovat osoby, které se vyjadřují ironicky a se sarkasmem, neboť herci už nemají kde oslovit diváky.

Ovšem v renesanční Itálii museli vládci vyvinout značné úsilí, aby udrželi „komedianty“ na uzdě, protože ti měli velmi početné publikum.

Je obecně známo, že k hromadnému exodu herců COMMEDIA DELL'ARTE došlo ve století protireformace, které požadovalo uzavření všech divadelních sálů, především

v Římě, neboť herci byli obviněni, že znesvěcují Svaté město. Roku 1697 papež Inocenc XII. nařídil, pod značným tlakem konzervativnější části měšťanstva a představitelů kléru, zbourání divadla TORDINONA, které podle názoru moralistů uvedlo největší počet obscénních představení.

V období protireformace si vzal kardinál Karel Boromejský, který působil v severní Itálii, za úkol spasit „milánské děti“, a proto stanovil jasný rozdíl mezi uměním, nejvyšší formou duchovního vzdělání, a divadlem jako projevem rouhání a marnosti. V dopise svým spolupracovníkům, který cituji spatra, se vyjádřil víceméně takto: „Proto nám leží na srdci vykořenění hanebného plevelu, a učinili jsme vše, abychom spálili texty obsahující hanebné řeči, abychom je vymazali z paměti lidí a zároveň abychom pronásledovali osoby, které šíří takové texty tis-

kem. Je však zřejmé, že zatímco jsme spali, ďábel pracoval s ještě větší mazaností. Do duše pronikne mnohem lépe, co oko vidí, než co si lze přečíst v knihách! Pro mysl dospívajících chlapců a mladých dívek je mnohem zlobnější mluvené slovo, provázené odpovídajícími gesty než mrtvá slova vytištěná v knihách. Je proto nezbytně nutné zbavit naše města divadelníků právě tak, jako se zbavujeme nežádoucích duší.“

.....
Dnes v důsledku krize nacházejí herci a divadelní soubory jenom svízelné jeviště, divadla a diváky.
.....

Jediné řešení dnešní krize tedy spočívá v naději, že bude uspořádán velký hon na nás, divadelníky, a zejména pak proti mladým, kteří chtějí

dělat divadlo, a vznikne nová diaspora „komediantů“, divadelníků, kteří z tohoto omezení nepochybně vytěží dosud nepředstavitelné výhody a in-

spiraci pro nová divadelní představení, pro nové divadlo.

Dario Fo & Franca Rame
překlad Dagmar Steinová

↑ Dario Fo & Franca Rame foto Guido Harari

ŽIVOTOPIS

Dario Fo, narozen 24. března 1926, italský satirik, dramatik, divadelní režisér, herec a skladatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu 1997.

Často úzce spolupracuje na svých hrách s manželkou Francou Rameovou a ve své dramatické tvorbě využívá komediální metody italské commedia dell'arte (divadelního stylu oblíbeného u dělnických tříd). Je

známý svou politickou a společenskou satirou a levicovou politickou angažovaností a jeho dílo je příznačně kritikou organizovaného zločinu, politické korupce, atentátů, doktrín katolické církve a konfliktu na Blízkém východě.

Jeho první divadelní zkušeností byla spolupráce na satirické revue pro malé kabarety a varieté. Posléze v r. 1959 s manželkou založili Campagna Dario Fo–Franca Rame a jejich humorné skeče v show „Canzonissima“ televize RAI z něj brzy učinily populární osobnost veřejného života. Postupně rozvíjel propagační divadlo, politické, často rouhačské a skatologické, ale vycházející z tradice commedie dell'arte a smíšené s tím, co sám Fo nazval „neoficiální levičáctví“. V r. 1968 Fo a Rameová založili další skupinu Nuova Scena (Nová scéna) s vazbami na italskou komunistickou stranu a v r. 1970 odstartovali s Collettivo Teatrale La Comuna turné po továrnách, parcích a tělocvičnách.

Fo napsal asi 70 divadelních her, spoluautorkou některých je Rameová. Mezi jeho nejpopulárnější patří: *Morte accidentale di un anarchico* (1974 — Náhodná smrt anarchisty) a *Non si paga, non si paga!* (1974 — Nemůžeme platit, nebudeme platit!). Jako interpret je Fo nejznámější svou sólovou fraškou *Mistero buffo* (1973, *Mysteria buffa*)

vycházející ze středověkých pašijových her, ale vždy aktualizovanou, resp. aktuálně proměněnou improvizací a na základě reakcí publika.

Mezi jeho další práce, některé vytvořené s Rameovou, patří:

Gli arcangeli non giocano al flipper (1959, *Archandělé nehrají biliár*), *Isabella, tre caravelle e un cacciaballe* (1963, *Isabella, tři karavely a podfukář*), *Settimo: ruba un po'meno* (1964, *Nepokradeš*), *Lu Santo jullare Francesco* (1997, *Svatý komediant František*) ad.

Jeho hry, zejména *Mysteria buffa*, byly přeloženy do více než 30 jazyků, a pokud jsou uváděny mimo Itálii, jsou často upravovány tak, aby odrážely místní politické a společenské problémy — Fo sám vybízí překladatele a režiséry k úpravám svých her, jak uznají za vhodné, když usoudí, že to bude v souladu s tradicí jevištní improvizace commedia dell'arte a aktualizací.

V současné době Fo s Rameovou vlastní a řídí divadelní společnost. Při udílení Nobelovy ceny za literaturu 1997 výbor zdůraznil, že Fo jako spisovatel „napodobuje středověké šašky v jejich bičování autorit a podpoře důstojnosti utlačovaných“.

Mezinárodní divadelní ústav

Světový Den divadla — 27. března

Ustavení Světového dne divadla navrhl nejdříve v Helsinkách a potom ve Vídni na 9. světovém kongresu Mezinárodního divadelního ústavu v červnu 1961 jménem Finského střediska Mezinárodního divadelního ústavu prezident Arvi Kivimaa. Tento návrh, podporovaný skandinávskými středisky, byl schválen aklamací.

ITI usiluje
o prosazování
mezinárodní výměny
poznatků a praxe
v oblasti reprodukce
ního umění.

Národní střediska Mezinárodního divadelního ústavu ITI, jichž je dnes téměř sto na celém světě, slaví od té doby každý rok 27. březen (datum zahájení sezony „Divadla národů“ v roce 1962 v Paříži) jako Světový den divadla mnohočetným a nejrozličnějším způsobem.

Mezinárodní divadelní ústav, založený v roce 1948 organizací UNESCO a světově proslulými divadelními osobnostmi, je nejvýznamnější mezinárodní nevládní organizací v oblasti performing arts, která má formální příbuzenské vztahy s UNESCO (vztahy

poradenství a přidružení). ITI usiluje o „prosazování mezinárodní výměny poznatků a praxe v oblasti reprodukčního umění, podněcování tvorby a zvyšování spolupráce mezi divadelníky, vytváření povědomí veřejného mínění o nezbytnosti počítat s uměleckou

tvorbou v oblasti rozvoje, prohlubování vzájemného porozumění za účelem účasti na posilování míru a přátelství mezi národy, připojení se k obraně ideálů a cílů organizace UNESCO.“

Akce pořádané na oslavu Světového dne divadla se snaží výše zmíněné cíle naplňovat. Každý rok je přizvána význačná divadelní osobnost nebo osoba vyznačující se silou srdce a ducha z jiné oblasti, aby se podělila o své úvahy o divadle a souladu mezi národy. To, co je známé jako Mezinárodní poselství, se překládá do více než dvaceti jazyků, předčítá pro desítky tisíc diváků před představeními v divadlech na celém světě a tiskne ve stovkách deníků. Kolegové v audiovizuální oblasti bratrsky pomáhají a více než stovka rozhlasových a televizních stanic vysílá Poselství posluchačům ve všech koutech všech pěti kontinentů.

Jean Cocteau byl autorem prvního Mezinárodního poselství v roce 1962. V roce 1993 vydalo Venezuelské středisko ITI dvě antologie, jednu obsahující všechna poselství od roku 1962 do roku 1993 v originálních jazykových verzích a druhou sbírku ve španělštině.

Světový den divadla je příležitostí pro divadelníky, aby oslavili sílu reprodukčního umění spojující lidi. Je to příležitost podělit se se svými diváky o určitou vizi svého umění a jeho schopnost přispívat k porozumění a míru mezi národy.

Spolu s širokým rozšířením Mezinárodního poselství, které je ústředním znakem Světového dne divadla od jeho zavedení v roce 1961, zahrnuje Světový den divadla četné akce ve všech částech světa od téměř intimních projevů až po velké lidové slavnosti.

Mezi speciální akce, které se konají na znamení Světového dne divadla, patří:

- Čtení Poselství v divadlech před večerními představeními 27. března.
- Mezinárodní festivaly v tento den nebo během týdne nebo měsíce obsahujícího 27. březen, např. Japonsko, Kamerun, Burkina Faso, Kuvajt.
- Speciální představení: např. Belgie, Filipíny, Kypr, Tunisko, Rumunsko, Švédsko, Monako, Španělsko, Zaire a jinde.
- Sympozia, kolokvia a konference u kulatého stolu o různých aspektech role divadla ve společnosti, např. Řecko, Bangladéš, Chorvatsko, Rumunsko, Makedonie, Indie.
- Speciální ceny za vynikající výkony v divadelním a tanečním umění — zvláště ceny udělené jako uznání mezinárodního vlivu činnosti oceněných osobností, např. střediska ITI ve Finsku, Maďarsku, Velké Británii, Izraeli, Polsku, Ugandě, Rusku, Německu, Slovinsku a jinde.
- Otevření nových divadel, divadelních muzeí a divadelních výstav; dny otevřených dveří a prohlídky divadel s průvodcem.
- Národní poselství v mnoha zemích, např. Rumunsku, Zimbabwe, skandinávských zemích a některých latinskoamerických zemích.
- Články v tisku o divadle a komentáře o Mezinárodním poselství.
- Rozhlasové a televizní pořady o divadle, včetně pořadů pro speciální okruh diváků, např. Indie, Rumunsko, Libanon, Sierra Leone a jiné země.
- Speciální vysílání dramatických pořadů na národních a regionálních televizních a rozhlasových stanicích.
- Bezplatná představení nebo volné lístky do divadla, které jsou tradičně k dispozici v některých zemích, např. v Maďarsku, Egyptě, Chile, Španělsku, Řecku, Belgii, Turecku atd.

- Projevy významných národních osobností, např. v USA, skandinávských zemích.
- Výzdoba divadel, lidové plesy, veletrhy a průvody.
- Speciální plakáty vydané střediskem ITI k této příležitosti.
- Speciální známka byla vydána ve Francii při prvním Světovém dni divadla, v roce 1962 indická pošta zrušila známky na dopisech a nahradila je nápisem oslavujícím divadlo a mír. I v dalších letech v mnoha zemích vydávány příležitostně známky s divadelní tematikou k tomuto Dni.
- Představení na pomoc divadelním charitativním organizacím, např. skandinávské země, Velká Británie.

Zdá se, že mnohé akce plní řadu funkcí. Zatímco všechny akce manifestují mezinárodní aspekt, oslavy Světového dne divadla často poskytují příležitost, aby se městská a provinciální divadla v určité zemi více sblížila. Pomocí bezplatných představení a rozhlasových a televizních pořadů, které mohou dojít jak k dlouholetým milovníkům divadla, tak k těm, kteří nikdy žádnou hru neviděli, divadelní profesionálové také rozvíjejí a zlepšují vztahy se svými diváky.

Četné akce jsou mnohostranného rázu a často je pořádají střediska, která mají k dispozici jen omezené prostředky. Na příklad Bangladéšské středisko ITI a Federace divadelních skupin Bangladéše oslavují Světový den divadla za účasti celé divadelní komunity.

V průvodu ulicemi Dháky se sejde více než tisíc herců a hereček v divadelních kostýmech. Pořádají se divadelní výstavy a večer následuje tradiční přednáška o divadle v Bangladéši a divadelní představení různých divadelních společností.

.....
Jean Cocteau byl
autorem první-
ho Mezinárodního
poselství v roce 1962.
.....

ITI — Provolání k Mezinárodnímu Dni divadla — 27. března

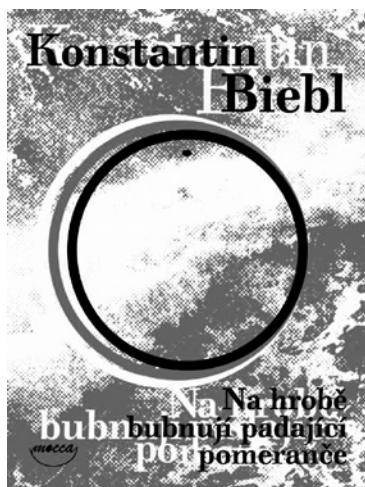
Autoři Poselství

1.	1962: Jean COCTEAU	15.	1976: Eugene IONESCO
2.	1963: Arthur MILER	16.	1977: Radu BELIGAN
3.	1964: Laurence OLIVIER — Jean-Louis BARRAULT	17.	1978: národní poselství
4.	1965: Anonym	18.	1979: národní poselství
5.	1966: René MAHEU, generální ředitel UNESCO	19.	1980: Janusz WARMINSKI
		20.	1981: národní poselství
		21.	1982: Lars af MALMBORG
		22.	1983: Amadou Mahtar M'BOW, generální ředitel UNESCO
		23.	1984: Michail CARJEV

24. 1985: Abndré-Louis PERINETTI	33. 1994: Václav HAVEL	43. 2004: Fathia EL ASSAL
25. 1986: Wole SOYINKA	34. 1995: Humberto ORSINI	44. 2005: Ariane MNOUCHKINE
26. 1987: Antonio GALA	35. 1996: Saadalla WANNOUS	45. 2006: Victor Hugo RASCON BANDA
27. 1988: Peter BROOK	36. 1997: Jeong Ok KIM	46. 2007: Jeho Výsost šejk Dr. Sultan Bin Mohammed AL-QASIMI
28. 1989: Martin ESSLIN	37. 1998: 50. výročí ITI
— speciální poselství	47. 2008: Robert LEPAGE
29. 1990: Kirill LAVROV	38. 1999: Vigdís FINNBOGADÓTTIR	48. 2009: Augusto BOAL
30. 1991: Federico MAYOR
— generální ředitel UNESCO	39. 2000: Michel TREMBLAY	49. 2010: Judi DENCH
31. 1992: Jorge LAVELLI
— Arturo USLAR PIETRI	40. 2001: Iakovos KAMPANELIS	50. 2011: Jessica A. KAAHWA
32. 1993: Edward ALBEE	41. 2002: Girish KARNAD	51. 2012: John MALKOVICH
	42. 2003: Tankred DORST	52. 2013 : Dario FO

Na hrobě bubnují padající pomeranče

Nejnovější knižní vydání poezie Konstantina Biebla, jednoho z nejvýznamnějších básníků české meziválečné avantgardy, doplněné uměleckými fotografiemi Lady Krupkové Křesadlové, bylo pokřtěno 25. března ručně mletou javánskou kávou a s přáními všeho dobrého vypuštěno do světa.

Biebl patřil k čelným představitelům avantgardní básnické větve generace 20. let.

Edice „Mocca — malá, ale silná káva“, která vychází v nakladatelství Dokořán, nabízí už řadu let „nevelké, ale výrazné ochutnávky kvalitní poezie“. Což bylo inspirací k nápadu, že v této řadě by rozhodně neměl chybět ani Konstantin Biebl.

„Byla pro mě veliká radost a čest vybírat z díla tohoto prvorepublikového velikána naší literatury a rád bych se s vámi podělil o své zážitky. Vydejte se s Konstantinem Bieblem na jeho cestu na Jávě, zkuste se v jeho společnosti zasnít v tajemné krajině kolem Ohře a Středoohří, staňte se účastníky jeho mnoha milostných

dobrodružství, zažijte spolu s ním utrpení lidí za první světové války i nekonečně hravou a radostnou atmosféru poetismu 20. let,“ říká autor výběru Daniel Razím, který je mimo jiné i spoluautorem stejnojmenné divadelní koláže se zlatými plombami, čajem, kávou, harlekýnem, Gottwaldovou érou a výhledem na líbezná vrchy Středoohří, připomínající japonský dřevoryt.

Konstantin Biebl (1898–1951), básník, cestovatel, voják na východní frontě první světové války, plachý elegant, student medicíny a salonní komunista. Všude oblíbený společník, přítel Jiřího Wolкера, člen avantgardního Devětsilu a pražské surrealistické skupiny pobýval většinou v Praze, Lounech a rodném Slavětíně nad Ohří. Zde se utvářela bohatá obraznost jeho poezie, umocněná zážitky z legendární cesty na Jávě, kterou podnikl na přelomu let 1926–27. Biebl patřil k čelným představitelům avantgardní básnické větve generace 20. let. Prošel vývojem od proletářské poezie a poetismu přes surrealismus až k politicky exponované tvorbě po druhé světové válce. Ve všech těchto obdobích tvořilo osu jeho díla jen několik osnov-

ných témat: návraty k válce spojené s vyhraněnými sociálními motivy doplňovala milostná poezie a avantgardní záliba v exotismu.

Jiskřivá poezie Konstantina Biebla, člena avantgardního Devětsilu a pražské surrealistické skupiny, je dodnes živá a svěží. Kniha obsahuje ukázky z Bieblovy nejrozsáhlejší a vrcholné básně Nový Ikaros, milostné poezie, zvukomalebných poetických hříček i verše inspirované životem ve Slavětíně, první světovou válkou a pobytem na Jávě. Jsou to básně s kouzlem orientálních pohádek, plné humoru, hravého snění, ale i mrazivého chvění a bolesti.

Vázaná s přebalem, 110 x 145, 96 stran, 10 fotografií, 145 Kč, řada Mocca, vydání 1, poprvé vyšlo 19. 3. 2013.

Ekonomický dopad kulturních organizací

V rámci výzkumného projektu Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, který řeší Institut umění – Divadelní ústav, byla ministerstvem kultury uznána a certifikována metodika pro výpočet ekonomických dopadů kulturních organizací. Metodika byla použita na několika festivalech v ČR, přičemž se potvrdilo, že její využití je vhodné zejména pro velké mezinárodní projekty, které lákají zahraniční návštěvníky a s nimi i nové příjmy do ekonomiky.

Cílem metodiky pro výpočet ekonomických dopadů kulturních organizací je stanovení způsobu, jak evaluovat tyto ekonomické dopady kulturních subjektů a akcí (např. festivalů, muzeí, divadel, orchestrů apod.). Metodika reflektuje dlouhodobou diskusi mezi odbornou kulturní veřejností o tom, zda mají kulturní organizace také ekonomické přínosy a jak je evaluovat. Metodika je založena na meziodvětvové analýze a oficiálních statistikách ČSÚ, přičemž vychází z teze, že ekonomické dopady generuje jakýkoli subjekt, tedy i jakákoli kulturní organizace, která platí za dodávky služeb svým dodavatelům,

práci svým zaměstnancům apod. Kulturní organizace jsou ekonomické subjekty a díky své aktivitě zaměstnávají řadu pracovníků, dávají práci také svým dodavatelům, jejich subdodavatelům a jejich zaměstnancům. Tím se podílí na celkovém obratu (produkci) české ekonomiky a potažmo i na hrubé přidané hodnotě a ziscích firem, tvorbě pracovních míst a výplatě mzdových výdajů zaměstnancům.

V rámci České republiky se jedná o zcela novou metodiku, která vychází z řady zahraničních odborných studií a modelů pro výpočet ekonomického dopadu kulturních organizací. Přestože Český statistický úřad publikuje velmi kvalitní data, která jsou nutná k meziodvětvové analýze české ekonomiky, v tuzemských podmínkách je tato metoda používána jen výjimečně (zřejmě vzhledem k její náročnosti), a to např. k výpočtům dopadů investičních záměrů, daňových pobídek apod.

Výzkumný projekt Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, který je financován z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národ-

ní a kulturní identity (NAKI) formou dotace Ministerstva kultury ČR, byl zahájen v březnu 2011. Cílem je především získání kompletních informací kvantitativního i kvalitativního charakteru o stavu jednotlivých odvětví kulturních a kreativních průmyslů v ČR a následná analýza těchto dat a zjištění.

Počítá se i s nástroji pro sledování a hodnocení multiplikačních ekonomických efektů kulturní a umělecké činnosti a využívání kulturního dědictví v České republice. V této oblasti je certifikovaná metodika pro měření multiplikačních ekonomických efektů, která byla právě schválena Ministerstvem kultury ČR, velkým průlomem. Využití najde zejména u velkých akcí (například festivalů) s významným procentem zahraničních návštěvníků a jasnými vazbami na cestovní ruch a kulturní turistiku. Metodika byla již aplikována při zkoumání ekonomických dopadů Pražského Quadriennale 2011 a hudebních festivalů Pražské jaro, Janáčkův máj a Smetanova Litomyšl.

-idu-

Metodika vychází z řady zahraničních odborných studií a modelů pro výpočet ekonomického dopadu kulturních organizací.

Noc divadel poprvé v Česku

Evropský projekt Noc divadel 2013 je nocí otevřených divadel a výjimečných zážitků. Tato událost prezentuje divadlo tvořivým způsobem v netradiční formě již od roku 2008. Komponovaný večer se koná každoročně vždy třetí listopadovou sobotu v několika evropských zemích současně, v letošním roce tedy připadá na 16. listopadu 2013.

Divadla otevrou své prostory během večerních a nočních hodin a připraví pro diváky různorodý program – představení pro děti i pro dospělé, autorská čtení, workshopy a semináře, koncerty, projekce filmů a inscenací, prohlídky zákulisí a mnoho dalších nejen divadelních zážitků.

Vstupné je volné – pokud si divadla připraví náročnější program, je jim umožněno jej symbolicky zpoplatnit. Centrální webové stránky projektu Noc divadel najdete na www.euro-peantheatrenight.com, včetně seznamu zapojených evropských zemí.

Noc divadel 2013 nabídne české veřejnosti srovnatelné kulturní využití jako projekty zaměřené na jiná kulturní odvětví – například Noc literatury či Muzejní noc. Cílem je zapojit co největší počet divadel z ČR a nabídnout tak širšímu diváckému spektru netradiční divadelní zážitek.

Projekt zviditelní jednotlivé divadelní scény i české divadlo jako takové v podvědomí diváků. Zapojení v evropském projektu může být příslibem zajímavé spolupráce do budoucna.

IDU hodlá tento projekt v ČR letos poprvé koordinovat, zajistit komplexní PR a propagaci akce.

Setkání divadel se zástupci jednotlivých divadelních scén, které proběhlo 16. dubna 2013 od 13:00 v Divadle v Celetné v Praze. Zde byly představeny výsledky tohoto průzkumu a nabídnut prostor pro diskusi o konkrétní podobě takového projektu v ČR. Hostem byli mimo jiných koor-

dinátoři z participujících zemí, kteří nabídnou zajímavé postřehy a tipy na aktivity pořádané během Noci divadel v jiných zemích.

Eliška Míková
Institut divadelního umění

Připojte se k Týdnu uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby

aneb Naplníme náměstí, kulturní domy a školy kulturními aktivitami

V týdnu od 17. do 26. května 2013 bude Národní informační a poradenské středisko pro kulturu koordinovat první ročník celostátní kampaně na podporu všech aktivit neprofesionálního umění a uměleckého vzdělávání.

Akce probíhá pod záštitou České komise pro UNESCO a Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu České republiky, ministerstva kultury a ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Účastníci z řad široké veřejnosti, jednotlivci i kolektivy, se budou moci přihlásit na webových stránkách www.amaterskatvorba.cz a připojit svoji akci do národní mapy, která bude všechny tyto aktivity sdružovat. Pro všechny se zde nabízí možnost zviditelnit svoji činnost a dát v jednom týdnu najevo i za hranice svých sídel, že umělecké vzdělávání a amatérská tvorba zasahuje podstatnou část české společnosti.

NIPOS tak navazuje na sérii aktivit, které v oblasti uměleckého vzdělávání a neprofesionálního umění uspořádal na podnět široké veřejnosti již v minulosti. Připomeňme alespoň mezirezortní diskusní fórum Umělecké vzdělávání a role kulturních institucí (2011), diskusní fórum Neprofesionální umění v ČR (2012) a na něj navazující Memorandum na podporu neprofesionálního umění v ČR. Tato setkání nastartovala spo-

lečenský dialog mezi odbornou i širší veřejností o funkci a prospěšnosti neprofesionálních aktivit a o jejich nezastupitelnosti.

Ředitelka NIPOS Lenka Lážňovská připomněla hlavní cíle celé kampaně: „Týden chce poukázat na význam uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby pro vyspělou společnost a zároveň představit šíři aktivit, jejich přítomnost v mnoha obcích a městech České republiky i výsledky uměleckého školství. Česká republika se realizací pilotního projektu Týdne zařazuje do rodiny mnoha kulturně vyspělých zemí na celém světě. Věřím, že společnost naši aktivitu nepřehlédne a že naplníme náměstí, kulturní domy a školy mnoha aktivitami.“

-red-

.....
Týden uměleckého
vzdělávání a amatérské
tvorby nabízí možnost
zviditelnit vaši činnost.
.....

Festival Divadelná Nitra 2013

Umění ve veřejném prostoru — výzva umělcům

Mezinárodní festival Divadelná Nitra 2013 (27. září–2. říjen 2013)

Výzva českým a slovenským umělcům: Umění ve veřejném prostoru — pouliční akce z oblasti současného divadla, tance a výtvarného umění pro dospělého, ale i dětského diváka

Divadelná Nitra 2013 se v rámci svého doprovodného programu orientuje i na díla a tvorbu ve veřejném prostoru. S cílem získat do programu umělce, kteří tvoří právě v tomto odvětví, vyhlašuje Divadelná Nitra Výzvu slovenským a českým souborům a umělcům — divadelníkům, tanečníkům, výtvarníkům a architektům. Obrací se na všechny, kteří mají zájem tvořit Umění ve veřejném prostoru:

Přineste na festival Divadelná Nitra 2013 pouliční akce z oblasti současného divadla, tance a výtvarného umění pro dospělého, ale i dětského diváka. Abychom vás mohli zařadit do výběru pro sestavení pouličního programu, přihlaste se do 27. května 2013.

Vyplňte on-line přihlašovací dotazník na <http://new.nitrafest.sk/sp/> nejpozději do 27. května 2013 a do

tohoto termínu zašlete poštou videozáznam a informační materiály díla na adresu: Asociácia Divadelná Nitra, Svätoplukovo nám. 4, 950 53 Nitra, Slovenská republika.

Více informací najdete na www.nitrafest.sk/domov/program-2013/vyzva-poulicne-podujatia/.

-red-

Jiráskův Hronov 2013

83. Jiráskův Hronov (JH) je koncipován v souladu se statutem z roku 1994 jako celostátní mezidruhová přehlídka amatérského divadla s mezinárodní účastí, jako nesoutěžní přehlídka otevřená všem divadelním druhům, žánrům, nejrozličnějším inscenačním postupům, stylům a poetikám. Program přehlídky by měl být obohacen vystoupením souborů ze zahraničí.

Základní premisou JH je umožnění vzájemné mezidruhově inspirace a setkání amatérských divadelníků různých druhů a oblastí divadla, včetně příbuzných druhů scénického umění. Divadelní program JH se skládá z hlavního a doprovodného programu.

Hlavní program Jiráskova Hronova 2013 bude stanoven na základě nominací vzešlých z výsledků těchto klíčových celostátních přehlídek:

Krakonošův divadelní podzim Vysoké nad Jizerou, národní přehlídka venkovských divadelních souborů 2012; Tanec, tanec... Jablonec nad Nisou, celostátní přehlídka scénického tance 2012;

Popelka Rakovník, celostátní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti 2012;

Národní přehlídka seniorského divadla Miletín 2012;

Otevřeno Kolín, celostátní přehlídka amatérské pantomimy a pohybového divadla 2013;

Divadelní Piknik Volyně, celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla 2013;

Šrámkův Písek, celostátní přehlídka amatérského experimentujícího divadla 2013;

Dětská scéna Svitavy, celostátní přehlídka dětského divadla 2013;

Wolkrův Prostějov, celostátní festival poezie 2013;

Mladá scéna Ústí nad Orlicí, celo-

státní přehlídka studentského divadla 2013;

Loutkářská Chrudim, celostátní přehlídka amatérského loutkářství 2013.

Každá z těchto přehlídek může uplatnit propozicemi vymezený počet inscenací a také neomezený počet doporučení. Dvě nominace může uplatnit také České středisko ALTA/IATA na inscenace zahraničních souborů, jednu programová ředitelka festivalu. Další vyjmenované přehlídky či programové zdroje mohou inscenace pouze doporučovat.

Výběrem hlavního programu je pověřena programová rada JH, složená z odborných pracovníků divadelních

oborů NIPOS-ARTAMA a ředitelky KIS Hronov, která bude rozhodovat pouze o volných hracích místech, neobsazených porotami celostátních přehlídek. Programová rada rozhoduje na základě předem zhlédnutých představení inscenací, nebo jejich videozáznamů. Jednání programové rady JH 2013 se uskuteční 25. června 2013.

.....
Propozice budou
zveřejněny v květnu
2013 na www.artama.cz a www.amaterskascena.cz.
.....

Rozsah hlavního programu JH 2013 je vymezen maximálně 24 inscenacemi nebo programovými celky složenými z menších jevištních útvarů. V tomto vymezení se počítá s účastí maximálně 2 zahraničních souborů a případně 1 hostujícím souborem bez omezení statutu s výjimečnou inscenací přinášející inspiraci.

Doprovodný divadelní program vyberají pořadatelé z doporučení z celostátních přehlídek nerealizovaných v hlavním programu, doporučení programové ředitelky a ředitelky přehlídky. Přednostně budou vítány produkce, které obohatí program o neobvyklé divadelní počiny přinášející

tvůrčí podněty a inspiraci, a také ty, jež mají schopnost bezprostředně oslovovat a poutat místní obyvatele Hronova a jeho návštěvníky k festivalovému dění. Divadelní program v předvečer zahájení JH bude součástí doprovodného programu. Jeho určení je v pravomoci města Hronova.

K vystoupení v doprovodném programu JH se lze také přihlásit na adrese:

Kulturní a informační středisko Hronov

ředitelka Marcela Kollertová
nám. ČSA 500, 549 31 Hronov,
tel. 491 483 314 nebo 737 608 373,
e-mail: kis@mestohronov.cz

Nedílnou součástí festivalu je jeho vzdělávací část. V rámci JH budou uskutečněny tematické semináře a dílny, Problémový klub, diskusní klub, odborné reflexe inscenací a další příležitosti k setkání divadelníků, ať vzdělávacího, či společenského charakteru. Novinkou je, že v rámci JH může lektorský sbor PC ocenit mimořádné počiny.

Zájemci o účast v seminářích a dílnách JH se budou moci přihlásit prostřednictvím přihlášek připojených k samostatným propozicím. Propozice budou zveřejněny v květnu 2013 na www.artama.cz a www.amaterskascena.cz.

83. Jiráskův Hronov se uskuteční ve dnech 2.–10. srpna 2013.

Festival pořádají NIPOS-ARTAMA Praha a Město Hronov z pověření a za ekonomického přispění Ministerstva kultury a ve spolupráci těchto institucí: Amatérská divadelní asociace, Česká sekce UNIMA, České středisko AITA/IATA, Klub přátel umění v ČR, Kulturní a informační středisko Hronov, Společnost Amatérské divadlo a svět, Svaz českých divadelních ochotníků a Volné sdružení východočeských divadelníků. Kulturní a informační středisko Hronov je místním pořadatelem a nositelem grantů. Jiráskův Hronov je zařazen mezi stěžejní akce Královéhradeckého kraje.

Simona Bezoušková / mis

Závislost. Závislost! Závislost?

.....
Jakmile se v sále
zhasne, začíná
představení od
nuly. A žádné no-
minace ani metály mu
nepomohou.
.....

Nedávno mě potkala řada na první pohled obvyklých, běžných situací. Měsíc po poslední premiéře jsem se účastnil „oprařovačky“ před první reprízou. Setkali se na ní lidé z celé Moravy. Po tříhodinové zkoušce jsme se všichni zase rozešli a část se vydala přes půlku republiky, aby ještě v noci mohla zkoušet s jiným souborem jinou inscenaci. Suma sumárum, strávili na cestě daleko více času, než trvalo samotné zkoušení. Zaplať pánbůh za takové bláznů.

Ale jsou to opravdu blázni? Ti všichni, kteří se trmáčí na neznámá místa, aby se navlékli do nějakých „hader“ a hráli si, že jsou někdo jiný? Ne, nejsou to blázni. Pouze jsou závislí. Nejsou závislí na financích, na politických nebo na čemkoli běžném. Jsou závislí na divadle!

Některá závislost může být i blahodárná, ale slovy klasika: „Musí se to hlí-

dat!“ Aby se nám ta závislost nevymkla z rukou a abychom nezapomněli na to, na čem že to vlastně závislí jsme. Je to ono přitímní v zákulisí, jsou to zkoušky, na kterých to ani zdaleka nevypadá, že se kdy vůbec dostaneme k premiéře, jsou to diváci atd. Mám však poslední dobou trochu obavu, aby se nám do tohoto výčtu nedostaly věci nepatřičné jako například vlastní ego a touha po uznání. Nepřijatelnost názoru odlišného od toho mého a nekolegalita.

Pojďme se všichni vrátit ke kořenům. Pojďme se vrátit, vzpomenout si na to, proč jsme divadlo začali dělat, a přestaňme se nechat strhávat tím, že se musíme plácet po zádech a udělovat si metály. Jsem přesvědčen, že divákům, pro které jsou inscenace určeny primárně, je úplně jedno, kolik herců dostalo čestná uznání a ceny, jestli je ona inscenace doporučena nebo nominována kamkoli a nebo jestli byla či nebyla

na Šrámkově Písku, Pikniku Volyně, Jiráskově Hronově nebo na přehlídce v Horní Dolní či kdekoli jinde.

Jakmile se v sále zhasne, tak začíná představení od nuly. A žádné nominace ani metály jí nepomohou, pokud je špatná, a ani ji nepotopí, pokud je dobrá. Protože o tom si divák, jediný to arbit našeho počínání, rozhodne sám.

Vážení kamarádi divadelníci, pojďme se jednou pro vždy vykašlat na tvrdší lpění na funkcích, postupech a na vyžadování neměnnosti jakéhokoli systému. Rozpomeňme se a vraťme se zpět k tomu, proč divadlo děláme. V čem je ona naše závislost. Závislost na divadle a tou je pro mě závislost na setkávání. Setkávání s kolegy a diváky.

Zlomte vaz ve svém konání.

Jan Julínek

Povídka Oni nepřestanou hrát

Prkna, jež znamenají svět, jsou pro něj něčím víc. Není to jen místo, kde se jeho chodidla setkávají se zemí, kde může být někým jiným a zároveň sám sebou, kde se tvoří historie a kde vznikají jiné světy. Ano, to všechno cítí a vnímá, když kráčí ve stopách Hamleta či prince z pohádky, ale přesto v herectví nachází i jiný, mnohem hlubší význam. Jakési poselství, které je ukryté hluboko a které se nenápadně krčí za hranicemi slov. Je to něco, co se nedá uchopit, ale co on může jako herec předat lidem v hledišti, vnímavým divákům, kteří se nepřišli pouze odreagovat po náročném dni, ale těm, kteří stejně jako on divadlo nade vše milují.

A proto se teď nemůže ubránit smutku, když ví, že každé jeho gesto, každá replika, každíčký pohyb je tím posledním. Divadelní prkna, provizorně vytvořená v tělocvičně základní školy, brzy přestanou vítat jeho herecký um. Po večerech, kdy se tu odehrávala dramata lidských životů, pohádkové příběhy, ve kterých všichni nakonec žijí šťastně až do smrti, či komediální taškařice, tu bude prázdná a tma. Snad se tu jen bude v neviditelných chuchvalcích převalovat prach.

Takhle zanikají světy, pomyslí si a nemůže se zbavit něčeho tíživého na prsou, zatímco zvedá ruku a s naléhavostí pronáší slova, která mu do úst vložil autor hry. V tu chvíli ale pouze předstírá, že je postavou stárnoucího muže, kterému nezbývá mnoho sil, aby čelil svým démonům. On je jím doopravdy. Náhle zapomíná na své skutečné jméno, své touhy a blízké, náhle je někým jiným. Už to není jen hra.

Slyší, jak ten umírající svět nařiká, ale on nepolevuje. Uvědomuje si, že tohle je jediné, co mu může na rozloučenou dát. Jediný dárek, jedinou poklonu tomu světu zářáků. A tak hraje tak jako nikdy v životě.

V tomto okamžiku, kdy hledí do ztemnělého hlediště a místo diváků vidí jen šedivé obrysy postav a záblesky brýlí, zapomíná na absurditu toho všeho. Není to zvláštní, že peníze mohou člověku přinést

mnoho dobrého a příjemného, zároveň mají ale krutou schopnost mu brát to, co miluje nejvíc? Co si to na sebe člověk vymyslel? Cukr a bič?

Přistoupí blíže k těm němým anonymním tvářím a cosi jim říká, on, neboli stárnoucí muž. Mluví hlasitě a srozumitelně, zároveň má však pocit, jako by šeptal každému divákovi do ucha pravdy, které nelze vyjádřit pouhými slovy. Naplňuje ho to, nepochybuje, že právě proto je tu, existuje, dýchá. Ví, že tohle je tím smyslem života, o kterém staří i moderní filozofové diskutovali a diskutují celá staletí. Kolik slov vyplývali a jak těžké a skoro nemožné by pro něj bylo popsat, jaké to je.

Jak si vyměňuje slova a věty se svými hereckými kolegy, náhle ho napadá, že tímhle nic nekončí. Stárnoucí muž se rozhlédne a uvědomí si, že smrt divadelního souboru není jeho smrt. On bude hercem stále, i kdyby už neměl možnost projít se po jevišti a vychutnat si zasloužený aplaus. Stačí se jen rozhlédnout kolem sebe. Jeho kolegové, jeho kamarádi – s jistotou ví, že cítí to stejné jako on, ví, že jejich labutí píseň je ve skutečnosti nádhernou symfonií, která nepřestane znít, dokud ji oni nepřestanou zpívat. Stárnoucí muž se usmívá a tlak na prsou povoluje.

Poslední představení se chýlí ke konci, pomalu, okamžik za okamžikem, ale jeho závěr už není děsivý. Možná jen trochu smutný, rozhodně však ne beznadějný. Když se pak chytá s ostatními herci za ruce a vystřihne si poklonu, své díky tleskajícímu davu, nepochybuje, že jeho kolegové jsou stejně jako on plní toho pocitu, který je žene dál.

Ne, oni nepřestanou hrát.

Markéta Růžičková

Po uzávěrce

Divadelní festival PřeMostění – kde jinde než v Mostě

Divadelní festival amatérských souborů se již potřetí odehrál v Mostě v základní umělecké škole F. L. Gassmanna. Zatímco minulé dva ročníky byly zaměřeny výhradně na tzv. divadlo studentské a doporučené inscenace směřovaly na celostátní přehlídku Mladá scéna Ústí nad Orlicí, letos poprvé byl program organizátory rozšířen o inscenace „dospělých“ souborů, jejichž úsilí je naměřeno na národní přehlídku hudebního a interpretačního divadla Divadelní piknik Volyně. Samotný

zbrusu nový název přehlídky PřeMostění chápu mimo jiné jako možnost společné prezentace obou zmiňovaných oblastí amatérského divadla v rámci jediného setkání, což může beze sporu přinést pro všechny zúčastněné zajímavé a inspirativní podněty.

Festival PřeMostění proběhl od pátku 29. do neděle 31. března a prakticky v průběhu 48 hodin mohli diváci zhlédnout celkem 13 soutěžních představení, z čehož 5 usilo-

valo o účast na Divadelním pikniku Volyně.

Adepti volyňští

Ve „volyňské“ části vystoupil soubor KLOUZÁK ZUŠ Postoloprty s hrou Marmeláda z pera Petra Macháčka, jehož tvorba je velmi úzce spjata se svébytnou poetikou pražského divadla Kámen. Postoloprťští divadelníci vzali Macháčkovu předlohu tak, jak „leží a běží“, pominuli inscenační možnosti textu, včetně výrazné ja-

.....
Třináct představení
za čtyřicet osm hodin,
semináře a diskuse.
.....

zykové stylizace (záměrné opakování replik apod.) a výsledkem pak byla pouhá jakási mnohomluvná satira (s prvky absurdity) o nevybíravých metodách konkurenčního boje v našem globalizovaném světě. Soubor Zuzky na Kafi (Praha, Sušice) uvedl svou autorskou prvotinu Zuzany Fuxové (jedné ze tří hrajících Zuzek) Červená pohovka. Během sestavování nově zakoupené pohovky se odvíjí s humorem nahlížené milostné příběhy čtyř protagonistů, které se mnohdy nečekaně prolínají a přinášejí překvapivé a značně trapné situace, v nichž se mnohý divák může poznat. Škoda, že velmi sympatickému pokusu chybí vynalézavější a důkladnější režijní (režie kolektiv souboru!) rozehrávání v zásadě komediálních situací, takto ve většině případů přišel výsledek situace dříve, než byly vyčerpány její jevištní možnosti.

Absurdní modelová hříčka Na širém moři Slawomira Mrožka se objevuje na českých jevištích již pěknou řádku let. Dotýká se témat, jako je lidská svoboda, právo na svůj názor, manipulace, dogmatické myšlení, totalita atd. Tedy témat, která úzce rezonovala s diváckým povědomím před rokem 1989 a dnes již značně pozbyla na své apelativnosti. Režisér Václav Poldá si byl této skutečnosti evidentně vědom a snažil se počínání postav „na širém moři“ ozřejmit tím, že se jedná o pouhou nezávaznou hru tří kluků kdesi na dvorku. Tento motiv se však zřetelně objeví až na samém konci inscenace a působí spíše jako zbytečný a alibistický ornament než jako organické vyústění důsledně budovaného inscenačního záměru. Určité rozpaky vzbudily také nepřesnosti v některých hereckých akcích, což se odrazilo i na celkovém temporytmu přehlídkového představení. Uvedené nedostatky mrzí dvojnásob, neboť skvělé režijně-scénografické řešení a některé herecké výkony (Jarda Kudla jako Velký či Honza Valta jako Listonoš) dávaly tušit, že inscenace DS Klas z Klášterce nad Ohří má mnohem navíc, než bylo v Mostě k vidění.

Autorství ve všech inscenačních složkách bylo více než patrné z pro-

dukce divadelního dua Toť Praha. Autoři, režiséři a v neposlední řadě rovněž herci Ladislav Karda a Ondřej Zais nezapřeli ve své jevištní feérii pod názvem Televize smysl pro hravost, inteligentní humor, nadsázku, divadelní imaginaci a schopnost účelně rozehrávat situace, mnohdy i využitím vynalézavé a hlavně proporčně zvládnuté improvizace. Televizní přístroj, který se náhle objeví v jejich přítomnosti, jim umožní cestovat časem (a to oběma směry) a na základě příběhů inspirovaných sci-fi literaturou či počítačovými hrami zkoumat mimo jiné především sílu přátelství, které oba pojí. A to se jim v zásadě daří, drobnou vadou na kráse jsou občasné temporytmicky nevyvážené pasáže, jejichž příčinou je zřejmě absence pohledu a korekce „zvenku“.

S jednou z nejzajímavějších inscenací se v Mostě představilo DIVADLO (bez záruky) PRAHA, které se rozhodlo jevištně realizovat herecky poměrně náročné drama současného skotského autora Davida Harrowera BLACKBIRD. Mladá žena Una vyhledá po letech svého mnoholet staršího milence Raymonda, se kterým jako velmi mladistvá prožila intenzivní milostný vztah, kvůli kterému byl muž odsouzen a prožil značnou část svého života ve vězení. Una se snaží dopídit pravdy o jejich tehdejší vztahu, který ji hluboce poznamenal. Počáteční obžaloby a výčitky vůči Raymondovi se postupně mění v její odhalení, že jejich vztah byl oboustranně upřímný a hluboký. V okamžiku, kdy uvěří této skutečnosti, se na scéně objeví mladá dívka zhruba stejného věku, jako byla tehdy ona a evidentně patří k Raymondovi... Režisérka Gabriela Vlková si byla evidentně vědoma, že celkové vyznění inscenace stojí a padá s promyšleným hereckým ztvárněním obou hlavních postav. V této souvislosti je nutné říci, že výkon Petra „Bláhy“ Nejedlého v roli Raymonda byl jedním z nejlepších (ne-li vůbec nejlepší) celé mostecké přehlídky. Výborně nakročeno má i Monika Fejglová jako Una, jen by měla v dané fázi inscenace opustit polohu pouhé trpící oběti (ve které se pohybuje od

začátku až do konce a ve které je mimochodem velmi přesvědčivá) a zveřejnit svůj pozitivní emocionální prožitek z tehdejšího vztahu k Raymondovi, čímž by se stal její výkon mnohem plastičtější a hlavně by v tom nejlepším slova smyslu daleko více sloužil ústřednímu tématu inscenace.

Adepti ústečti

Klání o doporučení účasti na Mladé scéně Ústí nad Orlicí zahájil soubor Vydýcháno ZUŠ Liberec montáží tří povídek proslulého humoristy Hectora Hugh Munroa (známého pod jménem SAKI) s názvem SAKI – Léčba neklidem. Nadanému kolektivu v čele s režisérem Lukášem Horáčkem se bohužel v plné míře nepodařilo účinnými divadelními prostředky převést zmíněnou montáž na jeviště (nejdále byla v tomto směru právě povídka Léčba neklidem), což platí i v případě vzájemného propojení všech tří povídek do tematizovaného celku. Především na vyostřené sourozenecké vztahy se zaměřila vlastní autorská inscenace Křeček v květináči dalšího libereckého souboru Stopa. Nesmiřitelný spor bratrů Zohana a Honzy (první „outsider“, druhý dítko štěstěny), který má kořeny již v útlém dětství, nabývá léty na intenzitě a v době dospívání dosahuje obludných rozměrů a přesahuje hranice reality. Ublížený Zohan se dokonce uchyluje do světa filmových a komiksových superhrdinů a zde svádí bratrovražedný boj na život a na smrt v touze se pomstít. Režie (Vanda Zaplatilková Hutařová) přehledným a mnohdy vynalézavým způsobem inscenuje příběh obou bratrů, méně se jí daří při kreativním rozehrávání absurdních situací soubojů „superhrdinů“, ty se mnohdy pohybují na úrovni pouhého popisu či ilustrace (např. souboj maket automobilů, aj.). Nespornou devízou inscenace jsou herecké výkony představitelů obou bratrů Sebastiana Tallera a Adama Steinbauera. Nápaditým a originálním způsobem pojal soubor Odraz v zrcadle scénické zpracování povídky Karla Čapka Poslední soud. Příběh zločince se odvíjí jako jednotlivé filmové sekvence, leč ve zpětném chodu, takže od důsledků postupně sledujeme prapůvodní příčiny zločincova jednání.

U V Á D Í

MASTER CLASS • SIMON T. RANN

COMPAGNIE PHILIPPE GENTY /FR/

Dlouholetý interpret legendární Compagnie Philippe Genty, která vytvořila vlastní styl snového divadla, spojením prvků vizuálního, předmětového a fyzického divadla s tancem. Přijďte se setkat s Albertem, loutkou inspirovanou japonským divadlem bunraku; seznámit se s technikami manipulace; odkrýt jedinečné vlastnosti každodenních předmětů; dotknout se prostřednictvím metafor hlubších částí svého bytí; vytvořit vlastní choreografii ze svých představ a vzpomínek.

25.-26.6. Praha / 27.-28.6. Hradec Králové / 29.6.-4.7. Chrudim

info: +420 724 703 750; vendulaburger@gmail.com

Partneři projektu

INSTITUT
FRANÇAIS
PRAGUE

OPEN
AIR
2013

TANEC • PRAHA

nipos
artama

ní (režie Martina Janáková). Působivějšímu celkovému jevištnímu tvaru by jistě pomohla divadelní zkratka (postupem času se sekvence stávají stereotypními a předvídatelnými). Ta by vyřešila i dlouhé odchody z jeviště (dané pro soubor nezvykle velkým prostorem festivalové scény), jež způsobily místy až příliš rozvržené tempo. Za úvahu by rovněž stálo, zda otázka vyslovená personifikovaným Bohem na konci představení není účinnějším myšlenkovým závěrem než následná doslovnost soudu „lidského“.

.....
Představení *Láska, Sex a Něžnost* se zařadilo díky svému celkovému pojetí mezi ty nejlepší divadelní počiny letošního festivalu (minimálně jeho „studentské“ části).
.....

Inspirací pro autorskou montáž *Láska, Sex a Něžnost* se staly milostné příběhy dospívajících, jak je otiskují časopisy pro tuto věkovou skupinu (především *Bravo* – odtud fiktivní název autora či lépe autorky *Bravo Girl*) v rubrice, jejíž název nese i samotná inscenace domácího souboru Čtvrtek Večer, ročníkové třídy ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě. Byli jsme svědky vtipného a opravdu zábavného představení, ve kterém mladí interpreti hýřili režisérem Pavlem Skálou přesně dávkovanou nadsázkou, účinnou zkratkou, paradoxem, ironií, ale i cennou sebeironií a sebereflexí. Například výstup Barbory Gréeové s intimní dámskou hygienickou potřebou patřil k nejlepším hereckým kreacím, jaké byly na mostecké přehlídce k vidění. Vadou na kráse byla rozkolísaná kvalitativní úroveň jednotlivých minipříběhů celkové koláže, včetně jejich potencionálních možností scénického ztvárnění. V každém případě se představení *Láska, Sex a Něžnost* zařadilo díky svému celkovému pojetí mezi ty nejlepší divadelní počiny letošního festivalu (minimálně jeho „studentské“ části). To samé se nedá, bohužel, říci o inscenaci *Když se díváš!* souboru Inverze, který je složen ze žáků a absolventů ZUŠ F. L. Gassmanna a částečně se personálně kryje (včetně režiséra Pavla Skály) s výše zmíněným souborem Čtvrtek Večer. Autorská inscenace, která zkoumá přátelství tří děvčat, jež je narušeno jedním takřka zbytečným nedorozuměním a divákům je díky tomu umožněno nahlédnout „pod pokličku“ tohoto přátelství, je založena na autentickém hereckém projevu, využití minimální míry výrazových prostředků

a především herecké souhře. A právě nefungující souhra byla hlavním kamenem úrazu soutěžního představení. Všechny tři protagonistky jako by nemohly najít společnou jevištní řeč a inscenace se rozpadla na nezáměrně navzájem nesouvisící promluvy, díky čemuž nebyly mnohdy čitelné a tudíž sdělné ani základní vazby ve vzájemných vztazích postav. Nic nepomohly ani scénické objekty ve formě velkých rámců pokrytých balícím papírem, na které herečky (samy výrazně odlišeny barevnými punčocháči) pomocí barev vyjadřovaly své momentální pocity a emoce. Bez konkrétního vztahu k dění na jevišti působily tyto kresby samoúčelně a k asociativnímu umocnění tématu, což byl asi záměr tvůrců, nedošlo a za daných okolností ani dojít nemohlo. Zajímavý a neotřelý pokus tentokrát prostě nevyšel... Dominantním hereckým výrazovým prostředkem Tanečního a pohybového studia Magdalény z Rychnova u Jablonce nad Nisou je jevištní pohyb. Nejinak tomu je i v opusu z jejich vlastní dílny *Obrazy v našich hlavách* autorky a režisérky (v tomto případě zřejmě i choreografky) Magdalény Pupík Rellichové. Působivá pohybová výpověď o stereotypch kolem nás i v nás, které nám „usnadňují“ život a pomáhají nám přežít a zároveň ubíjejí naši svobodu a jedinečnost, udržela díky v zásadě perfektně zvládnuté pohybové složce a zaujatého a naléhavého projevu velmi mladého kolektivu po většinu času divákovu pozornost. Tam, kde jevištní obrazy nevyrůstaly z konkrétní reality a tím pádem ztrácely sdělnost, či tam, kde se objevily nepřesnosti a nedůslednosti v realizaci choreografických záměrů (např. některé hromadné scény), diváková pozornost naopak opadávala.

Vystoupení souboru S.I.D. Most bylo silně ovlivněno několika vynucenými zaskoky na poslední chvíli, takže hlavní poděkování patří všem těm, kteří se zasloužili o to, abychom inscenaci *Divadlo? Divadlo!* aneb *Prachy, pivo, limonáda* v režii Jiřího Krause v rámci mosteckého festivalu vůbec zhlédli. Jedná se o vlastní autorskou adaptaci několika pasáží ze známé prózy Karla Čapka *Jak se dě-*

lá divadlo. V komické nadsázce zde byly ukázány nešvary a nekalé praktiky z divadelního zákulisí. Je škoda, že se nepodařilo tuto stránku vyvážit zároveň laskavým a láskyplným pohledem na divadlo tak, jak se to podařilo právě Čapkovi. Je však možné, že příčinou tohoto jednostranného vyznění byl právě příliš velký počet zaskakujících účinkujících.

Dramatický soubor *Divadla Vydýcháno* z Liberce se na divadelním festivalu *PřeMostění* představil vlastní adaptací prózy Sue Townsendové *Tajný deník Adriana Molea* pod názvem *Něco z Adriana*. Inscenace zachycuje jeden rok života třináctiletého kluka. Laskavým a humorným úhlem pohledu zobrazuje složité období dospívání, prvních lásek a hledání vlastního místa ve světě, které je navíc komplikováno rozpadem vztahu chlapcových rodičů. Režisérka Michaela Homolová zvolila jako základní inscenační systém tzv. montáž, složenou z řady dramatických situací typických pro věkovou skupinu dospívající mládeže. Vynalézavým, imaginativním a mnohdy originálním způsobem řešení situací v náznakové scéně, zvolením adekvátních výrazových hereckých prostředků, jako jsou znakovost, nadsázka, komentář, hravost, kreativita, se režisérce podařilo vytvořit velmi kompaktní a divadelně účinný jevištní tvar, který po celou dobu udržel divákovu pozornost, včetně přesně dávkovaného inteligentního humoru a temporytmu. Navíc, velmi vyrovnaný herecký projev všech zúčastněných vykazoval rysy nefalšované autenticity, takže z jeviště bylo více než patrné, že mladí herci vzali téma „za své“ a tudíž šlo především o jejich generační výpověď (včetně zúženého pohledu na rodiče, hraničícího s karikaturou), čemuž odpovídalo i přehledné a účelné střídání několika představitelů v ústřední roli Adiana.

Vytvořili pomyslný most

Ke všem soutěžním představením proběhly za účasti lektorského sboru, souborů i řady dalších veřejné diskuse, ve kterých si zúčastnění vyměňovali názory, postřehy i připomínky o viděném a které mohly diva-

delníkům mnohé napovědět o jejich inscenacích. Pracovní charakter přehlídkového klání účelně doplnily i dopolední semináře žonglování lektora Ondřeje Lechnýře a herectví lektora Petra Besty a v neposlední řadě závěrečné inspirativní představení souboru Jelen za oponou z Jablonce nad Nisou s názvem //, „V Síti“ // (Kráska a zvíře).

Lektorský sbor, který pracoval ve složení K. Fixová, P. Jirásková, E. Suková, M. Schejbal a R. Vápeník, doporučil k dalšímu výběru na Divadelní piknik Volyně inscenace Televize divadelního dua Toř

a BLACKBIRD Divadla (bez záruky) Praha a na Mladou scénu Ústí nad Orlicí inscenaci Něco z Adriana Dramatického souboru Divadla Vydýcháno Liberec. To však nebylo v posledních třech březnových dnech letošního roku na mosteckém divadelním festivalu Přemostění úplně to nejdůležitější. Daleko důležitější bylo, dle mého názoru, že se organizačnímu týmu v čele s Pavlem Skálou podařilo nejen vytvořit pro účinkující i všechny zúčastněné v ZUŠ F. L. Gassmanna perfektní podmínky, ale že se zdařila naplnit i základní myšlenka festivalu: vytvořit pomyslný most, jenž by spo-

joval divadelníky bez ohledu na jejich věk a bez ohledu na to, jaký názor na divadlo vyznávají, a umožnit jim vzájemnou konfrontaci a reflexi výsledků jejich práce i podnětnou inspiraci. Skutečnost velmi důležitá a hlavně více než potřebná pro všechny, kteří to s divadlem myslí vážně.

Milan Schejbal
režisér a pedagog DAMU

Plnoleté Otevřeno

Letošní celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla (Kolín, 26.–28. 4. 2013) přivítala dvacet choreografií z obou druhů vybraných jednak ze tří mezikrajských přehlídek (k Plzni a Hradci Králové přibyla Ostrava), jednak z CP přehlídek scénického tance, dětí, mládeže a dospělých v Kutné Hoře (respektive z výběru na ni) a Jablonci nad Nisou. Přehlídku doplnily tři hostující inscenace.

V pátek se představili studenti HAMU Praha s pantomimou na motivy románu finského autora Arta Paasilinny Sedm zbytečných, v sobotu Ateliér výchovné dramatiky pro neslyšící JAMU Brno s jevištním zpracováním balady Karla Jaromíra Erbena Zlatý kolovrat. V neděli dopoledne

přehlídka nabídla tradiční představení pro kolínské děti Myšičko, myš, pojď ke mně blíž mosteckého Divadla rozmanitostí.

Účastníci si mohli vybrat ze dvou dílen. Japonského mima Makoto Inoue, využívajícího filozofii a tech-

niky tradičního japonského divadla Buto doplnila dílna světelného jevištního designu Vladimíra Buriana, technického ředitele divadla Alfred ve dvoře. Úvodní aktem přehlídky bylo předání Ceny Ministerstva kultury za celoživotní přínos k neprofesionálnímu tanci a pantomimě řediteli přehlídky a také jejímu zakladateli Jindřichu Zemánkovi. Na přehlídku přispěly MK, firma Total, město Kolín a podle svítící reklamy na portále jeviště i Středočeský kraj.

Věnujme se však tomu, co přehlídka nabídla po stránce umělecké. Po třech letech je možné konstatovat, že výběrové přehlídky Kolínu prospěly, neboť vytřídily zrna od plev, takže se už neobjevují začátečnické pokusy. Choreografií také ubylo a dvouhodinová metráž obou přehlídkových odpolední naprosto vyhovuje. To však neznamená, že přehlídka žádné problémy nemá.

Tím prvním a nepochybně řešitelným je způsob výběru tanečního divadla,

Po třech letech je možné konstatovat, že výběrové přehlídky Kolínu prospěly, neboť vytřídily zrna od plev.

↑ Předání ministerské ceny Jindřichu Zemánkovi foto Ivo Mičkal

tedy návaznost na systém scénického tance. V současné době lektorský sbor přehlídky Tanec, tanec v Jablonci nad Nisou vybere kolekci a ta se představí v Kolíně. Pokud jde o děti, vybírají se choreografie z letošní sezóny na příští Kolín. To je samo o sobě problém, neboť rok v pohybové aktivitě dětí může znamenat zásadní změnu. Obě čísla letošního Kolína to také ukázala. Např. Námořníci skupiny Netopýrci, Zlín-Malenovice, se přiznali, že choreografii obnovili pouze pro Kolín, neboť děti z ní vyrostly. U choreografie Mungo pražské skupiny Fridolín se zase diskutovalo o tom, že pódiová skladba je sice pohybově zajímavá, avšak tanečnímu divadlu na hony vzdálená. To by děti musely skutečně interpretovat téma z Knihy džunglí a sdělovat divákovi svůj vztah k němu. Chyběla také taneční hravost. Takže nominace dětských souborů rok předem není asi úplně šťastným rozhodnutím. Pokud jde o dospělé a mládežnické soubory, nabízí se ještě další varianty výběru, než je ta stávající. Některé soubory totiž připravují jiné choreografie do Jablonce a jiné do Kolína. Mohly by tedy projít samostatným výběrem, za předpokladu, že se to vyřeší prostorově (potřebují většinou větší jeviště) a technicky (neobejdou se bez baletizolu). Takové podmínky zatím žádná z mezikrajských přehlídek nenabízí. Dalo by se to řešit i samostatnou výběrovou přehlídkou tanečního divadla. Takovou ambici má postupová přehlídka dětského divadla v Jablonci, odkud do Kolína přišla jedna nová choreografie TPS Magdaléna. Je jistě možné zůstat i u současného systému. Je faktem, že větev tanečního divadla je kvalitní, možná právě na svém uměleckém vrcholu a díky vyspělým choreografům, a taneční technice produkuje velmi dobrá čísla. Prakticky všechno, co Kolín ukázal v této oblasti, bylo zajímavé, velmi různorodé a inspirativní. Už zmiňované Taneční a pohybové studio Magdalena z Jablonce nad Nisou uvedlo dokonce tři skladby a dvě z nich byly nominovány do kompozice z Otevřena pro letošní Jiráskův Hronov. Sólová skladba AXIS MUNDI (osa světa) je kompozicí o zrodu a vývoji lidského světa. Té-

.....
Některé soubory
připravují jiné
choreografie do
Jablonce a jiné do
Kolína.
.....

↑↑↑ Magdalena, Rychnov u Jablonce nad Nisou – Zalykám se smíchem

↑↑ Žáci JKG Ostrava, Ostrava – 3 v parku a pes

↑ Divadlo beze slov, Hradec Králové – Studánka Rubínka

foto 3× Ivo Mičkal

↑↑↑ Sokol Toušeň, Lázně Toušeň — Setkání

↑↑ Vzdělávací dílna Jevištní pohyb — Makoto Inoue

↑ Vzdělávací dílna Světelný design — Vladimír Burian

foto 3× Ivo Mičkal

měř nahá postava sbalená ve vajíčku, polonasvícená, je tajemná a velmi fyzická. Jednotlivé části choreografie sledujeme se zatajeným dechem, neboť vyspělá technika umožňuje vyjádřit různé obrazy. Jejich syrovost tyto emoce ještě umocňuje. Úplně jiné jsou kolektivní kompozice choreografky Lídy Relichové a její dcery Magdy. Zalykám se smíchem, bolí to, tak se směju je inspirovaná Deníkem Anny Frankové. Chci se smát, tančit, toužit a mám právo na život. Avšak nemám šanci to všechno prožít. Kontrast mezi oběma pocity je ztvárněn taneční zajímavě a emotivně působivě. Také tato kompozice se objeví na JH. Třetím opusem Jabloneckých byla choreografie Skrze sebe vidím sebe. Zajímavá a provokující skladba používající masky na polovinu obličejů, se pokouší prostředky pohybového divadla vyjádřit kriticky negativní lidské vlastnosti jako je faleš, přetvářka, neupřímnost. Číslo je zatím na začátku své umělecké dráhy a potřebuje ještě zpřesnit a dozrát. Skupina TRUEDANCE Trutnov využívá celou škálu tanečních a pohybových technik včetně výrazového tance a breakdance a dalších, k vyjádření tématu cesty jako hledání sebe sama. TK Puls Opava v Rendez-Vous nabídl divákům s pomocí postupně sestaveného a animovaného panáka svět děvčat a jejich lásek a zamílovaných her a vzájemného soupeření, aby nakonec daly přednost kamarádství a panáka pohodily. Nemohu se nezmínit o jedné stálici Kolína. Je jí chlapecká skupina Akordy ZUŠ Červený Kostelec. Tentokrát ukázali číslo Štvanice. Chlapecké tancování má svůj půvab, neboť mužský svět se i v uvažování o světě liší. Toho Blanka Šourková dokáže naplno využít. Myslím, že z předchozích příkladů je patrné, že taneční část letošního Kolína nabídla pestrou škálu prostředků a témat a několik výborných choreografií, které jsou skutečným pohybovým a tanečním divadlem.

.....
Největší pozornosti se na přehlídce od jejího počátku těší amatérská pantomima.
.....

Největší pozornosti se na přehlídce od jejího počátku těší amatérská pantomima. Není určité tajemstvím, že na rozdíl od tanečního divadla nezažívá dobré časy. Souborů a skupin nepřibývá, a kdyby ostravská me-

↑ Rozborový seminář foto Ivo Mičkal

zikrajová přehlídka nepřilákala také studenty hudebně dramatického oboru Janáčkovy konzervatoře, byla by kolínská přehlídka docela chudá. Stálíci je soubor pantomimy neslyšících Pantomema S.I.Brno. Pouští se do přípravy celovečerních opusů dnes se scénáristou a choreografem Josefem Tichým. V Kolíně uvedli Biggles se vrací, námětově těžší z filmového komiksu. Může využít technicky vyspělé mimy věkově rozvrstvené, kteří umějí postavit větší i menší figury i figurky a situace. Humor těžší jednak z tématu filmu, jednak z charakteristiky postav. Chybí tomu ještě větší přesnost, dopracování některých motivací a také nůžky. To všechno Josef Tichý ví a je v silách souboru to ještě dopracovat. Diváci JH to budou moci posoudit. Skutečným obohacením Kolína byli studenti z Ostravy. Obě jejich čísla, a to jak sólová pantomima Mám to ale pech Anety Červené, tak i skupinová pantomima Tři v parku a pes, ukázaly dobrou techniku a výborné nápady. Jejich kantorka Eva Magerová, kterou dobře známe z dětského divadla, je vede správným směrem. Tři v parku se objeví rovněž na JH. Jednoduchý pří-

běh setkání dvou chlapců a dívky těžší z obrazotvornosti, prostorového vnímání a důležitého partnerství. Možná jsou jednotlivé situace řešeny trochu banálně, chtělo by asi víc zapojit fantazii a najít originalitu. Také víc přemýšlet nad pointou celého příběhu. V této části přehlídky se rovněž představilo Divadlo beze slov Hradec Králové. Ze tří choreografií zaujaly svou čistotou nejmenší děti v choreografii Studánka Rubánka. T.J. Lázně Toušeň dala příležitost začínajícím hercům. Číslo setkání chce s velkou nadsázkou pobavit diváka etudou u zubaře se setkáním s hororovým nemocničním klaunem. Toušeňští si správně budují další generaci. Škoda, že jsou téměř jediní. Technika pantomimy není jednoduchá, avšak i její zvládnutí samo o sobě nestačí tomu, aby vznikla dobrá pantomima. Znovu se ukázalo, jak je přehlídka Otevřeno důležitá jako motivační faktor, jako místo inspirace a poznání. Bez ní by patrně amatérská pantomima byla na pokraji vyhynutí.

Lenka Lázňovská
ředitelna NIPOS

Tiráž

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvuměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

Ročník 50. (Ochotnické divadlo 59.)

www.amaterskascena.cz

Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2

Vedoucí redaktor Michal Drtina

Redaktor Pavlína Schejbalová

Redakční rada Jan Císař, Hana Galetková, Petr Christov, Marcela Kollertová, Kamila Kostřicová, Vít Neznal, Dagmar Roubalová, Milan Schejbal, Jana Soprová, Hana Šíková, Jitka Šotkovská, Jakub Vašíček, Zuzana Vojtíšková, Tomáš Volkmer, Jaroslav Vondruška

Grafická úprava čísla a sazba Radek Pokorný
Kresby Magda Andresová

Adresa redakce

NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2,
telefon 606 644 294, e-mail drtina@nipos-mk.cz

Tiskne Unipress, s. r. o., Turnov

Rozšiřuje Adiservis, s. r. o., Praha, www.adiservis.cz
Objednávky předplatného přijímá redakce.

Cena ročního předplatného Kč 480, —
(Pultová cena Kč 80,—)

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 3. května 2013

Příští číslo vyjde počátkem července 2013

© NIPOS PRAHA 2013

ISSN 0002—6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Kód pro volný přístup k elektronické verzi článků AS
02/2013: nocdivad02

LOUTKÁŘ

ČASOPIS NEJEN PRO LOUTKÁŘE

Loutkář je nejstarším oborovým loutkářským časopisem na světě, který v roce 2012 oslavil neuvěřitelných 100 let své existence. Vychází šestkrát ročně a najdete v něm pravidelně recenze, kritiky a rozhovory s divadelními tvůrci, informace a články z loutkářských festivalů doma i v zahraničí, teoretické a historické studie, portréty loutkových divadel – nezávislých skupin a amatérských souborů, hry, informace o tvorbě posluchačů na KALD DAMU a zprávy z činnosti mezinárodní loutkářské organizace UNIMA. V současné době je znovu loutkářství jako obor v centru zájmu – jeho tradici, proměny, možnosti i problémy bude Loutkář pozorně a kriticky sledovat i v dalších 100 letech!

OCHUTNEJTE ČASOPIS LOUTKÁŘ V NOVÉM DESIGNU
ČTĚTE NAŠE INOVOVANÉ WEBOVÉ STRÁNKY WWW.LOUTKAR.EU
SLEDUJTE NÁS NA FACEBOOKU ([HTTP://WWW.FACEBOOK.COM/LOUTKAR](http://WWW.FACEBOOK.COM/LOUTKAR))
A TWITTERU ([HTTP://TWITTER.COM/#!/LOUTKARMAGAZINE](http://TWITTER.COM/#!/LOUTKARMAGAZINE))

Na adrese redakce je možné objednat i starší čísla Loutkáře (do vyčerpání zásob)

Roční předplatné 400 Kč, cena jednoho čísla 80 Kč

Bankovní spojení: 19-5627380257/0100

Případně navštivte náš e-shop, kde si můžete nejen objednat předplatné, ale i různé propagační předměty Loutkáře
<http://loutkarmagazine.webnode.sk>

Adresa redakce: Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel.: 224 809 131, e-mail: redakce@loutkar.eu

Loutkář je k dostání na recepci Institutu umění – Divadelního ústavu (Celetná 17, Praha 1), v Divadle Minor (Vodičkova 6, Praha 1), v Divadle Alfa (Rokycanská 7, Plzeň), v Divadle DRAK (Hradební 632, Hradec Králové), v Divadle rozmanitostí (Topolová 278/8, Most), v Muzeu loutkářských kultur (Břetislavova 74, Chrudim), v Divadle loutek (Pivovarská 3164/15, Ostrava), v Naivním divadle (Moskevská 32/18, Liberec) a na Slovensku v obchodě Prospero Divadelního ústavu v Bratislavě (Jakubovo nám. 12).

